

Guérlain Parfumerie française de Luxe
 Le monde élégant et fashionable de Paris se sert :
 Eau de Cologne Impériale, sapeotti, savon spécial ;
 Crème de Fraises et Poudre de Cypris pour le teint ;
 Extraits pour le mouchoir et la vaporisateur Jicky, Belle France, Alcoolat de Rose pour les chapeaux.

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLMA NYOK szabadalmazását esköztől mind. államban
Réthy János nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája, Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház mellett). Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

Gummiárúk, betegápolási cikkek *sérkezők* (összerak F. Bergnerand párisi gyárostól), legelőnyösebben beszerezhetők
Polgár Sándor egyetemi kötszerésznel, Budapest, Erzsébet-körút 50.

Rum, likörök készítéséhez való hűres kivonatok
WATTERICH A.-nál Dohány-utca 5. kaphatók. Kezelési könyv ingyen.

27 éven át v. állami kórházi igazgató orvos
 gyógyít gyorsan, discretül és biztos sikerrel minden férfi és női bajt.
 Czim : Kardos **specialista,** Erzsébet-körút 34.
 I. em. 10 ajtó 12/b. Rendel: d. e 7-8, 11-2, d. u. 6-7-ig. Levélben is.

Jósika Miklós regényei: 80, 90, 100. Új olcsó kiadás.
Regényes képletek. Második kiadás. Ara a két füzetből álló kötetnek 1 forint.

CALDERONI ÉS TÁRSA látászereszek.
 Látászerék raktára váci-utca 30. szám. Tan- és műszerek és fényképezési készülékek raktára
 Kis hid-utca 8. szám. BUDAPESTEN.
 Strigyszék kívánatra bérmentve, ingyen.

Hirdetések felvételnek a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utca 4. szám alatt.

VASÁRNAPI UJSÁG

7. SZÁM. 1896. BUDAPEST, FEBRUÁR 16. 43. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 fnt. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre — 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 fnt. félévre — 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5. — félévre — 2.50 Külföldi előfizetésekre a postai megfizetésről vitelül is eszandó.

STERNECK BÁRÓ TENGERNAGY ÉS KÖZÖS HADI TENGERSZERETÜNK.

MAGYAROK is fölbredtünk már annak tudatára, hogy a tengeri kereskedelem egyik legdúsabb forrása a nemzeti vagyonosodásnak. Nemzetünk józan felfogására mutat, hogy Fiuménk és tengeri kereskedelmünk fejlesztésére a legnagyobb áldozatoktól sem riadunk vissza. Ez magyarázza meg azt is, hogy a magyar közönség oly rokonszenvenvel kíséri haditengerészetünk fejlődését, melynek feladata egyik legbecesebb birtokunk, a tengerpart s az onnan kiinduló kereskedés megvédése.

E fontos tényezőnek, a haditengerészetnek vezetése ez idő szerint Sterneck báró tengernagy kezébe van letelve, kit a magyar közönség már régóta ismer és tisztel, mindazáltal ritkábban hall emlegettetni, hogy sem időn kívüli volna, ha most azon alkalomból, hogy hajóhadunk egy része a török vizekre küldetett, egy futó pillantást vetünk e kiváló tengerésznök életére, munkásságára és általában haditengerészetünkre.

Sterneck báró 1829-ben, Klagenfurtban született. Már 1848-ban mint tengerészeti hadapród kitüntette magát Ancona ostrománál. Pályája további folyamán gyorsan haladt előbb-előbb. Már 1864-ben, a helgolandi ütközet után, Tegetthoff a tengernagyi fregátá, a „Schwarzenberg” vezérletét bízta rá.

Nem sokára ezután kitörvén a szövetezett olaszok és poroszok elleni háború, Tegetthoff ismét öt választotta lobogós parancsnokul.* a „Ferdinand Max” páncélos fregátának vezérletét Sterneckre bízta. Hogy mennyire eleget tett e bizalomnak, elég arra hivatkoznunk, hogy a „Re d'Italia” olasz páncélos elűzésével a lissai ütközetnek addig ingadozó szerencséséjét a mi részünkre billentette.

E hadi tényező Ó Felsége a Lipót-rend lovagkeresztjével s a Mária Terézia-rend kiskeresztjével tüntette ki.

A háború után Pola kikötőparancsnokává nevezetett ki. Az ő parancsnoksága alatt indult Pola, mint monarchiánk hadi kikötője, virágzásnak.

1872-ben ő vezénylő az „Isbyörn”-yachtot Novaja-Semlja felé, hol Weyprecht éjszaksarki vállalat számára élelmi raktárt állított fel. E merész útjából a Petschora-folyón fölfelé, Oroszországra keresztül térvén vissza, még 1872-ki ősszel ellentengernaggyá nevezetett ki. E rangjában fő figyelmét a haditengerészeti taktikára s a jelzési műveletek fejlesztésére és

STERNECK BÁRÓ, TENGERNAGY.

gyakorlati kipróbálására irányza. 1883-ban altengernaggyá és a tengerészet főparancsnokává, 1888-ban pedig tengernaggyá nevezte ki Ó Felsége.

Főparancsnoki működésének tizenkét éves korszaka alatt valóságos megújodáson ment át a haditengerészet. Az egymást szédítő gyorsasággal követő technikai vívmányok folytán az újabb hadihajók úgy anyagukra, mint egész felszerelésükre nézve teljesen elütnek a régiebbektől. Ugyanez áll az ágyúkra, szóval a hadihajók összes fegyverzetére nézve is.

Lássuk tehát főbb vonásokban ezen újításokat. A hajók építésénél a vas helyét, a kisebb sulya mellett is több ellenálló képességű acél foglalta el. De most már a kazánok is acélból készülnek, mivel az acél sokkal magasabb gönyömást megbir, mint a vas. Így a hajók gyorsaságát nagy mértékben fokozni lehetett; már pedig a gyorsaság úgy taktikai, mint stratégiai szempontból döntő fontosságú tényező.

Ma már az ágyúkat és lövedékeiket is acélból öntik és a lehető legkeményebbre edzik. A gránátlövedékek íregét pedig robbantó szerrel töltik meg.

Ily lövedékeknek a kovácsolt vaspáncél ellenállni képes nem lévén, a páncélokna is az acél lépett a vas helyébe. Ámde a technikusok itt sem állapodtak meg. Folytonos kísérletek útján rájöttek, hogy ha az acélból előállított vért felszínét bizonyos edző eljárásnak vetik alá, és ha azontúl az acélt 3-8% arányban nickelfémmel vegyítik, a páncél ellenálló képessége nagy mértékben fokozódik.

A közepes esővű (15-16 centiméteres) gyorstüzelő ágyúk, e legújabb gyilkos gépek pedig nemcsak a hajók belső szerkezetében sokszerű változtatásokat és a vértnek kiterjedtebb alkalmazását tették szükségessé, hanem még a taktikára is kihatással vannak.

A villamosság szintén nagy fontosságú tényezővé vált, nemcsak a hajó belső világítására hasz-

Kathreiner-féle KNEIPP-MALÁTA-KÁVÉT
 Mindenütt kapható - ½ kiló 25kr.

MARGIT-CRÉME
 hírneves, az elegáns hölgyek által használt arccrème (nem zsíros kenőcs) rövid idő alatt ifjítja és szépíti az arcot, eltávolítja az arcról minden nemű bőrtisztatlanságot.
 Egyedül szer szepöl, májfoltok, pattanások, bőrtika (mitesser) ellen. Bismillatos hatás abban rejlik, hogy a bőre kenve az által rögtön fölretetik és ez okozza azon csodás átalakulást, hogy szepölve vagy májfoltokkal teljesen fedett arcz 3-4 nap alatt alabástrom fehérré lesz.
 Mivel nem zsíros — nappal is alkalmazható, — a crémével bekent bőrön a hölgynek remekül tanad. Ara 50 kr. 1 fnt. Margit-szappan ára 35 kr. — Margit-hőlgypor, fehér, rózsás és crème színben ára 60 kr. — Margit-fogpó 50 kr.
FÖLDES KELEMEN gyógyszerháza, Aradon, Deák Ferenc-utca 11. sz. Főraktár BUDAPESTEN, Török József, Király-utca.

Akacia arccrème
 pár heti alkalmazása egőszén új, finom és üde gyermeked arczbort idéz elő, eltávolít szepöl, májfoltot és atkákát (mitesser).
 Egy üveg ára 1 forint. A Krieger-féle „Akacia szappan” kellemes habzás rendkívül keves illata és nagy tartósságánál fogva ma a legkedveltebb pipere-szappan. 1 darab ára 50 kr. 3 db dobozban 140 kr. Kapható a legtöbb magyarországi gyógyszerházaiban.
Főraktár: Budapest, Kálvin-tér „KORONA” GYÓGYSZERTÁR.

Migraenin-Tabletták
 a legjobb szer bármilyen fejfájás ellen
 Egy üveg ára 1 fnt 20 kr.
 Főraktár: Török József gyógyszerháza Budapest, király-utca 12. sz. Azonkívül kapható minden gyógyszerházaiban és drogeriákban.

Kinek van szeplője?
 vagy bármilyen folt, vagy pattanás az arczán? Az teljes biztonsággyal fordulhat annak eltüntetése végett a világhírű **Seraül arczkenőcs**hez, mely nemcsak eltávolít mindenféle bőrtisztatlanságot, hanem az arczbort vakító fehérré, tisztává és üdűvé teszi. — 1 tégely ára 70 kr. — Postán franko küldve 1 fnt 5 kr. — Szappan hozzá 1 db 30 kr. Kapható Budapesten: Török József gyógyszerháza úrnál és minden magyarországi gyógyszerházaiban.
Rozsnyay Máttyás gyógyszerész, Aradon.

Schicht-féle SZAPPAN szabadék.
 törvényesen bejegyzett védjegy
 a legjobb, ruhamosásra s egyéb házi használatra; egyenlítő a legnagyobb mosó erőt a legnagyobb enyhésséggel; vakító fehér, szagtalan fehéreműt állít elő; ajánlatos kivált a pamukneműekre; kitűnő mint kézi- és fűrdő-szappan is, nagyok és kicsinyek számára.
Egy kísérletet senki sem fog sajnálni. Oly vidékre, hol ez a szappan kereskedésekben még nem kapható, szállít az alábbi ország 1 postacsomagot 5 kilogr. össz-sulyban bérmentesen, utánvét mellett, 2 fnt 40 kr.-ért.
SCHICHT GYÖRGY, Aussig a/Elbe, szappan-, olaj- és gyertya-gyára.
A maga nemében legnagyobb gyár a kontinensen. Budapesti képviselő: Deggeller Károly V., akadémia-u. 9.

Mack-féle reichenhalli fenyőtű-olaj.
 Igen finom, legtermészetesebb, legégszesebb és olcsó szobalátósító, 35 év óta tekintélyes részről legjobban ajánlott beledési szer torok- és mell-bajoknál, köh-hurut, diptheritis, influenza stb. esetéknél. Elismert bedörzölő szer meghűléseknél, közsvény és csúszál. Eredeti üvegekben, 60 kr.-ért kapható gyógyszerházaiban, drogistáknál és illatszerekkereskedésben. Bizonyítványokat és prospectusokat küld.
Mack J. Bad Reichenhall, I. és legrégibb beszerzési forrás.

KURCZ LIPÓT és TÁRSA photolithographiai műintézet Budapest, VII. Széchenyiváros 13. HÉSZIT mindenféle nyomatványok szállítását
CLICHÉKET Geniografia, chromotypia, phototautotypia, FAMETSZET stb. útján.
 Terveket, terveket, alaprajzokat photolithographiailag készíttetik a legújabb technika szerint.
 Dűdőké megrendelések mellett is járulékosan készíttetik.

TENGERÉSZ ZENEKAR AZ «ERZSÉBET» HADIHAJÓ FÜDÉLZETÉN.

GYAKORLAT EGY 47 MILLIMÉTERES GYORSTÜZELŐ ÁGYUVAL.

nálatván, hanem külsőleg a tenger megvilágítására is a fényvetők segítségével, hogy így a hadihajók a torpedó-naszádok éjjeli megtámadásai ellen védekezhesenek. Sőt a nehéz ágyúk (a 30% centiméter öblűeknek a csöve például 570 métermázsát nyom) kezelésénél is a hidraulicus erőt immár az egyszerűbb kezelésű villamos erő kezdi mindinkább kiszorítani.

De ezen vívmányok egyszersmind igen költségesek is. Elég e tekintetben egy-két példára hivatkozunk. Franciaországra, melynek haditengerészeti évi költsége 15 évvel ez előtt alig múlt felül a 110 millió frankot, holott ma már elért 275 milliót. Az angoloké 345 millió frank. A mi haditengerészetünk évi költsége ez idő szerint mintegy 14 millió forint. Magától értetődik, hogy az új technikai vívmányok szerint készült hadihajók a szolgálatnak és a gyakorlatoknak is szükségkép meg kellett változniok, valamint a taktikának is. Egészen új szabályzatokat kellett tehát kidolgoztatni a személyzet kiképzésére céljából, továbbá a hajók s az azokhoz tartozó anyagok fentartását illetőleg, valamint az oly fontos jelzési és hajóműveletek tárgyában.

Új szabályzatokat és tanfolyamokat kellett alkotni úgy a tisztek, mint a legénység számára a tüzérség, torpedó, tengeri aknák, távirászat és villamosság szolgálati ágaiban, hogy azokban úgy elméleti, mint gyakorlati alapos jártasságot nyerhessenek.

A hadiszergyár gazdasági üzemét is, az anyagszerek változásával, egészen új alapokra kellett fektetni és megfelelő ellenőrzési hivatalokat felállítani.

A csillagvizsgálónak (a haditengerészet e nélkülözhetetlen segédeszközének) is folyton lépést kellett tartania a haditengerészet növekvő szükségével. Legújabbban a geo-fizikai osztálylyal öregbítettett, mely azonban szűkös pénzügyi állapotaink között az anyaggyűjtésben és földolgozásban főleg saját tengerünkre, az Adriára szorítkozik.

A most már teljesen elkészült «szervezeti szabályok»-ban az összes katonai és kezelési szolgálatra vonatkozó rendelkezések, az utolsó tíz évi tapasztalások nyomán a legnagyobb állapossággal készültek és foglaltattak egyöntetű egészségre, hosszú időre szilárd szerkezetet alkotó haditengerészetünk számára.

Sterneck tengernagy, ugyanazon csüggedetlen erélyvel, melyet a haditengerészet helyes szervezésére fordított, czélba vette a flotta regenerálását is, mely, midőn ő a hadi tengerészet fő-

parancsnokságát átvette, nagyobbára elavult szerkezetű hajókból állt. De buzgalma elé itt a szerföltt szűkösön kiszabott költség igen nagy akadályokat gördít.

Mindamellett megvetette alapját mindennek előtt a torpedó-flotillának, mely már csak fokozottabb szaporításra. Végre hozta foghatott esatahajók építtetéséhez is, esatahajók tevén egy flottának a törzsét. Ezeknek első divíziója a «Monarch», «Budapest» és «Wien» partvédő-hajók immár befejezésükhöz közelednek. Ezeknek további két osztálylyal mielőbb való meg erősítése, valamint a dunai monitorok terve vett szaporítása attól függ, hogy mily össze teketek fognak a delegációk e czélra megszavazni.

Kívánatos tehát, hogy e férfiu, a ki az el-lenség előtt oly kiválólag megállta helyét, a ki megadta tengerészetünknek a kellő szervezetet, a ki gondoskodott a személyzet alapos oktatásáról, még sokáig álljon haditengerészetünk élén, és a flotta kiegészítésére vonatkozó terveit is megvalósíthassa, hogy tengerpartunkat és Dunánkat minden ellenséges megtámadtatás ellen sikeresen megvédehessük.

Mondtuk fentebb, hogy a mai hadihajó teljesen elűt a régi festői vitorlás fregátától, vagy korvétától. Inkább is egy különböző, alacsony tornyokkal ellátott zord úszó bástyának látszik, melynek páncélezott tornyaiból fenyegetőleg meredeznek ki az óriás ágyúk, a mint képünkön is láthatni, mely a «Mária Terézia» vértezett czirkálót ábrázolja. A régi nyúlánk hármast fenyőfa árboz (valaha az erők büszkesége) helyét két aczéllal készült, úgy nevezett katonai árboz foglalja el. Csak jelzésre szolgál-nak s arra, hogy a kasaikban elhelyezett könnyű gyorstüzi ágyúból a közeledő torpedós naszádot, vagy egyéb hajók földézetét golyó-zápporral lehessen elárasztani. Belül üresek. A belső és külső cső között csigalépeső vezet fel az árboz kasához. Az ágyúhoz való lőszert a belső esővön vonják fel a hajó tatjában elhelyezett löszertárból.

A lövedékeket ábrázoló képünkről látni való, hogy a mai lövedékek ezukorsíveg-alakúak, a legnagyobbak egy méternél is hosszabbak (su-

lyuk 455 klg.) s hogy a hozzájuk való lőpor külön zacskókba (cartouche-okba) van töltve.

Egyik képünk a «Novard» mutatja. Ez a régi fregata, mely résztvett a lissai csatában, ma már tüzérségi iskolául szolgál. Gyönyörű vonalaival ékessége a polai hadi kikötőnek. Régmúlt szép idöket újít fel emlékezetünkben.

A hajdani kereszttrudas árbozú, vitorlákra berendezett hajók azonban még mai napig is képviselvék a mi haditengerészetünkben is néhány fregata, korvéta meg ágyúnaszád képében. Ezek leginkább tengeren túli kiküldetésekben járnak, vagy pedig állomási hajókkul szolgálnak. Ily czélokra tisztán gőzre berendezett hajók használata, az azzal járó nagy költségek folytán nem volna helyén. E hajókon tehát még a régi, már majdnem történelmi vált tengerész szolgálat mai napig is fentartatik. Egy-két kivétellel ezeken is vannak kisebb erejű gőzgépek, melyeknek használata azonban csak kivételes esetekben van megengedve.

Hogy tehát a vitorlák kezelésében s az azzal járó szolgálatban is gyakorolt tengerészeink legyenek, e czélra külön vitorlás iskola-hajókon képezik ki kezdő tengerészeinket. Ezek egyikét, az «Artemisia» brigget látjuk mai képeink közt, a mint felvont összes vitorláival szeli a sós hullámokat. Vajmi kívánatos, hogy mentől több hazánkfa kedvelje meg a tengert és valaszsa pályául a mindenütt tiszteletben részesülő és oly kiválóan férfias természetű haditengerészetet!

Reményi Antal.

EGY KOLOSTOR TEMPLOMÁBAN.

Ott ül az ősz pap, melán elmerülve
Nehéz, mogorva boltívek alatt.
Nincs a templomban senki még kivülé:
Még nem házták meg a harangokat.
Nem is harangzó hívja őt imára,
S nem szól neki az «Ite, missa est!»
Igy kapja minden pitymaltat világa,
És így találja mindenkor az est.

Mi hátra van még: húnnyó életének
Örök imában tölti napjait,
Ugy sines számára itt egyéb ígérét,
Csak a mit ígér síron túl a hit.
Kezei már a férfi tette gyöngék,
Erő alig van bennök annyi még,
Hogy olvasója fél maroknyi gyöngyét
A cellától a templomig vigyék.

Künn a világ rég nem való hozzája,
Rég ide illőbb az ő agg kora:
Fent a falon nagy századok homálya,
Lent néma sírbolt s hú társak pora.

Mi megzavarná, nem ver senki zajt itt,
Kizár e szent hely minden csacska szót:
Siket magányán halkán szinte hallszik:
Hogy szöögél egy szögletben a pók.

És ő csak ott ül... minden gondolatja
Szomjú reménynyel ég felé siet,
Jövendő titkok zárát nyitogatva,
Mi nem nyílik meg másnak senkinek.
Dehogy gyanítja, hogy jámbor hitében
Míg örvendezve jár az Úr előtt:
Addig egy zugból, megvonulva szépen,
Csöndes, merengő búval nézem őt.

Pedig ha látma s feltárnám elébe
Az én kesergő, megrabolt szívem:
Tudom, irgalmas kedvvel hozzám lépne,
Es száma úgy, mint nem szán senki sem!
Velem siratná, míg ölelné karja,
Hogy beh eltűnt a régi jó világ,
S azóta hogy beh más idők fivalma
Legyinté meg a századvéi fiát!

Megváltozánk! Az élet forgatagja
Nagy gyorsasággal visz, ragad, sodor,
S hol megpihennék bár egy pillanatra:
Nyugalmas partok nincsenek sehol!
Az ész naponta gazdagul tudásban,
Sötét rejtelmek melyein kutat,
De még fejünkben szörnyű sok tudás van,
Szívünk naponta egyre koldusabb!

Mi egykor édes ábrándok dalára
Hangolta fel a bolygó trubadur:
Szerelmes ifjak szép, virágos álma
Kietlen, fűzér gondná jőzanult!
Mint hajdanában, zeng a lant ma is még,
De hol a nép, mely hallgat éneket?
— A múltnak kéne feltámadni ismét,
Szegény postá, hogy megértsenek!

És hol a hit, mely csordultig betölte
Egykor itt minden szenvedő szívet?
Fakó legendák szólnak csak felőle,
Mikben az ember már alig hishet!
Ott fenn az égbolt most is még a régi,
A régi tűz ég minden csillagon,
Hajh, de szemünk ma mindezt másként nézi,
Mint a hóg' nézte a múlt egykoron!

De nem panaszkok... Meddő háborgásom
É mély nyugalmat minék törje meg?
Boldog idökből visszajáró álom:
Isten veled, te tiszta, szent öreg!
Te csak maradj itt, szűz lelked hitének
Vigasztalásán csüngve szüntelen;
Engem távozni kényszerít az élet:
Vár oda künn a sívár küzdelem!

Nem is lesz itt már több találkozásunk:
Naped lent ül az alkony küszöbén!
Maholnap egész más szerepet váltunk:
Távozni fogsz te és maradok — én!
S elmondom majd a szenvedő világnak,
Sovárógó búval emlékezve rád,
Hogy én még láttam itt a boldogságnak
Egyik utolsó, húnnyó sugarát!

Jakab Ödön.

AZ ILIASZ IV. ÉNEKÉBŐL.

Baksay Sándor a Kisfaludy-Társaság közgyűlésén az Iliasz IV-ik énekét mutatta be, de időki-méletből csak egyes részleteket olvasott fel belőle, mivel a sor jóval 12 óra után került rá. Bevezetésül előrebocsátotta az előző III-ik ének tartalmát, a melyben találjuk a IV-ik ének fejlődésének előzményeit. Ezek szerint a III-ik énekben az akhivok és trójaiak Hektor indítványára elhatározzák, — ez az első treuga dei, — hogy véget vetnek a harcnak egy párvialdában, melyet a két sereg két legértékesebb hőse, Menelaos, Helena férje, és Paris, Helena elrablója vivjanak egymással halálra. — Ha Paris győz, Helena az övé marad, és az Akhivok haza takerodnak; — ha Menelaos lesz a győztes, Helenát visszakapja, egyszersmind Trója hadiszerzet fizet. Erre a kötésre mindkét fél nagy esküt tesz a két király Agamemnon és Priamus személyében, és az eskühöz erős átok is van kötve, mely annak megrontóját érje. A párviald végébe megy és Paris csúfos megveretésével végződik, — sőt

halálával is, ha patronája Venus, fellebbe nem takarja, s haza nem vezeti, a hol újra Helena veszi elő és mosdítja meg egy kegyetlen szemrehányásban. A párviald végén Agamemnon kihirdeti a két tábor hallatára az eredményt: Mindnyájan láttátok, s ti trójaiak sem tagadhatjátok, hogy Menelaos lett a győztes, azért már most a kötés szerint adjátok meg nekünk Helenát és az illendő hadi sarzot. Mindkét fél örvendő hallja e kijelentést, sőt maga Jupiter is, ki feltette, mert szerette Tróját. — De — és itt kezdődik a IV-ik ének, — asszony nélkül számolt. A mint az istenek tanácsában előhozza a dolgot, rá támad az asszony — Junó, — és a leánya Minerva (Pallas-Athéné) és következik a Homéri képek egész sora. Junó szemére hányja férjének, hogy két lovát tisztára hagyta, míg a népet fel tudta gyűjteni, és most itt van: ez a vége! Ő így meg amúgy meg van alázva. Jupiter nem bírja kiállani az asszony-patvarkodást és enged; csak azt köti ki magának, hogy ha majd ő neki is kedve kerekedik valamely népet vagy várost a Junó kedveltek közül elpusztítani, hát Junó se ellenségeik fejéért. A jelenet morálja, — mondja Baksay, — az, hogy barátaink szeretete soha sem biztosít ellenségeink bosszúállása ellen.

Most, mikor meg van kötve az alku, Pallas foganatosítja a tervet, s a trójaiakkal elkötveteti az eskütörést. Pandaros megsebzti Menelaost szívére; s megvan az ok az újabb ütközésre; a görögök felháborodnak, Agamemnon sora járja táborát, serkenti, feldicséri, fenyegeti vitézeit és vezéreit, végre összecsapnak. A görögök táborában Minerva a titkos főintéző, a trójaiaknál Mars. Amott az ész, emitt az erő. A görögöknel rend, fegyelem, függés; halkán, vigyázva lépnek. A trójaiak rend és fegyelem nélkül, lármázva. A harc elementáris erővel foly; nincs sebesülés, csak halál. A vas még ismeretlen, de a rézdárdák a kit találának, keresztül mennek rajta. A ki elesik, ki is rabolják. Elephenor király lábánál fogva hurcozolja kifelé, hogy kifoszsa a holtat, kit pedig nem is ő ölt meg, a kihez tehát jussa sincs. Utól is éri a büntetés, mert fosztogató munkájában halálra üti az Agenor dár-dája. De beszéljen maga a szöveg, a IV-ik ének befejező része:

Mint mikor az alszól a tengert megesapja,
Harsogva a partig habját veri habja,
Még messzi, a melyén dagadva toronyyá,
Zúgva jön a partnak, ott szakadva ronggyá;
Szirtfokok ormáig sörényét lökdösi,
Keserü tajtékját messzire köpdösi:
Úgy nyomul az akhiv, csapat után csapat,
Fejedelme vigyáz minden egyes hadat.
Hallgatva vonulnak, tán szavuk sincs nekik,
Vezérük parancsát oly némán követik,
Mivel félik őket. Köröskörül veti
Fényét a seregnek gazdag fegyverzeti.

De a trójaiak, mint gazdag embernek
Udvarába mikor juhnyáját terelnek,
Vége-hossza nincs a béggésnek, míg fejnek,
Bárányok szavára az anyák felelnek:
Olyan lármát ütnek a trójai hadak,
Mert ott különböző a beszéd, az ajak.
Keverék a nyelve, zagyva a beszéde,
A hányféle ország, annyiféle népe.

Itt Arész intézi, amott Pallas vezet,
Együtt halad velük Félelem, Rettenet,
Mohó Vízszály, gyilkos Arész hűga, társa,
— Kicsinynek születik, égig nevededik,
De földön jár mindig. — Lépteit követik
Feleselő patvar, emberek sírása.

Mindjárt is a síkon, szembe mikor szállnak,
Összekeverednek vérték, dárda-szálak,
Férfi-érezben; pajzsok összecseengnek,
Rémületes jajja, kérdődő kacajja
Ölőnek-öltőnek egymásra felelnek.

Foly a vér a földön. Mint mikor két patak
Olvasás idején hegyről alá szakad,
Összetalálkozik egy völgyi torokba,
Örvényt vág, ott egymást túrja háborogva,
Harsogását pásztor messzi hegyen hallja:
Olyan volt a küzdők lármája, zsvivajja.

Antilokhusz első, trójai daliát
Ekhepolt ölte meg, Thalsiasz fiát:
Dárdával sörényes sisakjának rontott,
Érezhegye azonnal átjárta a csontot,
Halálos setéség a szemét megülte,
A szörnyű ütéstől mint egy torony dült le.

A mint összerogyott, Abantok hadnagya
Elephenor király lábánál ragadja,
Vonszolja kifelé. Akarná páncélját
Fosztogatni róla, de nem éri czélját.

Mert mikor lehajlott hurcolni a testet,
Ellene Agénor kelevézt eresztett,
Paizstalan hagyott oldalán úté meg,
Megoldott tagjait elhagyá az élet.

Rettenetes dőlás teste fölött támadt,
Trójai és akhiv össze rohanának,
Mint a farkas-falka
Ember ember ellen, egymást tépte-falta.

Telamoni Ajasz Anthemion fiát
Jó Simoisist fegyverrel veri át.
[Ezt Simois partján anyja egykor szülte,
Mikor szüléval a nyáját kerülte,
Idéről leszállván a jószágot nézai,
Hát Simoisius nevét innen veszi]

Nem látták jutalmát a kik fölnevelték,
Ajasz keze szegte mert rövidre-éltét,
Mellébe jobb felül a gyilkos órcz szaladt,
Hegye hátul jött ki a lapocza alatt.

Porba esett mindjárt, mint valamely nyárfa,
Mely bár gyökereivel fészkel a moocsárba,
Magasba sudarát mégis ergeti;
De a kerékgyártó fejszjét ráveti,

Ékes szekerehez szajba kerekeknek,
Attól szárad a parton, többé nem ered meg:
Hát az Ajasz nyila
Alatt így esett el Anthemion fia.

Most Priamus fia, Antiphos vetette
Ajászra dárldáját, de eltévesztette.
Odysseusz társát, Lenkot, vékonyán veré
A mint a holttestet vonszolná kifelé.

Elejté a testet, holtan reá hulla,
Kinn Odysseus bajnok igen megbusúla.
Tündöklő vértjében kilépett a sorból,
Csapkodott, s míg szeme jobbra-balra fordúl,
Dárdája villogva messzire zúdúla.

Tágult a trójai a merre vetette;
De az ércz is útját nem hiába tette,
Priamus fattyára, Demokoosra szálla,
Abydusban legelt sok jó kabalája.
A boszúló dárda halántékón éri,
S másik vakszemén át furakodik éli;
Halálos setéség szemeit megülte,
Ércz-vertézetében csörrenve terült le.

Hátrál a trójai, Hektor maga lankad,
Üvöltöz az akhiv, esik a holtaknak
Bosszúján Apollo Pergamusot látja,
S a trójaiaknak feddőzve kiáltja:

«Paripás trójai, ne szaladj előlük,
Azoknak sincs érezből, sem kőből a bőrük,
Hogy nem bírna véle fegyveretek éle. —
Akhilles sines mostan Thetis fia közték,
Emészto haragban ül hajóin veszteg.»

Az erős istennek ez vala szózatja,
De az akhivokat Athene biztatja,
— A Zeusz-atyának dicsőséges lánya —
Soraiat a hol lankadni találja.

Dioreusznek is ott életét kiolták,
Kő-darab zúzza szét jobbik boka csontját.
Ezt Imbranus fia, Píros vetette,
— Thrákjait ő ide Énoszról vezette.

Hát az idétlen kő csontját összetörte,
Két inat szakasztá, lerogyott a földre,
Jó társai felé,
Két kezét kitarván lelkét kilehelé.

Píros, ki rája sujtotta a követ,
Bárhoan s dárdával átveri köldökét,
Minden béle ottan földre kifordúla,
Halálos setéség szemére borúla.

De most Pírosra Thoas vete dárdat,
Mellébe repült az, s a tüdején járt át.
A dárdat a sebből vissza is szakítja,
Azután kardot von, hasát felhasítja.

De fegyvereiből ki nem vettékette,
Üstökös thrákjai álltak őrt mellette,
Hosszú kelevézüket kezükben regették,
Szálás erős hősek hátrálnia kellett.

Egymás mellett ekként a porba keverve
Feküdt az epívek s thrákok fejedelme,
Sok más megöltöttek
Körülöttük ottan halommal feküdték.

Ha valakit Pallasz ide most vezetne,
Szálló nyilak ellen pajzsával fedezve,
Hogy nagy bátorságban járhatná a mezőt,
Nem találna itt a munkában kivétőt.
Akhiv és trójai mivel itten sok van,
Egymás mellett fekszik arczozal a homokban.

A Tengerészeti Műszaki Bizottság épülete polában.

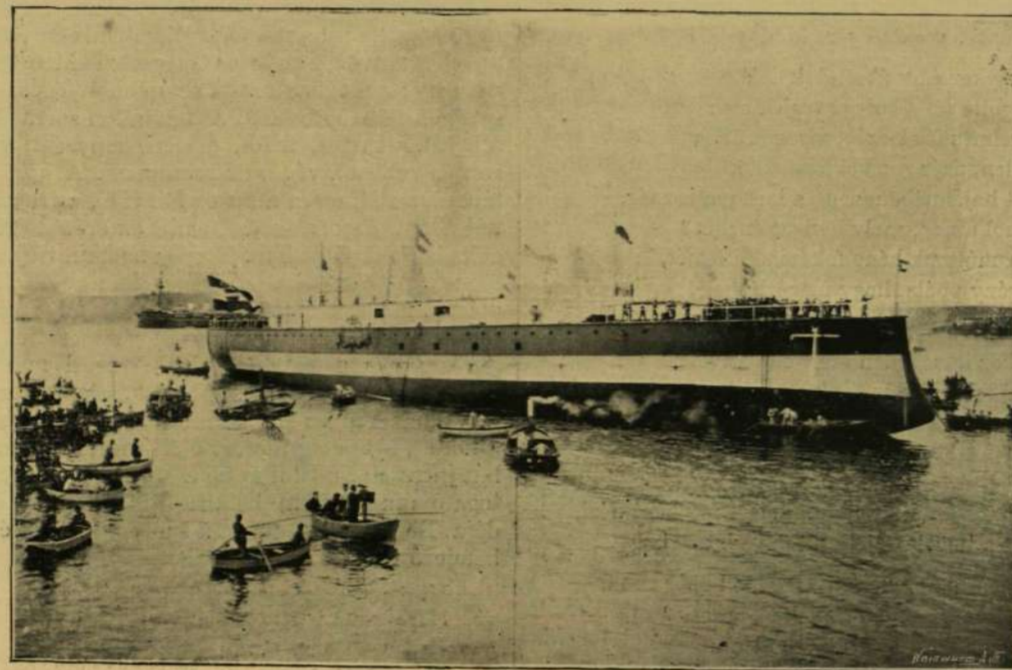
A SVÁJCZI HUNOK.

Fischer Károly Antal honfitársunk egy közel 30 éves könyvet írt a svájci, Wallis kantonbeli hunokról* vagyis az *anniviersi* alpesi völgy lakosairól, kikkel egyebek közt Horváth Mihály történetírónk is foglalkozott, mint e század elején többször emlegetett *anniviersi magyarok*-kal. Ezt a homályos származású s igen sajátos külön tájnyelven beszélő maroknyi népcskét tanulmányozta és írta le Fischer is jelen munkájában. Szép, érdekes, sőt tanulmányos könyv. De van egy nagy formahibája; a *czime*, és egy nagy szervi baja: hogy minden igaz ok nélkül egy könyvbe kényszerítette össze kettőnek a tárgyát. Mert ha egyszerűen leírja, a mit a wallisi Anniviersről (Eifischvölgy) és népéről látott, hallott, olvasott: sok becses új anyagban bővelkedő s igen értékes monografiát nyújt vala e különös vidékről és fölötté sajátos népről. Más részről a mit e könyvben a hazai magyar nép életéről, szokásairól ír, az ugyan nem új, de kissé rendszeresebben összeállítva azt is szívesen vette volna a külföldi olvasó. E kétféle tárgynak azonban *így* alig van köze egymáshoz. Nem lehetetlen, hogy van valami történeti alapja annak a helyi mondának, mely ama völgy lakóit a hunoktól származtatja, és (noha jól tudom, mi minden régi és őskori emléket és hagyományt tulajdonítanak e hunoknak a germán és román népek) én akár el is hiszem a hagyományt; de e hitemet a Fischer könyve nem erősítette tudássá, meggyőződéssé, sőt inkább megingatta. Pedig a

* Die Hunnen im schweizerischen Eifischthale und ihre Nachkommen bis auf die heutige Zeit. Von Ant. Karl Fischer. Mit vielen in den Text gedruckten Illustrationen. Zürich, Orell Füssli. 1896. Ara 7 és 1/2 marka (=4 1/2 frt.).

szerző ugyancsak hun szemmel nézte a jámbor *anniviersieket*.

Három fő mozzanatra nézve hasonlítja össze őket a hunokkal, illetőleg minthogy ezekről

A «MONARCH» HADIHAJÓ VIZRE BOCSÁTVA, FÖLSZERELÉS ELŐTT.

ugyancsak kevés hiteles értesülésünk van, a magyarokkal: a nyelv, a nép mivolta és élete s a népies használatú tárgyak hagyományos alakja tekintetében. S ki tagadná, hogy csakugyan igen sok az egyezés, melyet a könyv második

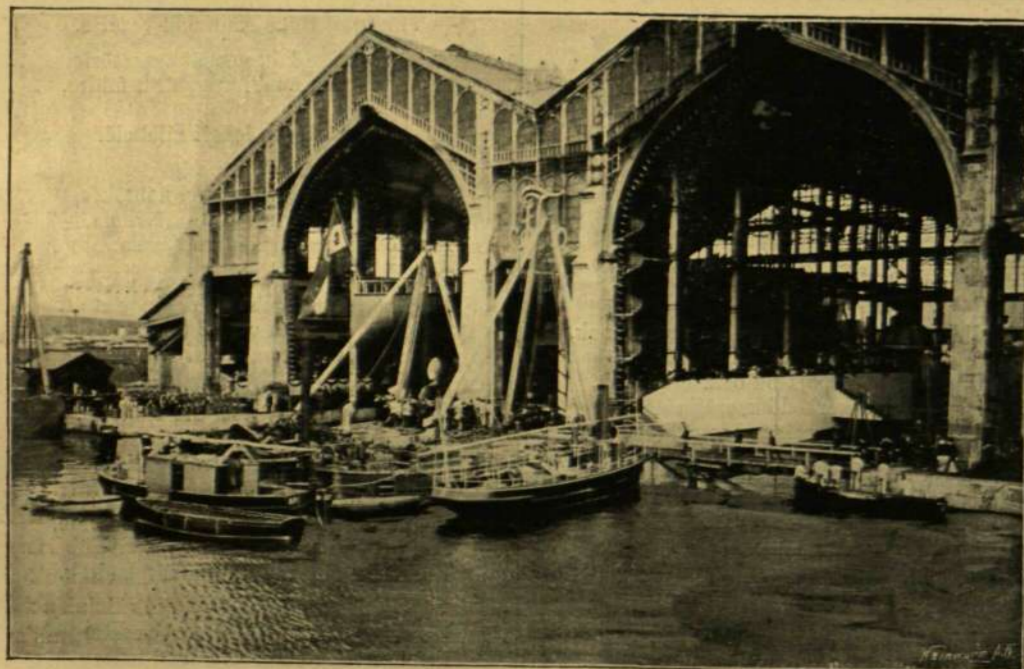
felében jó rajzok is szemléltetnek? De a nyelvészkedő rész, sajnos, ellenkezik a legelőnyösebb nyelvtudomány legszerényebb követelményeivel is! A nép mivoltában és életében jelentkező megegyezések jó része pedig az eifischvölgyiekén s a hun-székely-magyarokon kívül megtalálható még vagy 77 európai s néhány új világi népelemnél. Az analógiákat könnyű volna szaporítani: például, hogy az anniviersinek két lába van, a székelynek is; amaz nem az ablakon, hanem az ajtón jár ki-be házában, emez is, stb.

Legmeggyőzőbbek, mert az ábrákban szembeötlőknek látszanak a tárgyi egyezések. De itt az inductio fogyatékos volta a megtévesztő. Mert például szakasztott olyan házjegyek (Hausmarken, nem családjegyek), mint az Eifisch völgyben, divatoznak majdnem minden germán és román népnél. S hogy e svájci házjegyek néhány azonos a székely írás némely betűjével, az meglep engem, de csak abból az okból, hogy ilyen kevés jegyre szorítkozik az egyezés. Egy-két vonás és pont kombinációjának határa van; szükségképen az alakok ismétlődése. S ha az azokkal a bizonyos tulipánokkal és rózsákkal ékeskedő népeket mind hun-magyaroknak akarnók tekinteni, nagyobb lenne a rokonságunk, mint Horvát István látta népenealogiai álmaiban. S azok a nevezetes svájci

csillagalakok nemcsak a székelyeknél tűnnek ismét szembe, hanem máshol is hazánkban, még pedig ott, a hol a legősibb németek laknak, pl. a nyugati hienieczknél az ornamentika alap-elemei.

E munka eltévesztette célját; pedig valóban céltudatos munkás műve. Fischer már több derék dolgozattal szerzett magának érdemet a hazai néprajz körül. A fehér és fekete hunokról írt könyve nem bizonyította ugyan be az etnologiai alaptételt, de majdnem kimerítő adatgazdagsággal megállapította, hogy népünk viselkedésében a fehér és fekete szür mely vidékeken van uralkodólag elterjedve. A székely írásról kiadott nagy munkája nem oldotta meg az írás keletkezésének főbb rejtvényeit, de összeállította a teljes anyagot s megadta így a végleges tisztázás biztos alapját. De a most ismertettük munka sem viszi előbbre a magyar néprajz ügyét. Egy idegen föld idegen népének érdekes leírását adja, a miért különösen minden svájci turista hálával tartozik neki, de az általános népvizsgáló is örömmel veszi a gazdag és becses néprajzi anyagot.

Teljes elismeréssel kell azonban nekünk magyaroknak adóznunk Fischer hazafias buzgalma, lelkes áldozatkészsége s nemes kitarása iránt. Ő, a szerény helyzetű tisztviselő, hosszú évek fáradságos munkáját, magától megvont keresetét áldozza hazafias eszményeinek! Ha a mi szaktudósainkban is annyi volna a lelkeség és lelkiismeretesség, szívós kitarás és az ideálokhoz való ragaszkodás, mint e szerény dilettansban — s ha gazdag főuraink aránylag csak ezredrészét áldoznák a hazai tudományra,

FÜDÖTT HAJÓ-ÉPÍTŐ HELY S BENNE AZ ÉPÜLŐ «MONARCH», POLÁBAN.

AZ OSZTRÁK-MAGYAR HADITENGERÉSZET.

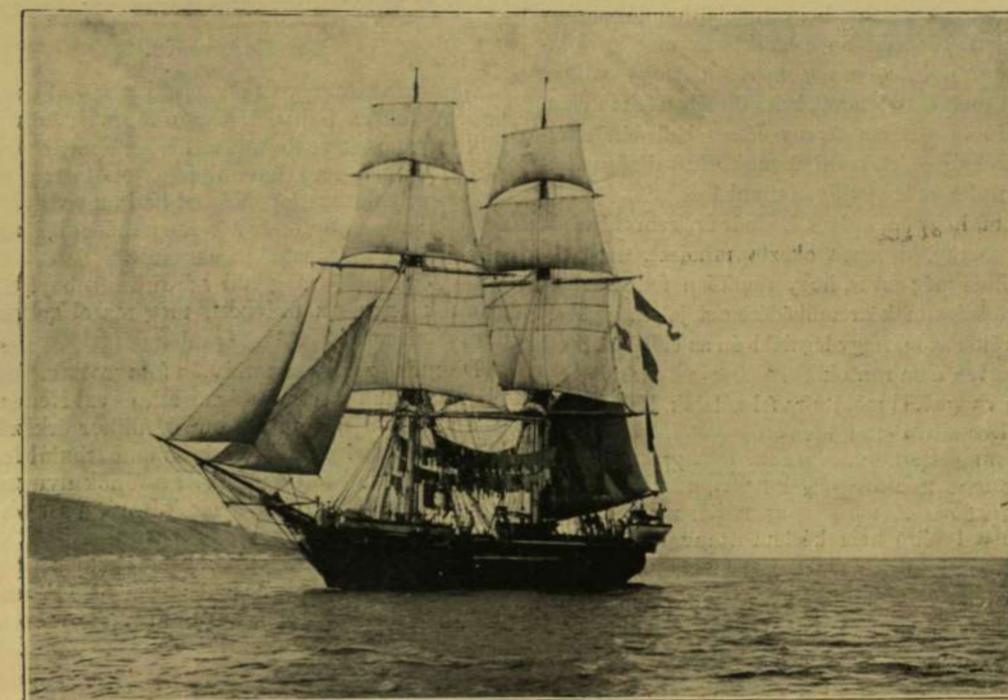
főképp pedig a magyar néprajzra, mint ez egyszerű tisztviselő: akkor sokkal nagyobb vívmányokat mutathatnánk be ezredévi ünnepünkön a világra és sokkal virágzóbb műveltséggel lépünk át a második ezerév küszöbét.

Herrmann Antal.

ZICHY MIHÁLY LEGÚJABB LEVELE.

A «Vasárnapi Ujság» mult heti számában nagy örömmel olvastam világhírű művésznünknek, Zichy Mihálynak levelét, a melyben a tőle megszokott hazafias buzgalommal lelkesíti a fiatalabb művész-nemzedéket Garay János verseinek illusztrált kiadására. Mivel ezen ügyben több levelet váltottam nagynevű művésznünkkel, azt hiszem nem lesz érdektelen, ha a Morelli tanár úrhoz intézett levél előzményeire vonatkozólag elmondok egyet-mást: kérem azért a tisztelt szerkesztő urat, hogy hazafias ügyünk érdekében alábbi soraimnak helyet adni méltóztassék.

Tolnemege közönsége, vagyis jobban mondva, Szegzárd, folyó évben végre-valahára felállíthatja szobrát 43 évvel ezelőtt elhunyt jeles szülőttének, Garay Jánosnak. A kivitellet való megbízatást, nyílt pályázat útján, *Szárnovszky*

AZ «ARTEMIZIA» VITORLÁS ISKOLA-HAJÓ.

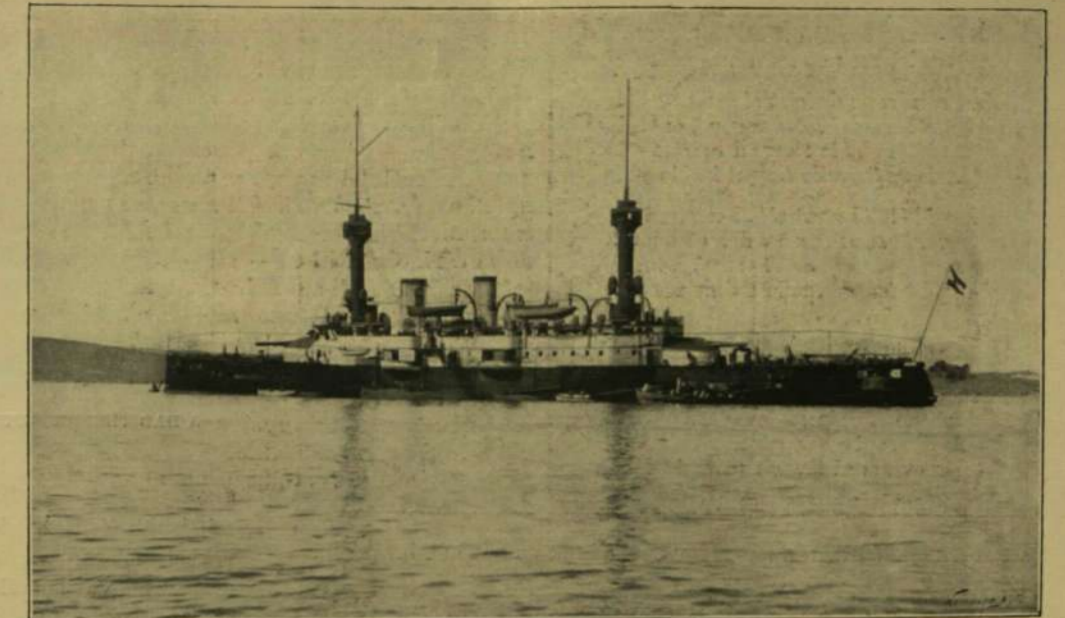
Ferencz, Párisban élő hazánkfia nyerte el. Ugyanekkor a szobor-bizottság azt is elhatározta, hogy a leleplezés alkalmával emlék-albumot ad ki s ennek szerkesztésével engem bízott meg. Közlemények dolgában csak megvolnék valahogy; hanem a művészi illusztrációk szerzése az album részére nagy nehézségekbe ütközött. Le kellett tehát mondanom terveim nagy részéről. Dús anyagi forrás nem áll rendelkezésemre, hiszen 15 ezer forintnyi szoboralapunkat is krajezáronként kellett összegyűjteni. Magunk emberségéből jutottunk ennyire is, mert 100 frtot sem igen tesz az az összeg, a melyet nem e megyebeliek adakoztak.

Ebben az elkedvetlenítő helyzetben jutott Zichy Mihály eszembe. Visszaemlékeztem a «Vasárnapi Ujság»-ban közölt egyik levéltörődékére, «*hogy csak jelölje ki bárki is azt a tért és működési kört, a hol a hazának szolgálhat s kész örömmel áll rendelkezésére*». Hosszú tusa-kodás után mult év szept. 24-én megírtam hozzá első levelemet.

S a mit nem is reméltem, a nagy művész már forduló postával megadta válaszat.

Most sem tudom, mit bámuljak inkább: azt a páratlan udvariasságot-e, a melylyel egy előtte teljesen ismeretlen ember kérésére azonnal ígéretet tenni kész, avagy pedig azt az önzetlen, mély hazafias érzést, a mely ennek a fölötté becses levélnek minden sorából kiérezhető.

Zichy Mihálynak irodalmilag is van olyan becses és értékes bármelyik levele, hogy a nagy

A «MÁRIA TERÉZIA» VÉRTEZETT CZIRKÁLÓ HAJÓ.

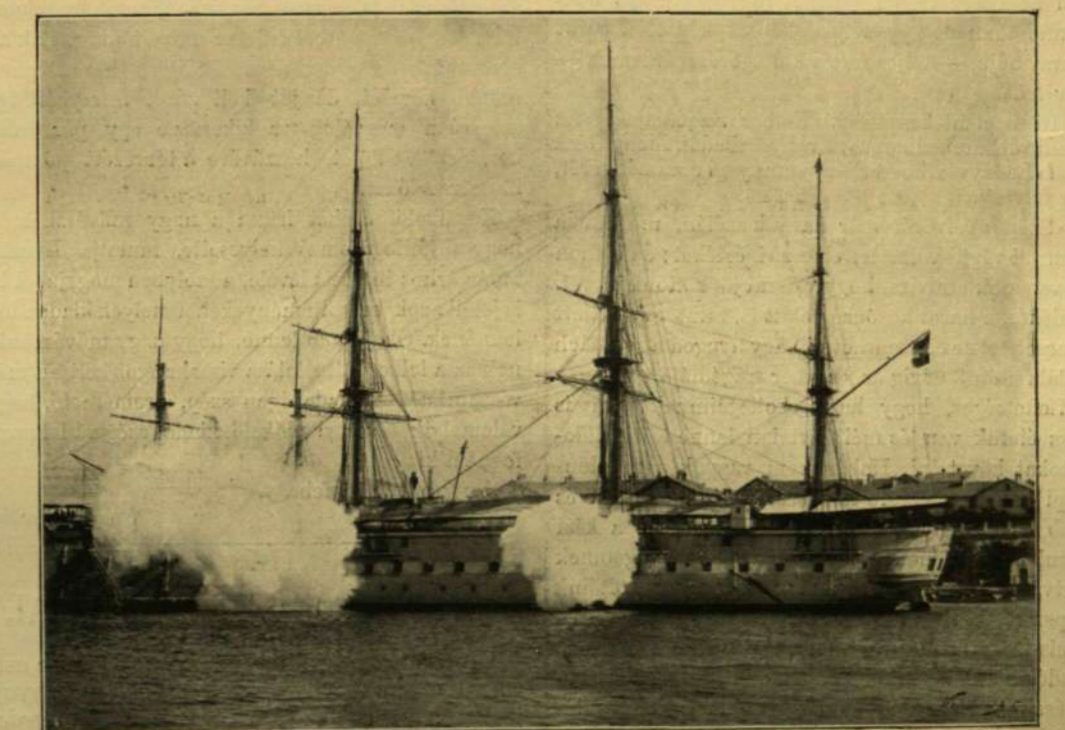
közönség érdeklődését föl tudja kelteni; itt közlöm tehát szösz szerint:

«Mélyen tisztelt uram! Becces levelételegnagyobb érdeklődéssel olvastam át. Kifizött céljuk hazafias. A telivérű új nemzedéknek nem szabad megengedni, hogy érdemes holtjaink jó hire feledésbe essen. Az se baj, ha a szomszéd vármegyék nem vesznek melegebb részt az ilyen hála-kimutatásokban, ha csak az ő saját embereik emléket megbecsülik és kiemelik.

Örömmel tapasztalom, hogy a «Vasárnapi Ujság»-ban közölt levéltörődéket nem veszik üres szónak. Volt egynehányszor alkalmam ezt be is bizonyítani. Voltak olyan esetek is, melyekben a felhívást és az ajánlatokat vissza kellett utasítanom. A piktorok testületében nem kedvelik az árrontókat, — ennek okát csakis a még mindig uralkodó száraz kenyér korszakában kell keresni.

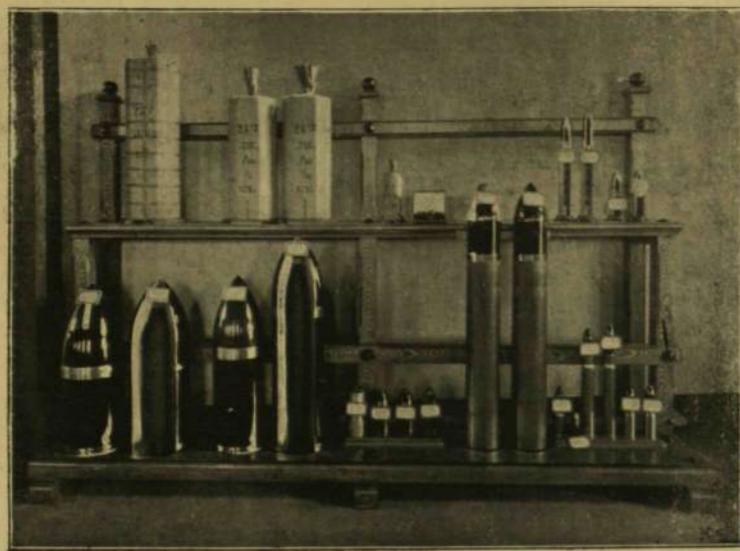
Anyagilag biztosítva levén, én legszívesebben vállalkozom olyan feladatokra, melyeket kollégáim nem teljesíthetnek, — rövidebb szóval: szeretek foltot rakni oda, a hol lyuk mutatkozik. A magyar díszruhát így vélem megmenthetni.

Legyen oly szives, küldje el nekem az «Obsitos»-t, küldje el «Sz. László»-t és «Kont»-ot. Átolvasom és kiválasztom a tehetségemhez szabottat. Határozott ígéretet jelenleg még nem adhatok. Az Arany balladái kiadásában, Arany Lászlónak adott szavamat még nem váltottam be. Ezt bevégezvén, — reményelem e télen, — kaphatok más munkába.

A «NOVARA» TŰZÉRSÉGI ISKOLA-HAJÓ POLÁBAN.

AZ OSZTRÁK-MAGYAR HADITENGERÉSZET.

A HADITENGERÉSZETNÉL HASZNÁLT LÖVEDÉKEK ÉS LŐPOR-TÖLTÉNYEK.

Tudassa velem egyszersmind, milyen alakban tervezi az album kiadását. Egy vagy több rajzra van-e szüksége és milyen nagyságban kell, hogy ezek legyenek?

Legyen meggyőződve, hogy ígéretemet őszinte szívből adom, örülve azon, hogy hazafias vállalatokat ez által támogathatom. Hazafias üdvözléssel *Zichy Mihály.*

Természetesen siettem Garay összes költeményeit azonnal megküldeni s nem telt el két hónap, a nagy művész lelkében már teljesen megérelődött az eszme, hogy Garay új költőbe öltöztetve, föltámasztassék halottaiból.

Zichy Mihályt egészen föllelkésítette ez a mi sokat gáncsolt, részben elfeledett pacstiránk. Hat lapra terjedő levélben sietett tervét velem közölni.

Ebből a felette érdekes levélből közérdekűek a következők:

«Mélyen tisztelt uram! Fogadják köszönetemet az átküldött és teljes épségben megérkezett könyvekért.

Hosszabb időt vett igénybe Garay műveinek át-tanulmányozása. Naponként csak alig egy órát szentelhettem a foglalatosságra. Lapról lapra emelkedett lelkesüléssel olvastam át az «Árpádok»-at és «Sz. László»-t. Mindegyike megérdemelne külön diszkiadást. Igaz, hogy őseink, hazánk története magában véve rendkívül érdekes; de Garay ezt költői tollalval oly elevenen, teljesen kidolgozva adja, egyszemélyesen a festő ecsetjébe diktálja.

Csodálom, hogy jelenleg már tisztességes számba szaporított művészeink egyike se lelkesült e munkára.

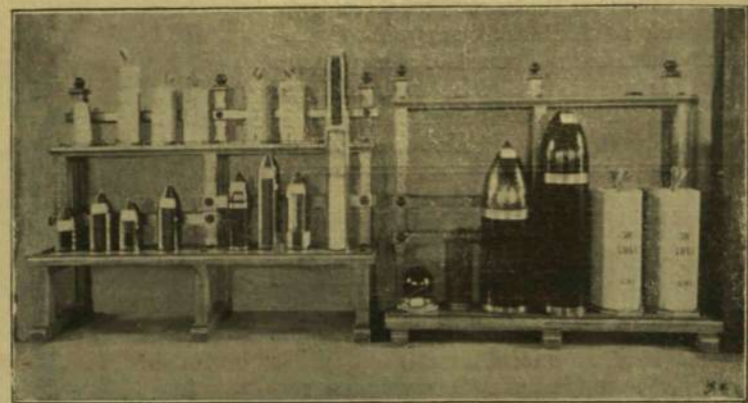
Átolvastam az Árpádokat és Sz. Lászlót, — ezekről az igen szép Zrínyi Ilona, de legkevesebbre az Obsitos — se tudta figyelmemet elvonni. De a két mű nem egy vagy két képet (ugy piktorális adalékú), hanem egy teljes, képről képre, a mint Garay adja, — teljes festői kidolgozást érdemel, — követel.

(Itt megemlékeznék az «Ember tragédiája», «Az aradi vértanúk albuma», Arany balladái, Zichy Géza gróf «Leányvári boszorkány»-anyagi eredményéről, így folytatja.)

«Szép nyelvünk már hazánk szélén, mintha a vámrúd vágta volna le, elveszítte értékét; de otthon se vagyunk annyira, hogy valami jó költőnk nevét, emléket, a hazai közönség előtt is, mint egy elásott kincset, fel ne eleveníthetnők. Így nyugodott Madách halála után 30 évig az «Ember tragédiája».

Lehetséges, hogy hazai kollégáimnak igen is rossz életük van és méltánytalan lenne tőlük áldozatokat követelni. Habár nem vagyok a mindennapi kenyérgyűjtésre kényszerítve, de az én jó és jobb életmódom fedezését magam is csak a kézi munkámmal érhetem el. Hazafias kötelességemnek tartván művészetemet a mi költészetünk és költőink népszerűsítésére fordítani, félretéve a képviselői Preis-Courant mértéket, én a jóakarattal vállalkozó kiadók ajánlatát mindig elfogadtam. Túláságos követeléseimmel ezen minálunk igen is szükséges kiadási merényleteket csak nehezíthettem, vagy teljesen megszüntethettem volna.

Ha kollégáim épen így gondolkoznak, elérhetnék, hogy a mi költészetünk és költőink neve a

A HADITENGERÉSZETNÉL HASZNÁLT LÖVEDÉKEK ÉS LŐPOR-TÖLTÉNYEK.

mindenütt érthető képekkel felezírva, a magyar határszálon túlszárnyalva.

Garay költeményeinek ily modorú kiadásában én egy hathatós szerető látom annak, hogy a külföld a magyarok történeteinek legfényesebb adataival megismertessék. Ilyen vállalatra nem egy, de az egész magyar művészi testületnek karöltve kellene közreműködni.

Az én tanácsom az, hogy a felállítandó szerény kis szobor érdekéért ne csonkítsa meg apró kiadásokkal a lehető nagy mértékű, nagy hatású kiadást, mely Garay nevét kellő dícséremben felmutassa.

Majd ha bevégzem Arany János balladáit, e feladatokról újra értekezni fogunk. Én valóságos lelkesedéssel fognék egy ilyen munkába.

Érzem, hogy ön, kedves Bodnár úr, nem ezt várta tőlem. Garay, ő maga okozta mindent. Őszintén megvallom még azt is, hogy rémítően felhalmozott foglalatosságaim közreműködésemet jelenleg gátolva, örülök azon, hogy legalább én az előbb említett nagy terven nem rontok.

Május vége felé majd újra felszólalok. Hazafias és barátságos üdvözléssel, híve

Zichy Mihály.

Erre a levélre nem késtem azonnal válaszolni. Mivel a fenti sorokból azt vettem ki, hogy Zichy Mihály lelke előtt Garaynak egy teljes diszkiadása lebeg, leplezetlenül föltártam előtte az ily kiadás legnagyobb akadályát, a tetemes költséget, meg azt, hogy Garayt ma már nem olvassák annyira, mint régebben s hogy költeményeinek 1886 óta nincsen is új kiadása. Ismervén olvasó közönségünk igényét, izlését, azt javasoltam, hogy czélszerűbb lenne, ha Garay értékesebb műveinek javarésze összeválogatva adatként ki. Hivatkoztam különösen arra, hogy nem egy érdemes régebbi költőnket épen azzal járatták le, hogy összes, ma már csak irodalomtörténeti szempontból érdekes műveit oda rakják az olvasó közönség asztalára. Pedig a közönségnek inkább keveset, de jól kell adni. Garayból így szigorúan megválogatva kikerülne egy pár érdekes, értékes kötet, hozzávéve a tervezett pompás illusztrációkat.

Körülbelül ezeket irtam a nagy művésznék, s hogy ő felfogásomat helyeselte, mutatja Morelli tanár úrhoz intézett levele, a melyben nagyjából ki is jelöli azokat a költeményeket, a melyek kiadandók lennének. Ohajtandó lenne, hogy nagy művésztünknek az a lelkes felszólalása visszhangot keltsen művészeinknél. A feladat igen szép, s remélhető, hogy valamelyik fővárosi előkelő kiadó cég vállalkozni fogna a kiadásra.

Szegvár, 1896. febr. 4.

Bodnár István.

«STEFI GRÓF» VISELT DOLGAI.

Olvastam Mikszáth Kálmán «Beszterce ostroma» című regényét, kétszeres élvezetet nyújtott az nekem, hiszen az ott szereplő Pongrácz István grófot én is nagyon jól ismertem, vele jó viszonyban voltam s igen sok különös tetteről van tudomásom.

Szent-miklósi gróf Pongrácz István, Várna,

Strečno és Nedecz ura, a legsajátságosabb és a legkülönösebb ember volt a világon. Azonban birtokát a legpéldásabb rendben kezelte, és mindig csak annyit költött, a mennyi jövedelme volt s minden különzsége mellett valódi gavallér volt a legtöbb dolgában.

Én Zsolnán lakom ideje alatt ismertem őt, ekkor láttam és hallottam sok mulatságos tetét olyanokat is, a melyek «Beszterce ostroma»-ban nincsenek felsorolva s a melyek közül egy párt ez alkalommal el is mondok.

Egy kis tévedés.

Nagy riadalom volt a zsolnai távirtdahivatalban. A tükés bajszú, torzombor szakálú főnök ugyancsak verte a távirtda-kopogót, és czifrára áldotta a nap lementét. Értett hozzá, hisz negyvenyolezas Don Miguel hadnagy volt.

— Mi a baj, főnök úr? kérdé a második számú gép mellett ülő kezelő kisasszony.

— Mi a baj? még azt kérdi, mi a baj! Stefi grófnak expressz érkezett, még ma el kell küldeni Nedecze!

De már erre valamennyien fölgyrottak. Pongrácz grófnak táviratja érkezett, és ezt Nedecze kell vinni. 9 óra már elmúlt, mikor érkezik a küldöncz oda! No, ebből kész emberhalál lesz!

— Nem kell félni, — szolt a főnök nyugtatólag. — Elviszi majd Gyurissék Imró, a szabó, az első számú küldöncz.

— Főnök úr az udvari szabóját akarja elpusztítani, kiszab majd poczakos termetére Ferencz-József kabátot? Jobb, ha Janurák kovácsot, a második számú küldönczöt küldi, — mondták a kezelő kisasszonyok.

— Gyurissék megy! Bátorságát akarom kipróbálni. Ezzel punktum. Hívják elő Gyurisséket.

Az előszoba ajtaján Gyurissék csoszogott be és megállt a korlát küszöbén.

— Imró, ezt az expresszt még ma Nedecze viszed Pongrácz grófnak!

Imró, háromszor keresztet vetett, térdei reszkettek s kezeivel a korlát fogába kapaszkodott.

— Imró, térj magadhoz, biztosítalak, hogy nem lesz semmi bajod. Az ezüst zsinóros új siphát nyomom majd a fejed búbjára. Ennek utalma alatt bejuthatsz a király szobájába is!

Ez a biztatás megnyugtatta Imrórt valamennyire, kinek különben is az volt a legforróbb ohajtása, hogy azt az ezüst zsinóros új siphát, ha csak egy nap is, viselhesse.

Neki lódult Imró a nagy útnak. Ugy éjfél után egy óraker érkezett Nedecze.

Mély csend uralgott a vár körül. Imró először halkán, majd mind erősebben kopogott a vár kapuján. Nem válaszol senki.

— Ha alszotok, majd felköltek, gondolta emberünk magában, s azzal felkap a vár árkából egy patkós lólabát és olyan dörömbölést vitt véghez, hogy még a vár kutyái is megijedtek.

Léptek és fegyveresörtés hallatszott, kinyílt a vár kapuja. Kilépett Stefi gróf.

— Ki vagy? mit akarsz, beszélj, mert halál fia vagy! — szolt a gróf egy kakas nélküli mordályt tartva Imró orra elé.

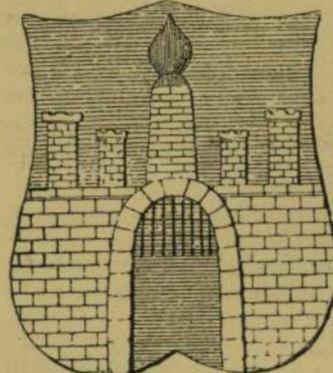
Imró az ezüst zsinóros siphka oltalmában bizva, elég türethető bátran így felelt:

— Én vagyok a Gyurissék Imró, ezt a veres pecsétés levelet hoztam!

No még csak ez kellett Pongrácz grófnak. Éjfél után felverni a vár urát egy veres pecsétés levél miatt!

7. Buda város címere 1703—1873-ig.

11. Pest város pecsétje a török időben. 14. Ó-Buda város pecsétje Nagy Lajos korában.

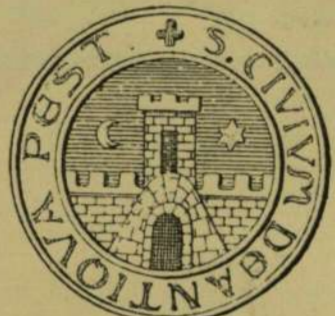
8. Buda városa nagyobb pecsétnyomója 1703-tól kezdve.

12. Pest város nagyobb pecsétje 1687-ben.

9. Buda város főköpöntárának pecsétje 1789-ben.

10. Pest város pecsétje 1493-ból.

13. Pest város címere 1703—1873.

BUDAPEST RÉGIBB ÉS ÚJABB CZIMEREI.

— Gazember, ezért meglakolsz! ordított magánkülv. Örök, fogjátok meg s vessétek a vár legmélyebb fenekére!

Ugy is történt s a szegény Imró a legmélyebb földalatti börtönbe jutott.

Várják Zsolnán Imró. Délig nem jött, de még este sem, sőt harmadnapra sem került elő.

— Kész a baj! — sopánkodott Matild kisasszony, az első számú gépnek a kezelője, — mondott főnök úrnak, hogy ne küldje Imró. Már mért nem inkább Janurák ment!

— Hát most menjen Janurák, majd haza hozza Imró!

— Az Istenért, megint emberhalál lesz, — sipogtak a kisasszonyok.

— Nem lesz baj, — biztatta a főnök, — Janurák szájháza nyomom majd a postakürtöt, ennek megharsanására összeomlanak Nedecz falai.

Janurák bátor legény volt s a legnagyobb kovács-pörölyvel indult útnak. De vitt is azután olyan dörömbölést véghez Nedecz kapuján, hogy ha ki nem nyitják, hát összetöri a vas-szeges alkotmányt. Persze, hogy megkötözve Imró sorsára jutott.

Kész volt tehát az új baj is. Már egy hete, hogy elküldték a táviratot és sem Imró, sem pedig Janurák Jozsó, nem került haza.

A dolog csakugyan komoly kezdett lenni. A főnök te-tu barátja volt a grófnak. Nem akarta, hogy kellemetlenség legyen a dolog vége.

Összeült a haditanács a távirtdahivatalban. — Valami cselhez kell folyamodnunk, — mondták a kezelő kisasszonyok.

— De mihez, az eszem megállt, nem tudok semmit, — tündődött a főnök.

— Van a főnöké ő nagyságának egy igen szép szobalánya, azt kell oda küldeni, majd az kiszabadítja a foglyokat! szolt Matild kisasszony.

— Igen, az Apollát kell oda küldeni, — kiálták valamennyien.

— Az ördögbe! nem Apolka az, hanem a Pepa, tudják, hogy nem szeretem a poetikus neveket, — dörmögött a főnök.

— Hát legyen Pepa. A Pépát kell oda küldeni.

— Pepa mint árva lány került hozzám, oltalmam alatt nőtt fel, nem engedem, hogy baja történjék.

— Ósmerjük Pépát, okos és bátor lány, nem kell félni, — biztatták a főnököt, a ki végre bele is nyugodott a dologba.

Felöltöztették Pépát tót leánynak, selyem-

pántlikás piczi kis bocksort fűztek a lábára, szépen himzett fehér szoknyát kötöttek a derekára, azután selyem pruszlikot szorítottak a derekára, egész árvaemegyesen. No, a ki még nem látott szép tót lányt, annak Pépát kellett volna látni!

Lóra ültették Pépát és útnak indították Nedecz felé. A fúrge kis lány vigan ügetett a főnök szürke ponyján, s vagy másfélóra múlva Nedecz falai előtt termett.

Megszólt a toronyőr kürtje, megnyiták Nedecz kapui és Stefi gróf maga lépett ki rajta.

— Isteni lény, ki küldötté vagy? ha túlvilági vagy, szólj, hogy hódolatteljesen meghajoljak előttem. Tehát ki vagy? ördög-e vagy angyal? — szolt a gróf.

— Én angyal akarok lenni, és pedig szabadító angyal. A börtönök mélységében sínlődő foglyokat szabadítom meg. Behatolok börtönödbe és felhozom őket. Szabadon jöttem és szabadon eresztés.

— Igérem. Leány, ördög vagy! Hozd fel rabjaidat és távozz!

Pepa szerencsésen haza is hozta a két veszendőbe került küldönczöt.

Vagy két hétre ezután Stefi gróf Zsolnára jött, s az «Uriház»-nál szállott meg.

Epen a fekete kávé szüresülte, midőn a távirtdafőnök is betoppant az ajtón.

— No, pajtás, szép dolgokat művelsz, hát így kell elbánni az én küldönczeimmel?

— Ugyan micsoda furcaságot beszélsz — válaszolt a gróf. — Mikor volt távirtdaküldöncz nálam?

— Hát nem emlékszel arra a két emberre, kit két héttel ez előtt elcsuktattál?

— Hát távirtdaküldönczök voltak azok? Most már emlékezem, ezüst saphás volt az egyik, valami veres pecsétés levelet tartott az orrom alá. Bizony Isten azt gondoltam, hogy adóvégrehajtó! Mert még sem járta volna, hogy éjfél utáni egy óraker adóvégrehajtót küldjenek az ember nyakára. Hát az a szép leány hova tűnt?

— Az a szép leány azóta boldog jegyese Janurák kovácsnak, annak, kit kiszabadított a börtönből.

Tenyerére hajtotta a gróf a fejét és mélyen elgondolkozott. Azután felpattant, oldalzsebéből pénzes tárcáját kihúzta s négy darab vadonat

15. Ó-Buda pecsétje 1723-ban.

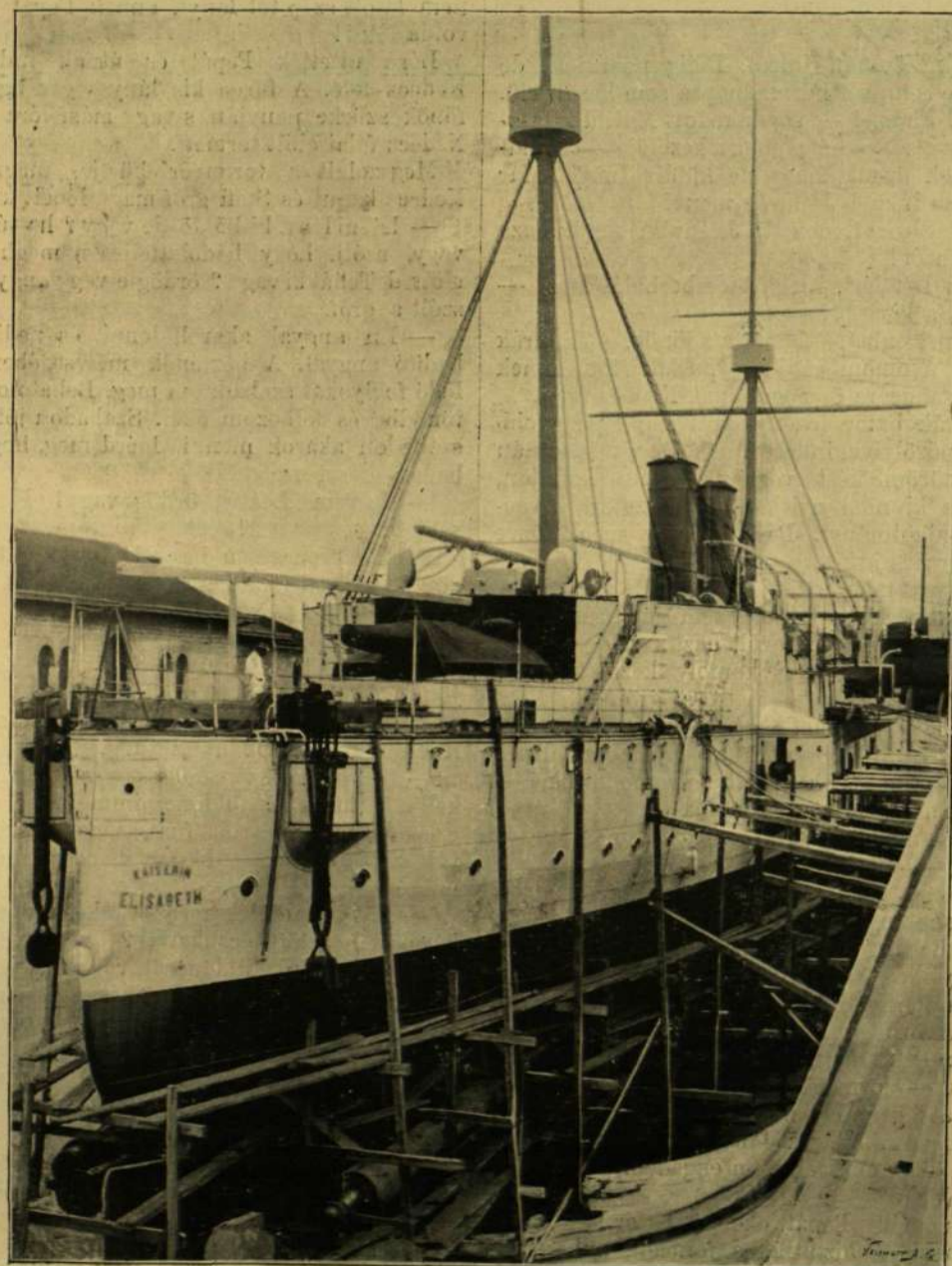
RÉSZLET A «RUDOLF» TORNYOS-HAJÓ FÖDÉLZETÉRŐL.

sisakja hasonlít a turbánhoz (l. 11. ábra.) s tőle jobbra-balra a várfal ormáról 2-2 kisebb és nagyobb torony emelkedik fel, a csillag és félhold pedig elmaradtak. Ezen a pecséten (Pest). Cívitas. Antiqua. betűk láthatók.

A városi hatóság 1687-ben új pecsétnyomókat vésetett és pedig úgy nagyobb mint kisebb alakban, melyek megvannak a székes főváros levéltárában. Az itt bemutatott igen szép vésetű pecsét körirata ez: SIGILLUM, REGIAE, ALLIBERAE. (sic!) CIVITATIS. PESTENSIS. MAIUS. 1687. (l. 12. ábra.) Van egy ehhez hasonló kisebb is: SIGILLUM... MINUS. Ez a pecsét és cimere volt használatban 1703-ig, a midőn I. Lipót Budával együtt Pestnek is adott kiváltságlevelét és cimert (l. 13. ábra). Ezt a cimert használta Pest városa 1873-ig, II. József korában egy ideig Pest is az ország cimereit használta pecsétjében, német körirattal.

A szabadságharc után a budai pecsétnyomók kétféle sasos példányból gyűjteményünkben csak olyanok vannak, melyeken a sas gyomrában az osztrák cimere látható, és csak német körírásúak; míg a pestiek között olyanokat is találunk, melyeken a sas gyomrában Magyarország cimere van alkalmazva s a köriratok hol németek, hol magyarok.

Ó-Budának ismeretes legrégibb pecsétje az 1370 és 1382 közötti évekből való. A három város pecsétje között ez a legszebb. (l. 14. ábra.) Ismeretes példánya a Magyar Nemzeti Múzeumban van; hogy mely királyunk adományozta, nem tudjuk, bár abból a körülményből következtetve, hogy a városok a XIII. század óta használták cimereiket, lehet XIII. századi eredetű; és ez esetben az itt bemutatott pecsét változást szenvedett, a mennyiben azt Nagy Lajos megújította. Hogy ezt a cimert, illetőleg ily vésetű pecsétnyomót Ó-Buda a XIV., XV. és XVI. századokban használt, azt bizonyítják az országos levéltárban tömegesebben előforduló oklevelek, melyeken ez a pecsét több-kevésbé ép állapotban megvan. E mellett már 1697-ből van egy igen érdekes óbudai pecsétünk. Ezen kisebb alakú pecséten O és B betűk között az Anjou-liliomot még elég jó rajzban látjuk; a pecsét körirata ez: OBUDA. VÁROSSA. PECSÉTI. 1697. Jellemző, hogy míg Budán és Pesten német, s leg-

AZ «ERZSÉBET» KOSZIRKÁLÓ-HAJÓ A DOCKBAN FELDÚCZOLVA.

AZ OSZTRÁK-MAGYAR HADITENGERÉSZET.

jobb esetben latin köriratú pecsétet használtak, addig a kis Ó-Budán már felebredt a magyarság szelleme és magyar körirattal látta el pecsétjét. Ezzel egyidejűleg azonban már egy más, 1723-ban készült (l. 15. ábra.) szintén kisebb fajtájú pecsétnyomót is használtak, melyen szintén nem látható más, mint egy liliomszár, tőle jobbra O, balra B betű és ez a szintén magyar körirat; OBUDA VÁROSSA PECSÉTE 1723. Ezeket kívül még egy 1773-ban vésett pecsétnek is akadtam nyomára, mely hasonlít az előbbihez, t. i. O és B betűk között a liliom, a pajzs felett a magyar korona, és körülötte az irás: OBUDA. VÁROSSA. PECSÉTE. 1773. Századunkban, 1848-ban egy ehhez hasonló pecsétnyomót használt Ó-Buda, t. i. oly alakú pajzsban, a melyben akkoriban az ország cimere is rajzolták, egy szál liliom, jobbra és balra O és B betűk, a pajzsban pedig a magyar szent korona, alján félkör alakban aranyláncz és körirat gyanánt OBUDA. VÁROSSA. PECSÉTE.

A Bach-korszakban valószínűleg szintén német köriratú pecsétet használt Ó-Buda, de az alkotmány visszaállítása után ismét a 48-ikihoz hasonló, t. i. francia pajzsban liliomot, O B betűkkel, a pajzs felett koronával, ezeken azonban csupán a ferdén álló kereszt jelöli azt, hogy a magyar korona akar lenni. Körirata ez: «Óbuda. várossa pecsétje». Ezt használták 1873-ig.

Midőn 1873-ban az egyesítendő Pest, Buda és Ó-Buda szervezési munkálatainak elkészítésére a három város képviselőiből egy bizottság küldetett ki, annak feladatává tétetett a többi között az is, hogy a főváros cimereit, színeit és lobogóját megállapítsa.

Ezen munkához alapul a bizottságnak a Buda és Pest városának I. Lipót által adományozott szabadalomlevelekben látható cimereket szolgálták, melyek e célra lemásoltattak, valamint Ó-Buda városának azon pecsétje, melyet ez időben használt. (Vége köv.)

A KISFALUDY-TÁRSASÁG DISZGYÜLÉSE.

A Kisfaludy-társaság minden évben díszülést tart a Kisfaludy Károly születésnapját követő vasárnap. Febr. 9-ikén is díszes és nagy közönséggel telt meg az akadémia díszterme a negyvenkilencedik közülésre. Az elnöki emelvényen, délszaki növények zöld lombja közt fehérelt b. Kemény Zsigmond márvány szobra, melyet a társaság megrendelésére Strobl Alajos szobrász készített. Az elnöki megnyitót ünnepelte b. Kemény Zsigmondnak, a társaság néhai elnökének, a nagynevű publicistának és írónak emlékezetét.

Délél 10 órákor nyílt meg az ülés. Az elnökség számára fentartott helyen Gyulai Pál elnök ült magyar ruhába öltözve; tőle balra Szász Károly másodelnök, jobbra a távollevő Beöthy Zsolt titkárt helyettesítő Vargha Gyula másodtitkár s ezzel szemben a másodtitkár dolgát végző Kozma Andor rendes tag ült. Az ünnepelő közönség közt a kormányt Zsilinszky Mihály közoktatásügyi államtitkár képviselte, a tud. akadémiát Szily Kálmán főtitkár.

Gyulai Pál megnyitója egészen Kemény Zsigmondnak volt szentelve, a kit e rövid beszédben is mélyen jellemzett, s a kegyelet meleg fényével vette körül márvány szobrát.

Kemény — mondá Gyulai — harmincz éven át, mint regényíró és publicista szolgált a nemzetnek. E két pályán között oszlott meg munkássága, a míg csak birta tollát. Politikai széleskörű regényeket írt, küzdelmesebb időben politikai röpiratokat és vezércikkeket. Mint regényíró csakhamar Jósika és Eötvös mellett emlegette a közönség; mint politikus, bár lassabban, de folyvást emelkedett s vezércikkeivel és egy napilap szerkesztésével nevezetes befolyást gyakorolt közéletünkre.

Kemény sajtóságos helyet foglalt el regényíróink között, de a legfőbb sajátosság, mely őt megkülönbözteti, a tragikum erős érzéke. Valóban regényei tragikai művek, tragikábbak tragédiáinknál. Rajtok nem annyira kellem ömlik el, mint némi zord fenség, s derült hangulat helyett a buskomorság árnya borong: a fájdalom és megnyugvás bizonyos vegyülete. Éles szeme az állami és társadalmi bonyodalmakban hamar meglátja a végetet és az egyéneket azt az elemet, mely fejlődve, örvény felé vonja a halandót. Folyvást tragikai összeütközéseket vesz tárgyul, az egyént rajzolja, a ki összeütközik az egyetemesel vagy együtlegessel és elbukik.

Kemény, bár első ifjúsága arra a korra esik, midőn diadalát ülte a francia romanticizmus, a mely annyira kedvelte a nagy bűnök tragikumát, inkább a nemesebb szenvedélyek, mondhatni az erény tragikuma felé fordult előszeretettel. Senki sem volt buzgóbb magyarázója azon szárnyas igének, hogy apokaliptika jó szándékkal van kiköveve. Valóban a nagy bűnöktől inkább meg tudjuk őrizni magukat, mint szívünk nemes, de eszélytelen elragadtatásaitól. Boldogítani akarunk mást és szerencsétlenné tesszük; erényünk könnyen örvény felé ragadhat bennünket, ha nem párosul eszélyllyel; szolgálmi hiszünk hazánkat és sértjük érdekeit, mert bonyodalmak voltak nem tudjuk megérteni; erélyünk, tevékenységünk ép annyi bajt hozhat reánk, mint önmérsékletünk és tértelenségünk; engedünk egy szélszélyes felindulásnak és elhatároztuk sorsunk tragikai folyamatát. Ily s ezekhez hasonló eszméket hirdettek Kemény regényei, a melyeknek bonyodalmát erős jellemrajz táplálja. Különösen kitűnő a lelki küzdelmek rajzában. Élénken tolmácsolja a szív és ész dialektikáját, a képzőelődés erejét elhatározásunkra, a tette ragadtatás vagy a tett visszahatásának hangulatát s a halálra szedett hős végperceit.

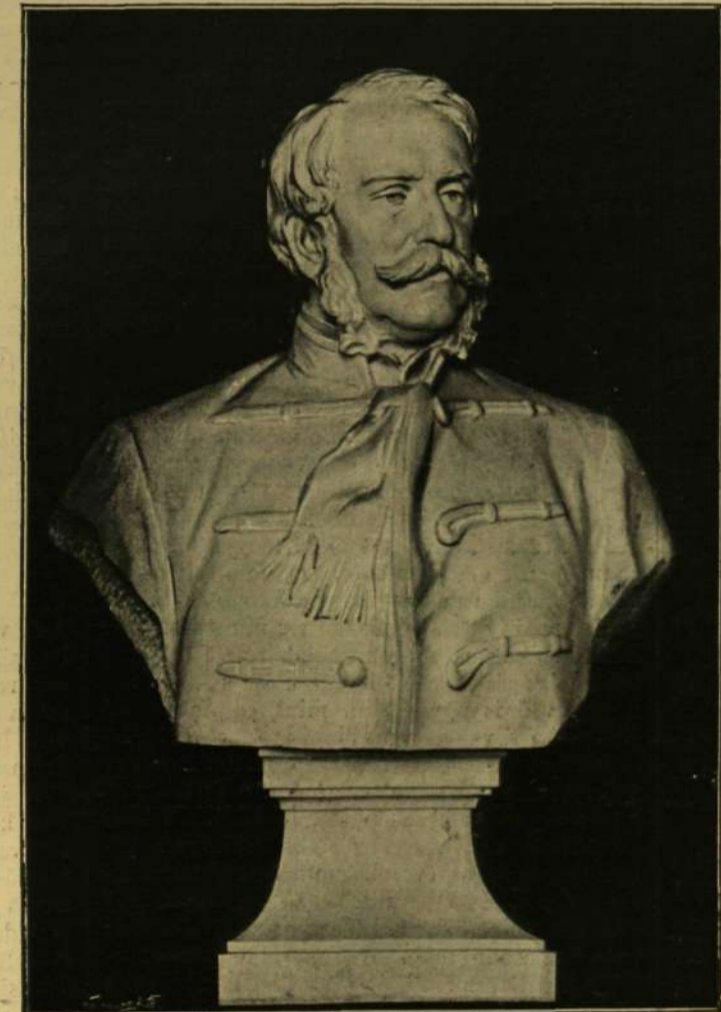
Kemény regényei nagyrészt történelmi, csak két regényt s egy pár nagyobb beszélyt írt a jelenkorból. Vonzotta szülőföldjének, Erdélynek története.

A regényíró Kemény a publicistában és hirlapíróban sem tagadta meg magát. A költőt és politikust összekapcsolta az eszme és a hangulat bizonyos rokonsága. Valamint regényeiben a nemes szenvedélyek tévedéseit rajzolta: egy politikai műveiben előszeretettel fejtegette a nemes törekvések tévedéseit, a hazafiság túlságát, némely népszerű eszmék árnyoldalait, sőt veszélyeit. Regényeiben örömet merült a lélekbuváralt mélységeibe, mint politikai író semmit sem kedvelt annyira, mint az eszmék

fejleményeinek, a tények okainak, az események értelmének nyomozását. Behatóan bonczoló tehetőségét tudományos műveltség és széleskörű ismeretek támogatták.

Ellenfelei álláspontját híven felfogta, akaratlan sem értette félre s a heves küzdelmek napjaiban is folyvást megőrizte lapja méltóságát. Ma már nem kívánunk ennyit vezércikkeiről és szerkesztőitől. Megelégszünk kevessebbel, sőt hajlandók vagyunk lenni régebbi hirlapirodalmunkat. Bizonyára mai hirlapjaink mozgékonyabbak, gyorsabb közlésűek, a miben elősegíti őket közlekedési eszközök fejlődése; bizonyára terjedelmesebbek, változatosabbak s több ágat ölelik fel a közéletnek, melytől a sajtószabadságnak s jobb anyagi helyzetüknek is köszönhetnek, de mégis régebbi hirlapjainktól irigylhetnek valamit: azokat a vezércikkeket, a kik a régebbi lapok élén állottak, — azokat az államférfiakat, a kik írók is voltak egyszersmind s írói munkásságukkal annyira megtermékenyítették közéletünket. Elég legyen csak Széchenyit, Kossuthot, Dessewffy Aurélt, Eötvös Józsefet, Szalay Lászlót és Csengery Antalt említeni. E férfiak közé tartozott Kemény is.

Kemény, ki Erdélyben kezdte politikai pályáját, ott is úgy igyekezett hatni, hogy az erdélyi ellenzék

BÁRÓ KEMÉNY ZSIGMOND MELLISZOBRA STROBL ALAJOSTÓL.

necsk sérelmi politikát üzön, hanem foglalkozzék a reform kérdéseivel is. 1846-ban Pestre költözve, Csengery «Pesti Hirlap»-jának előbb fődolgozó-társa, majd társszerkesztője lett. 1848-ban a márciusi napoktól kezdve egészen december végéig folyvást cikkeivel kísérte a mozgalmakat, egyaránt küzdve a bécsi és pesti szélsőségek ellen. Mint képviselő követte a kormányt Debreczenbe, Szegedre, Aradra s a világszerte nap után Ugocsa- és Szatmármegyében bujdosott. Visszatérve Pestre és kegyelmeit nyerve, újra fölvette írói tollát, egy pár történelmi tanulmányt írt s két röpiratot a «Forradalom után» és «Még egy szó a forradalom után» címűeket. Ez legkitűnőbb politikai műve Keménynek.

Bámulatos az a tárgyilagosság, az a beható bonczolás, a melylyel a közelmutó huszonöt év történelmét tárgyalja. Kimutatja a kormány és pártok tévedéseit, saját párttörődékét sem kímélve. E két röpirat lényege, magva a kiegyezésnek, a mely 1867-ben terelvény fává nőtt. De akkor Keményre senki sem hallgatott, fent lenéztek, alant gyanúsították. Azonban volt jutalma is. E röpiratok még szorosabban fűzték Deszkkal való barátságát, a ki azelőtt is nagyra becsülte jellemét és tehetségét.

Kemény 1855-ben átvette a «Pesti Napló» szerkesztését s az Angol királynő fogadóba költözött, hol Deák is lakott.

A két férfival a magyar politika súlypontja az «Angol királynő»-be költözött, Deák szerény, de tágas

szobája az ország szalonja volt, a melyet gyakran látogatott meg pártkülönbség nélkül, minden rendű és rangu hazafi. Deák jobban ismerte az ország hangulatát, mint a rendőrség feje. Látogatói az ország minden részéből értesítést hoztak neki, s irányt, vigaszt vittek el tőle: lelki erőt a türelemre, kitartásra és hazafias eszelekre, buzdítást oly téren, mely még szabad. Sikertelen kísérlete után Kemény is a szenvedőlegesen ellenállás és várás politikáját követte, de eszelekre buzdította nemzetét a társadalmi téren. Lapjában nem foglalkozott a belügyi politikával, csak följegyezte a tényeket s csak külügyi, társadalmi és irodalmi kérdésekről írt. Erősíteni törekedett a nemzeti összetartás szellemét, buzdítani a nemzetiséghez való hűséget, irányt adni a társadalmi erőnek minden téren. A kormány gyanús szemmel tekintett lapjára, a rendőrség örömmel bosszantotta, de Kemény közönyös türelmével, nyugodt és méltósággal nem fogott ki. Nem írt olyat, a mibe belekötthettek volna, arra, a mire hallgatott, nem kényszeríthették, pedig ez volt leg-hathatósabb szónoklata.

De végre 1860-ban, a midőn az októberi diploma kiadott, szólnia kellett nyíltan és hangosan. Egy pár napi habozás után meg is szólalt s kitűzte az 1848-iki törvények zászlóját, de óvatosan, a ki nem zárva a kiegyenlítés lehetőségét. A nagy szótól hangzott az ország s Kemény vita első csatáját Zsedényi Edével az októberi diploma egyik képviselőjével. Az országgyűlés megnyitásával Deák vette át a szót, hogy kifejezze az ország közvéleményét azokban a fontosabb föliratokban, a melyekben Magyarország jogai oly világosan és kétségbevonhatatlanul voltak felderítve, mint államirratban még soha. Kemény akkor még szorosabban csatlakozott Deákhoz s lapjának taktikája, fejtegetései folyvást érlelték a kiegyezés fejleményeit egész a siker stádiumáig. Ekkor még egyszer sikra szállott egy hosszabb cikksorozatban Kossuth híres levele ellen. Ez volt hatványala:

Midőn egy nap föléled, győző a jog
S eltiprott zászlónk újra fellobog,
Nem érző má a diadal-gyönyört,
Lélekbe, testbe, végképp összetört
És elfeledték.

De mi nem feledtük el. Híven őriztük emléket, tanúsítja e márványszobor is, a mely termünkét ékesíti. Emlékeztessen e szobor tovább is minket és utódainkat azokra az irodalmi eszményekre, a melyekért Kemény nem siker nélkül lelkesült s azokra a hazafias erőnyekre, a melyek egy szomorú korszakban oly fényesen jelölték pályáját.

Hosszantartó, zajos éljen és taps kísérte Gyulai Pál beszédét.

Vargha Gyula másodtitkár, ki a távollevő Beöthy Zsoltot helyettesítette, titkári jelentését a következő szavakkal kezdte meg:

«A mai napot, mely Társaságunk életében egy év zajtalan de buzgó munkásságának zárkó, kétszerezés ünnepé avatja a ránk viradt nagy év. Midőn széles e hazában minden szem nemzeti múltunk árnyával és fényével vegyes képei felé fordul s a feltöltött emlékek minden magyar szívben komoly megilletődést keltenek, hogy maradhatalma érzéketlenül ez a Társaság, mely bölcseséjéről fogva a nemzeti eszményeket ápolta. Hazánk tiszszázados múltjából egy fél századnál alig esik több a Kisfaludy-társaság életére, de a nemzeti irodalom élőfája, melynek sudarát Társaságunk is egy eleven ág, századok porló rétegeibe bocsátja gyökereit, közvetlen kapcsolatot teremtve mult és jelen között.»

Ezután röviden vázolja a magyar irodalom hatását, a századok folyamára, a nemzet életére, majd áttér a Kisfaludy-Társaság legutóbbi évére, felsorolva ennek fontosabb eseményeit. Megemlékezik a múlt évi lelkes ünnepéről, melylyel tisztviselői és barátai Gyulai Pált meglepték, így folytatja: «E szép nap emléket mindig meg fogjuk őrizni szívünkben; de látható emléke is maradt. Az arany serleget, melyet tisztviselői és barátai az ünnepeltnek átnyújtottak, a Társaságunknak ajándékozta, hogy ünnepi lakománkon az elnöki kézből az eszendőljön királyunkról s azt emelje egy tagtársunk valamely elhunyt jelszavát emlékre, vagy a társaság munkásságának körébe eső valamely eszmére. Első halottunknak, Kölesy Ferencnek árnnyékát fogja idézni a mai napon az arany serleg. Rég elköltözött diosánk, Te vagy, Te szent, ki «Zrínyi második éneké»-nek keserű panaszával nemzetet sorsán kétségbeesve szállt sírodba, tekintés alá megfíjult nemzetedre. Nézd, büszkén ünnepli ezer éves múltját s bizalommal indul az újabb ezredévére.» A jelentés felsorolja,

az új alapítványokat, beszámol a havi ülésekről, ismerteti a társaság kiadványait s a külföldi antológiák tervét néhány szóval megérintve a műfordítások hatását a nemzeti irodalomra. Megemlékezik ezután a Társaság egyetlen halottjáról, Stier Teofil levelező tagról, s végre megemlíti az örvendetes ténnyel, hogy a társaság rendes tagjai teljes számban léptek át az új ezredébe, meleg szavakkal hívja föl ügy ezeket, mint az irodalom összes munkáit, hogy a nagy év illesse meg mindnyájuk lelkét, tűzzenek ki maguk elé magas eszményeket, s igyekezzenek méltók lenni eszményeikhez.

A szép jelentést figyelmesen hallgatták, meg is tapsolták. A felolvasások sorát Jakab Ödön kezdte meg *«Egy kolostor templomában»* című költeményével. Ezt egész terjedelmében közöljük. A közönség zajos tapsokkal fogadta.

Ágai Adólf a régi Pestről tartott csevegést *«Utazás Pestről Budapestig»* czímen. Arról beszélt, hogy ötven esztendő alatt mily változások ment keresztül a magyar főváros, míg Pestből Budapest lett. Mikor ő feljött ide, nagy esemény volt, ha új épületet kezdtek építeni. A múzeum görög szobrásza oszmány szobrászok közül mosolygott ki s környeztet apró házikók, veteményes kertek alkották. Pest és Buda már akkor minden ízében Béceset majmolta. Azóta sem született meg a magyar stíl. Egyszer egy híres építésszel beszélgettek róla, hogy van az, hogy a magyar stíl nem bir megszületni? *«A mi fővárosunkban — így szólt az illető — minden ferde. Ferdén áll a lánczíd, ferdén szögellenek az utcák, az Andrassy-út, a véczikórt mellékutca; épen úgy farolnak a keleti pályaudvar, a dohány-utcai zsinagóga, az új ország-ház. Ezt így kívánja a magyar stíl. S tudja-e ön, miért?»* *«Mert a szent koronán is ferdén áll a kereszt?»* volt az élelem válasza. Régi Buda és régi Pest abban az értelemben, mint van régi Páris, régi London, régi Frankfurt, az nekünk nincs. De ne is igen bánjuk, hogy nincs; minden volt az, csak nem magyar.

Kozma Andor *«Virágének»* költeménye nagyon tetszett, kivált a nőknek és az ifjúságnak. Lelkesen csengő magasztalása ez a magyark nőknek:

A világ nagy rengetegben
A magyarság nem nagy fa;
Még se virít egy se szebben,
Annyi virág van rajta.
Hogy kicsi fa — nem panaszalom,
Ha nagy a dísz az ágon;
A magyar lány, magyar asszony
A legszebb a világon.

Herczeg Ferenc *«Márta»* elbeszélését szintén tapsokkal fogadta a közönség.

Baksay Sándor Homér-fordításából ismét új részletet mutatott be, *«Iliász»* negyedik énekéből. A nagy eposz fordításában Baksay a hexametereket mellőzte s magyaros versformát használt. Könnyen, szépen és hangzatosan is folytak ezek, ritka magyar zammattal. Egy részletet mai számunk ad.

A tapsok szüntével, melyek Baksay felolvasása után hangzottak, az utolsó felolvasó, **Várad Antal** adta elő *«Stella maris»* című költeményét, tetszés mellett.

Még **Kozma Andornak** volt titkári jelentése a pályázatokról. Az Arany János életének megírására hirdett pályázat eredménytelen, mert a beérkezett egyetlen munka gyöngö. Az elbeszélő költemények közt legjobb az *«Ilonka»* és *«Öreg Bankó»*, de a díjat ezek sem kapták meg. Annál inkább dícsérték a bírálók a honfoglalás mondáinak kritikai feldolgozására érkezett munkát, melynek szívesen ítélték oda az 500 frtos jutalmat. A jelleg levélből *Sebestyén Gyula* muzeumi tisztviselő neve tűnt ki. Megéljenztek.

Ezzel ért véget a díszülés.

Bemutatjuk ez alkalommal rajzban Kemény Zsigmond mellszobrát, mely a díszkönyvük alatt az elnöki emelvényen volt elhelyezve.

Midőn a múlt évben Strobl Alajos elkészítette a Kisfaludy-társaság számára báró Jósika Miklós carrarai márványból faragott mellszobrát: az e czélra megindult gyűjtésből, a melynek szép eredménye főleg Lévy Henrik főrendiházi tag buzgólkodásának volt köszönhető, némi fölösleg is maradt. E fölösleget Lévy Henrik indítványára, mint a társaság szoboralapját kezelte, hogy abból, újabb gyűjtésekkel gyarapítva, időnként a társaság egy-egy kiváló elhunyott tagjának mellszobrát készíttessék el. Lévy indítványa után meg is indult a gyűjtés azonnal báró Kemény Zsigmond mellszobrára, s hogy ez oly rövid idő alatt létesülhetett, ezt Gyulai Pálnak kö-

szönhetni. Mikor ugyanis Gyulait, mint a Kisfaludy-társaság elnökét, tisztelői és barátai ötvenéves írói jubileuma alkalmával emléktárgyakkal tisztelték meg, az ezek vásárlása után megmaradt összeget az emléktárgyakkal együtt átadták az ünnepelt költségek, tetszésére bízván az összeg miként való felhasználását. Gyulai azért fogadta el főképp az ajándékosszeget, hogy — mint mondá — ezzel immár teljesítheti régi vágyát: tehet valami tetemesebb ajándozatot Kemény Zsigmond emlékének megörökítésére. Fel is ajánlott azonnal hatszáz forintot Kemény mellszobrára, a melyre névze csakhamar megbízatást adott a társaság ugyancsak Strobl Alajos jeles szobrászunknak, a ki el is készítette a mellszobrot, szintén carrarai márványból. E szobrot az Akadémia palotájában, az úgynevezett Kisfaludy-teremben fogják elhelyezni.

KÉT HIRÉS FESTMÉNY.

Az országos képtár legújabb szerzeményei.

Az utóbbi napok parlamenti vitáiban s a sajtotban gyakran volt szó arról a férfi-arczkepről, melyet a Scarpa-képtár milánói árverésén Pulszky Károly vásárolt meg az országos képtár számára. A festmény nemcsak nálunk, hanem a külföldön is zajt ütött, a mennyiben a műbírák egy része *Sanzio Raffaello*, az urbinói mester művének hirdette, a másik rész pedig a szintén nagynevű képről: *Sebastiano del Piombo* számára akarta elhódítani. A kép így eléggé nevezetes arra, hogy minden más körülménytől eltekintve, mint művészeti alkotás is lekösse a nagy közönség érdeklődését, kíváncsiságát. Megszerezték tehát az eredeti fényképet s azt sikerült másolatban most sietünk bemutatni olvasóinknak.

A festmény Tebaldeot, a renaissance egyik kiváló olasz tudósát ábrázolja, ki mint poéta is ismeretessé tette a nevét a Borgia Lucretiát magasztaló költeményei által. A hagyomány azt tartja, hogy a kép megrendelője nem is volt más, mint a szép Lucretia, ki korának leghíresebb mesterét, Raffaellót bízta meg a költő hasonmásnak elkészítésével. De nemcsak ez az egy adat szól a mellett, hogy a Tebaldeot ábrázoló festmény az urbinói mester munkája. Már Bembo bihornok megemlékeznek róla 1521-ben, tehát egy évre Raffaello halála után, s Ariosto, a nagy költő is úgy említi, mint *«dipinto dall' Urbinate»*-t, vagyis az urbinói mester által festett. Így tehát csaknem elképzelhetetlen, hogy a kortársak: Bembo és Ariosto tévedésben lettek volna az arczkep festője felől, s a késő utókornak jutott volna az a föladat, hogy a valódi szerző nevét, összehasonlítások és hozzávetések útján, megállapítsa.

A kép a renaissance tudósainak öltözékében: tudori talárban, fején fűveggel, elől szétválasztott s a vállakra lehulló, hosszú hajjal ábrázolja Tebaldeot, ki férfikorának virágában levő férfiu. Balkezetét az asztalra támasztja, jobbáiban papirtekeret tart s elmélyedésre valló szemekkel tekint maga elé. Mint a renaissance-kori arczkep legnagyobb részének: úgy a Tebaldeo arczkepének háttérében is tájkép látható: hegyek által határolt, meglehetősen sivár, minden vegetációt nélkülöző vidék, már kész vagy még készülőben levő épületekkel. Az arczon feltűnő a jellemző ereje, s a kezeken a Sanzio Rafaellót különösen karakterizáló korrekt rajz.

A festmény, hogy történetéből is elmondjunk valamit, sok ideig a modernai hercegek birtokában volt. Midőn III. Ferenc 1721-ben a szász választófejedelmek szász darab képét eladott, a Tebaldeo-féle arczkepét is a megvásárlandó művek közé sorozták. A vásárlással megbízottak közt azonban voltak olyanok, a kik elneveztek megszerzését, mert mint mondták, a fára festett kép meg volt repedve, az ingénel és a nyakánál. Így tehát egyelőre megmaradt a modernai hercegek birtokában s csak később került Cerratti apáthoz, onnan pedig 1808-ban Antonio Scarpa-hoz, a paviai egyetem hírneves tanárához, a finom ízlésű és válogató amatőrhöz, ki arról tudva van, hogy csak minden tekintetben jeles műveket őrzött motta-di-livenzai kollekciójában.

Scarpa doktor elhunytá után sok ideig hallgattak a kicsiny, de értékes képtárról, mert az örökösök nem voltak amatőrök, vagy nem állt

módjukban a gyűjtemény gyarapítása. A gyűjteményt csak elvétve kereste föl egy-egy érdeklődő buvár, hogy kiválóbb darabjait tanulmányozza. Az örökösök végre is arra határozták el magukat, hogy túlaldnak rajta, s miután gyűjteményeket egészben sem képtár, sem magán ember nem szokott vásárolni: az *«Impresa di vendite»*-hez (elárúsító, árverező vállalat) fordultak, melynek élén a szakértelméről általánosan ismert Giulio Sambon áll. Ennek a műkereskedőnek a vezetése alatt került a Scarpa-féle képtár a múlt év november havában dob alá, több ismert gyűjtő s az európai nagyobb képtárak képviselőinek részvétele mellett.

Ez a származása az utóbbi napokban annyiszor emlegetett Tebaldeo-féle arczkepnek, melyről ezután a műtörténelemben mint a magyar országos képtár egyik nevezetesebb darabjáról fogunk beszélni.

Ugyancsak a Scarpa-féle árverésből kaptunk egy másik képet is: Michelangelo da Caravaggio szép festményét, a fonó öreg asszonyt. Caravaggio, a kalandos életű festő, kinek utolsó évei a hatóságokkal való örökös küzdelemben, bujdosásban és rejtőzésben folytak le, már nem tartozik az olasz művészet elsőrangú nagyságai közé, de azért még mindig eléggé jeles mester arra, hogy olyan jellemzetes művének, mint a *fonó asszony*, megszerzését nyereségnek tarthassuk.

Mint a naturalista festők vezére vált ismeretessé a XVI. század végén s a XVII. század első felében, tehát abban a korban, midőn az olasz művészek még nem sokat törődtek a mindennapi élet jeleneteinek ábrázolásával. Ő festett először teljes odaadással nagyobb genreképeket, és pedig a mi nem kis dicsőségére válik tehetségének: a nélkül, hogy a németalföldi mestereket utánozta volna.

A *fonó asszony* nem egyedüli festménye lesz Caravaggióknak a mi országos képtárunkban. A gyűjtemény egyik legszebb darabját a *kárvizsgáló*-at neki tulajdonítják, sőt azt hiszik, hogy a művészt magát ábrázoló arczkep is a saját munkája.

Szana Tamás.

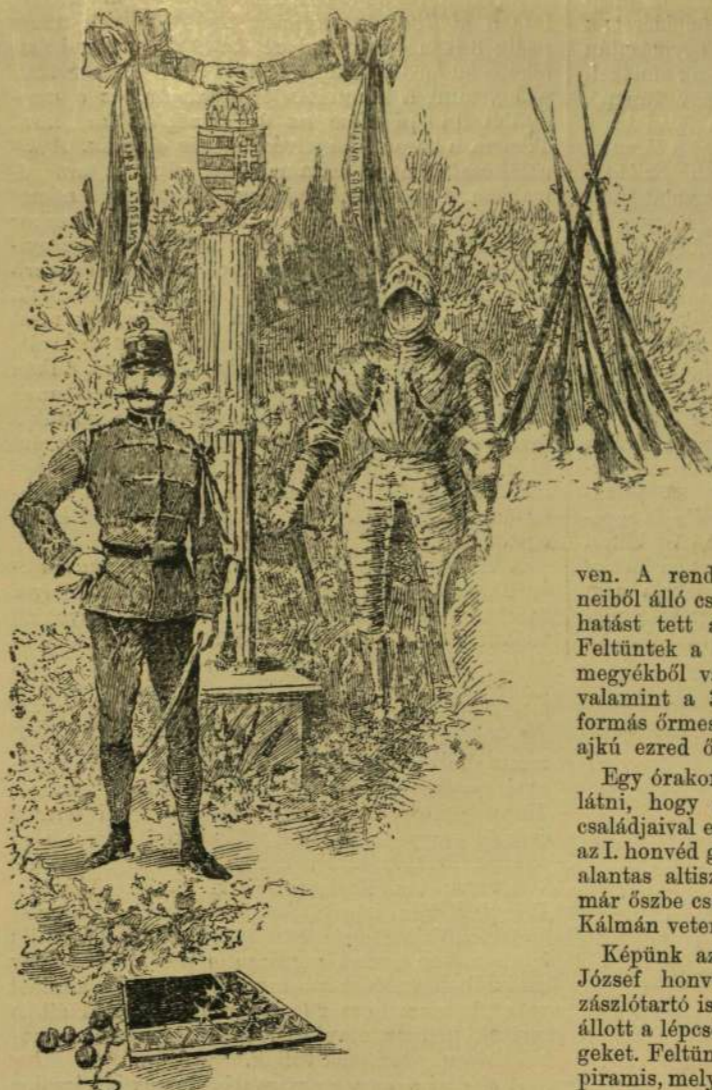
A HELYÖRSÉG BÁLJA.

A vidéken állomásozó közös hadseregbeli és honvéd ezredek már évek óta együttesen szokták rendezni az úgynevezett altiszti bálakat; ezt a szokást, ez idén a fővárosban először, a 4-ik hadtest és 1-ső honvédkerülethez tartozó őrmesterek is követték.

A január 11-én tartott altiszti bálon részt vettek a fővárosban állomásozó, összesen 16 fegyvernembeli őrmesterek és velők egyenrangúak, u. m. a 6-ik, Károly román király nevét viselő újvidéki gyalogezred; a 23-ik *«Badeni örgróf»* zombori ezred; a 38-ik *«Mollináry»* kecskeméti ezred, a 32-ik *«Mária Terézia királynő nevét viselő»* fővárosi ezred első zászlóaljja; az 52-ik *«Frigyes főherceg»* pécsi ezred; a 69-ik *«Jellacsics»* székesfehérvári ezred; a 86-ik *«Porinyák lovassági tábornok nevét viselő»* szabadsági ezred; a 3-ik bosnyák ezred; a 16-ik számú *«Ürküll-Gylenbrand gróf»* nagykunsági huszárezred, a 4-ik tüzérhadosztályhoz tartozó 10-ik, 11-ik, 12-ik ezredek, a 6-ik vartüzér-zászlóalj, a 7-ik és 14-ik vadász-zászlóalj, a 2-ik számú vasuti és táviró-ezred, a 2-ik számú ruházati és élelmezési ezred, a 2-ik számú szekerész-ezred, valamint az ó-budai tengerész-különítmény őrmesterei, végül az 1-ső honvéd gyalog- és 1-ső honvéd huszár-ezredek altisztei.

A bál alkalmával a Vigadó lépcsőháza is érdekes látvány volt. Ugyanis a főbejárattal szemközt volt látható ama bizonyos vaspánczolás lovag-alak is, mely különben csak a katonai temetések pompáját szokta emelni. Egy pár léppel följebb a falon az ércpaizsok körül mint fényes keréküllők vagy sugarak voltak összeállítva a mezelen kardok és szuronyok, melyek mind az 1809-iki francia háborúból származtak. A nagy terem igen fényesen volt díszítve. Mind a négy oldalán katonai jelvények ékeskedtek. Nehány ágyút is szándékoztak a teremben fölállítani, de azokat nem lehetett a lépcső fölvenni.

A bálványi emelvényt pompás dalszaki növények körítették, hol a királyi pár márvány mellszobrát voltak fölállítva. Az emelvény fö-

A HELYÖRSÉG BÁLJÁRÓL.

lött a közös és a honvéd hadsereg barátsága és összetartása jeléül a levegőben drótra erősítve két összefogott kéz volt látható; a hajtókák színei mutatják, hogy az egyik közös hadseregbeli bakának, a másik pedig honvéd gyalognak a keze. A két kezét átkötő nemzeti színű szalagon *«Bizalmam az ősi erényben»*, a fekete-sárga szalagon pedig *«Viribus unitis»* felirat volt olvasható.

Ponthan tíz órakor érkeztek meg a bálványák a Rákóczi-induló hangjai mellett: Forster honvéd-huszár ezredes neje leányai kíséretében és Rohonczy altábornagy tőrparancsnok neje. Mind a két úrnőnek pompás bokrávala kedveskedtek az őrmesterek. Kevésel tíz óra után érkezett Lobkowitz herceg hadtestparancsnok, kísérve a 4-ik hadtest fényes táborkarától, majd b. *Fehérváry* honvédelmi miniszter. A tánc már javában folyt, mikor a 86-ik ezred zenekara a Lili-keringőből átcsoportolt a Radezky-induló akkordjaiba, mire az altisztek útát nyitottak s a két előkelő vendég úgy haladt a bálvány felé, hol *Pókay* és *Rohonczy* altábornokok fogadták őket. A teljes díszben lévő tábornoki karból ott láttuk *Suetics* és *Kerczel* altábornagyt, a 32. hadosztály parancsnokát, valamint *Schvaml* vezérőrnagyt, a 6-ik gyalogdandár, *Czibulka* vezérőrnagyt, a 62. gyalogdandár, báró *Lederer*-t, a 63. gyalogdandár és *Urich* vezérőrnagyt, a 64. gyalogdandár parancsnokát. Megjelentek még *Kotz* és *Koblitz* vezérőrnagyt, *Major* Árpád, *Tanos* Albert, *Schrotke* Károly, *Monz* György, *Antosch* Ede, *Rahling* báró, *Cypra* Ferenc, *Cseszák* Benő, *Forster* Béla, *Düllman*, *Surányi* Ferenc, *Bihar* Ferenc, *Szlávy* Béla, *Halassy* Pál ezredek és ezredparancsnokok, az összes zászlóalj-parancsnokok, valamint számos kapitányi rangban lévő százdparancsnok, legtöbnyire feleségekkel, kik táncra is kerekedtek a hadnagyközből és főhadnagyközből álló tánczosokkal.

Hogy mily népszerű lett mindjárt az első nagy-szabású őrmester-bál, kitetszik abból, hogy a ruhatári jegyek szerint 3984 vendég volt a teremben, hol e miatt olyan hőség lett, hogy szinte lehetetlen volt hosszasan ott időzni. Maga b. *Fehérváry* miniszter is ezen tréfás szavakkal vált meg egy félórát ott mulatás után Csesznák ezredes bál-védnök-től: *«A bál nagyon szép, de ebben az afrikai forró-szában és ennyi parázstűz között csak a mi derék őrmestereink bírhatják ki.»* Ugyanezok távozott *Lobkowitz* hadtestparancsnok is, legnagyobb elismerését nyilvánítván Cypra ezredes és hadsegéde, *Hüttner* főhadnagy mint főrendező előtt a szép bál sikerülte fölött. Feltűnő volt egynehány kül-

földi diplomata közt *Barlovitz* szerb főkonul, ki szerb gárdatisztai egyruhában, titkára kíséretében jelent meg. A polgári vendégek közt ott láttuk *Ráth* főpolgármestert és *Rudnay* főkapitányt.

A derék őrmesterek ez alkalommal a *«Polonaise»* nevű régi táncot elevefittették fel, melyet egy tizenkét colonban tánczolt francia négyes követett. Az első négyesre 436 pár állott fel; ezekkel azután megeltek a Vigadó szalpos melléktermei is, melyeket a bálozó közönség rendszeren a sőhajok hídjának nevez. A tánczosnók nagy számát mutatja az, hogy 700 darab női tánczrend készült, s ebből 650-et osztottak ki. Sok tánczosnó csak a karzórtól gyönyörködött a mulatók szemlélésében. A négyeseket fiatal tiszték rendezték magyar és német nyelven. A rendezők vállain jelvényül a főváros színeiből álló csokrok voltak láthatók, a mi igen jó hatást tett a nagyszámú polgári vendégseregére. Feltűntek a bálon különösen a Hajdu- és Bihar-megyékbeli való 16. huszárezred daliás őrmesterei, valamint a 38. Mollináry és 69. Jellacsics-ezred formás őrmesterei, azonban épen e tiszta magyar ajkú ezred őrmesterei a legkevesebbet tánczoltak.

Egy órakor kezdődött a szünet, mikor jól esett látni, hogy egyes ezredek tisztjei az őrmesterek családjaival egy asztalnál foglaltak helyet, különösen az I. honvéd gyalogezred tisztjei tisztelték meg ezzel alantás altiszteiket, kik között nem egy volt, a ki már őszbe csavarodott. A lakomázók kedvét Balázs Kálmán veterán cigányunk muzsikája élénkítette.

Képtünk az első honvéd gyalogezredbeli Mátyás József honvéd őrmestert ábrázolja, ki melléleg zászlótartó is. A daliás termétt derék őrmester ott állott a lépcsőházban s részben ő fogadta a vendégeket. Feltűnő volt még egy óriási magas fegyverpiramis, mely az 1848/49-iki és az 1866-ki hadjáratban használt régi fegyverekből volt összeállítva. E felett látható a közös hadsereg és honvédség közös barátságát jelképező kéz rajza, alatta pedig az őrmesteri bálnak esinos tánczrendje, mely ugyancsak kapós volt. Mint utólagosan értesültünk, a népszerű bál reggel 9-ig tartott, úgy, hogy Balázs Kálmán cigányprimásnak majd vizes borogatást raktak a kezére. A jól sikerült bált ezúttal minden évben megtartják a 4-ik hadtest és az I. kerületi honvédség őrmesterei.

Markó Miklós.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Vidéki költők albuma. Vidéken élő magyar írók műveiből összeállították: *Justh Béla, Kovács Zsigmond, Sárosi Árpád, Kassa 1896.* A gyűjtemény tartalmát már a cím is mutatja, de belső indoklását épen nem. Hogy egy költő vidéken lakik-e, vagy a fővárosban, az életkörülményeitől függ, de sem a költői tehetség, sem a költői irány szempontjából nem lényeges. Vannak itt és ott jó és rossz poéták, s lehet valaki nagy sőt igen nagy költő, azért, hogy vidéken él. Arany János sokáig, Tompa Mihály mindvégig vidéken élt s ha a vidéki poetaságnak ez a jellemző vonása, Lévy József, Szabolcska Mihály stb., napjainkban szintén vidéki költők. Maguk a szerkesztők is érezték, hogy egy kis magyarázatra, egy kis igazolásra van szükségük s az előszóban azt mondják, hogy főképp a vidék azon íróinak munkáit akarják bemutatni, a kik leginkább a vidék lapjai számára szoktak írni. A szerkesztők ehhez is csak nagy általánosságban tartották magukat, mert a kötetben van számos olyan költő, kiknek neve a fővárosi lapok hasábjain is jó hangzású. — De még sem tartjuk céltévesztettnek a vállalatot. A kötet bizonyos fókig mértéke annak a szellemi színvonalnak, meddig a vidéki lapokban a költészet emelkedik, s ez mivelődési szempontból nem kis jelentőségű dolog. A vaszkos kötet közel másfélszáz költőt mutat be egy vagy több költeménnyel. Ezek közül számos elárulja a komoly törekvést, sőt a tehetséget is, de értéketlen szintén van köztük elég. A kötet hangja is nagyon változatos, a legkülönbözőbb irodalmi ízlések érvényesülnek benne; de örömmel látjuk, hogy az érzék a népies nemzeti elem és a magyar versformák iránt nem halt ki. Azt is szívesen elismerjük, hogy a formaérzék általában eléggé ki van fejlődve sőt néha a formai készség, pl. Donabay Hugónál, szinte meglepő.

A kötetből mutatványul álljon itt *Tóth Pál* következő költeménye:

Három kosár szőlő.

«Mikor lesz a szüret, kedves édes anyám?»
«Nem tudom kis fiam — minek is mondanám?»
Szegény édes apád most is künn a hegyen;
Dolgozik napestig, hogy valamit tegyen,
Hogy kenyerünk legyen.»

«De már alkonyodik, jer, szedjünk szilánkot!
Gyűjtsük meg a tüzet, gyűjtsük már világot!
Bús, hideg konyhával ne várjuk apádat!»
«De mi lelt jó anyám? mi bántja arczádat,
Hogy olyan bús, sápadt!»

Meggyújtja a tüzet a szegény jó asszony,
Hogy fáradt urának valamit kotyvaszson.
Hej! csak nem régen is, bizony nem így várta,
Nem ilyen szomorú, szegény vacsorára,
Sovány vacsorára.

Fejét bekötötte szép, piros kendővel,
Főzött túrós csuszát apró tepertővel;
Tavalyi termésből a kulacs megteltett,
Egy-két jó kománál beszélgetni kellett,
Az idő így tellett.»

Most, sápadt arczával, barna ruha rajta,
Fejét a kezébe nagy búsán lehajtja;
Kötőfelét törli egy-egy hulló könyvet.
Kis fia csak nézi . . . előveszi könyvét,
Hátba baján könnyit.

Betűzgeti lassan: «Arany szőlőgerezd
A taposó tánczán édes mustot ereszt;
A gazdasszony sít, fóz a szedők vig dalán.»
«De nyíllott a kapu, — édes apád talán,
Mintha őt hallanám.»

Kitekint a fin: a gazda jött; belép.
Köszönti komolyan hitvesét, gyermekét;
Máskor ilyenkor már hozott szőlőt, góhért,
Szép arany gerezdet, mely édes, jól megért,
A mely aranyat ért.

«Mikor lesz a szüret, kedves édes anyám?»
«Majd holnap kimegyünk a napnak hajnalán.
Viszünk három kosárt, hogyha tele lenne . . .
Meglész a szüretünk korán s estefele
Jövünk hazafele.»

Nem érti a gyermek. «Hát a venyigitű?»
— Hozza még tavalyról kedves emléket fűz. —
Mikor még csillagot hajított a légbe,
Mikor «daltól» hangzott a hegyek vidéke . . .
Hát már ennek vége? . . .

Érzi a jó asszony s urával sóhajtvá
Halkan mondogatja: «Mi lesz holnapra?»
A gazda letörli hulló verítékét.
Kis fia csak nézi . . . előveszi könyvét,
Hátba baján könnyit.

Betűzgeti lassan: «Jó az Isten, jót ad,
Ha megbúsított ma, megvigasztalt holnap,
Bizzunk csak ő benne, ő nem hagy el soha.»
«A három kosárt is majd csak tele adja
A szegények atyja.»

Másnap kiballagnak kora reggel hármán,
Búsán megérdeklő az ősi határbán . . .
Három kosár telik; egyik kóstolóba,
A másik majd jó lesz kenyérnek valóra,
Harmadik adóba.

Zalavármegyei évkönyv a milleniumra, szerkesztették *Halis István* és *Hoffman Mór*. Nem a vármegye monografiája, történetének, fejlődésének rendszeres előadása, hanem kisebb-nagyobb olvasmányok szólnak az ország egyik érdekes megyéjéről, melynek természeti szépségei közé tartozik a Balaton, nevezetességei közé a közelet annyi jelese, története pedig mélyen belenyúl abba a magyar lovagokba, melyet a törökkel való küzdelem emel ki. Mindezekről sokan irtak az évkönyvbe, a megye-beli írók pedig szépirodalmi dolgozatokkal, visszaemlékezésekkel is élénkitik a 331 oldalt elfoglaló könyv tartalmát. A megye nevezetese helyeivel, kulturális és gazdasági életével külön cikkek foglalkoznak. A történeti emlékeknek, régészeti emlékeknek is több fejezet van szentelve. Zrínyi a költő, Deák Ferencz, Kisfaludy Sándor, Baecányi János, Vaszary Kolos primás, Wallasics Gyula, Csányi László, Fejér György historikus, stb., valamint a vármegye jelenlegi szereplői sorra feltűnnek az évkönyvben, cikkekben, képekben, a múlt és jelen. A megye nevezetese helyeit, férfait, a könyvben közreműködőket 140 kép mutatja be. A mű ifj. Wajdits József nagykanizsai nyomdájából került ki s ára 4 frt.

«A törvényszék előtt.» Elbeszélések Ottinger Edétől. A szerző könyvében csupa igaz történeteket ad, a mint azokat maguk a szereplők, a törvényeségi tárgyalások alkalmával előadták s erre vonatkozik a kötet címe is. Az egyes történetek azonban nem száron vannak elmondva, hanem az író beszély alakjában feldolgozta s érdekes olvasmányt nyújt azokat. A szerzőnek sok érdeke van a humor iránt s a törvényszék előtt megfordulni szokott sok mindenféle ügy közül is leginkább a humoros tartalmakat választotta ki. A kötet, mely Eötvös Károly országgyűlési képviselőnek van ajánlva, Ottinger Ede kiadásában jelent meg s ára 2 korona.

Az ezereves Magyarország és a milleniumi kiállítás című vállalatból, melyet Laurencius Gyula négy nyelvű (magyar, német, francia és angol) szöveggel ad ki, s az ország különböző részeiből s a kiállításról közöl képeket, a 4-ik füzet jelent meg 16 képpel. Egy füzet ára 40 kr.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

Ajmagyar tud. akadémia febr. 10-ikén Pauler Gyula elnökelete alatt tartott ülést.

György Endre: «Egy nemzeti küzdelem története» címen azt az egyházi mozgalmat ismertette,

ségnek nagy volt az ára. A hosszú harcok megakasztották a nemzet szellemi életének fejlődését; a küzdelemben eltöltött századok alatt egymásután pusztultak el egykor oly virágzó kulturánk emlékei. Az ezredik évforduló a társulatnak is nagy ünnepe, mert az ezredév történetének kutatása feladata, s mert most telik harmadik évtizede, hogy a társulat megalakult. Az elnöki megnyitó után Szilágyi Sándor titkár olvasta fel jelentését. A társulat múlt évi működését ismertette, rámutat arra, hogy mint Buda visszafoglalásának kétszázados évfordulójára, úgy az ezredév megünneplésére is a társulat hívta fel a nemzet figyelmét. A társulat kiadta már a Zichy-család okmánytárának VIII-dik kötetét, a gróf Teleki-család okmánytárát, megkezdte felolvasásai gyűjteményének kiadását. Végül a múlt év történetét összefoglalta, s ama reménynek adott kifejezést, hogy a milleniumi év által felkeltett érdeklődés hazánk története iránt, annak lezajlása után sem fog csökkenni. A társulat alapítóje jelenleg 52,400 frt. A jelentések után dr. Bekffy Remig eszterterczi és egyetemi magántanár olvasta fel értekezését «Árpád-kori közköztudásügyünk és a veszprémi egyetem létkérdése». Bizonyított, hogy a veszprémi iskola nem egyetem (studium generale) volt. Ismertetvén régi művelődésünk ősi alakját, az Árpád-kori iskolákat s

Az ezredéves ünnepélyek két nevezetes mozzanatát lesz a kiállítás megnyitása május 2-ikán, utána pedig 3-ikán (vasárnap) az ünnepélyes isteni tisztelet a budavári Mátyás-templomban; jun. 8-ikán pedig, mint a koronázás évfordulóján, az országgyűlés ünnepi ülése az új országgyűlésben, hogy akkorra a koronázási jelvényeket is elviszik. A királyi család nagy számmal vesz részt az ünnepélyekben. A fejedelmi vendégek (ezek közt a német császár) érkezését szeptemberre várják, a mikor királyunk a német császárral a Vaskapu megnyitására is lentazik Orsovára, hol a román és szerb királyok s a bolgár fejedelem is jelen lesznek. A királyné, a főhercegek, a főhercegnők részvételével a kiállítás megnyitására és a budavári isteni tiszteletben. Az új országgyűlésben jun. 8-ikán tartandó országgyűlési közös ülésen megjelennek a főhercegek is, mint a főrendiház tagjai, köztük a toscanai nagyherceg, a ki azonban mint szuverén, nem lenn a terebren fog ülni, hanem a főhercegnők számára fenntartott helyen, a kik közül tizenegyen lesznek jelen. Az egész diplomáciai kar is együtt lesz.

A királyi rendeletre a bécsi műtörténeli múzeumból Budapestre küldenek minden tárgyat, a mely a magyar történelemmel és művelődési viszonyokkal vonatkozásban van; összesen 80 műkincset válogattak össze, közte 22 topez és nyil van az 1556-iki török háborúból, továbbá Apaffy Mihály erdélyi fejedelem páncélja, gróf Schwarzenberg Adolf aranyozott páncélöltözete, I. József magyar király vértete, Lotharingiai Károly a budai fővezér arany nyál gazdagon díszített rostélyos magyar sisakja, Thurzó György arab kardja, Frigyes tiroli herceg ezüstös magyar vértete, Miksa király piros bőri nyerge, Mátyás király kardja, rajta e fölirással: «Corvinus rex Hungariae». II. Lajos páncélja, Zrínyi Miklós kardja, Báthory István páncélöltözete. Valamennyi közt legbecesebb az Attila kincse néven ismert nagyszentmiklósi lelet, a mely szavahihető tudósok szerint a népvándorlás korából való. A híres lelet 23 szinarany edényből áll, a melyek néhány évvel ezelőtt a budapesti ötvösműkiállításán is láthatók voltak.

A királyi palota számára új trónszék is készül, s azon magyar iparosok dolgoznak. Vörös bársonnyal lesz bevonva, gazdag aranyozással díszítve, közepén Magyarország egyesített czimerevel, a színes pajzsával. Az uralkodó a két ház hódelátát az új trónuson fogadja.

Az ezredévi nagy emléken, mely az Andrássy-út városi torkolatát fogja díszíteni, Zala György szobrászunk buzgólag dolgozik, hogy egyes részleteinek mintázását a kiállításban bemutathassa. A hét vezér csoportjával már el is készült, s megmintázta a szobornál díszelőzlopára jövő Gábor arkangyalt. A pusztaszeri Árpád-emlék alapkövét júliusban teszik le. Az egész mű 75,000 frtba kerül. A terv szerint az emlékmű a templomromok előtt fog állni, olyanformán, hogy Árpád alakja arccsal nyugat felé nézzen. A bizottság felhívta Mikes Gyulát, a szegedi államépítészeti hivatal főnökét, hogy a történelmi nevezetességű park kibővítésére kérje föl a Pallavicini-uradalmat.

Alsó-Fehérmegyének történelmi és régészeti egyesülete mozgalmat indított, hogy szobrot emeljen a hős Hunyadi Jánosnak Maros-Szent-Imre mellett azon a helyen, a hol egyik legdicőségesebb csatáját vívta a törökkel, miután Kemény Simon saját élete árán megmentette a hazának. A gyűjtés már megkezdődött s a begyűlt adományok kezelését Frölich György gyulafehérvári gyógyszerész vállalta magára.

Kolozsvárt Mátyás király szobrának alapkövét teszik le a milleniumi ünnep alatt. A város egyszersmind a budavári fölvonuláson banderiumában Feilits báró indítványára Mátyás király fekete seregéből egy csapatot fog bemutatni korhű jelmezben, a melyek Fadrusz János szobrász felügyelésével fognak elkészülni.

Az országos sportbizottság legutóbb tartott ülésén határoztak az ünnepélyi versenytér ügyében. Olyan versenytér lesz, a minő Magyarországon még nem volt soha, s mely méltó tere lesz a sok száz nemzetközi és nemzeti mérkőzésnek, tornának, sportünnepnek. A versenytér a Stefánia-út mellett épül, a lövészteret közsomszédságában. Egy óriási, amfiteatrumszerű épület lesz, körül nyolc hatalmas tribünnel, a hol — az állóhelyekkel együtt — tízezer ember nézheti a versenyeket. Maga a versenypálya elliptikus formájú, a legnagyobb hossza 227 méter, a legnagyobb szélessége 87 méter. A pálya belső körvonalának a kerülete 500 méter. A tribünök alatt lesznek a résztvevő versenyzők, tornázók, vívók, stb. helyiségek a legnagyobb kényelemmel berendezve. Minden versenyzőnek külön öltöző-kabinja lesz, azonkívül lesznek társalgó-szobák, heverők, dörzsölő-szobák, fürdők, stb.

A király a bécsi magyar egyetel bálján. A császárvárosban a legfényesebb bálók egyike volt e hó 12-ikén a bécsi magyar egyetel bálja a Zsófia-teremben. A táncvigalmat a király látogatásával tűntette ki, a mi általános feltűnést keltett, s biztosította a

ZÚDORÉK.

Regény egy kötetben.

Irta GYARMATHY ZSIGÁNÉ.

(Folytatás.)

A pap mélyen, merészen néz a tündöklő kék szemekbe. Piri elpirul és hátrább kapja fejét, néjje félreáll, hadd maradjon tágabb hely a pap mellett. De már ekkor a fiatal ember oly nyugodt szerénységgel áll a «kicsi» mellett, mintha nem is az ő sötét szeméből villant volna az a merész, perzselő nézés; aztán a hangja egészen hideg, a mint felel:

— Nem ülnek ott lakodalmat, nagysád, csak a vásárból hazatérők kurjoghatnak.

— Be kár!

— Hogy részegek?

— Nem; hanem hogy miért nem lakodalmak, mert a világon legérdekesebb egy lakodalom...

— Tekintet nélkül a völégényre? — kérdi a pap halkan.

A Zsombly fiúk szebbike, Peti, odaáll Piri elé: — Mondja csak, a maga lakodalmát is olyan érdekesnek gondolja? Aztán gondol-e már hozzá egy ideált: egy völégényt? Tudja, Piri, mint gyermekkori játszótársamtól ennyit megkérdezhetek, s még azt is, hogy milyen az ideálja. — Milyen? No, mindjárt lefestem, de akkor álljon odább, mert nem szeretném, hogyha magából is oda találnék valamit festeni!...

— Hát úgy elrűtitaná az a képet?

A nagymama megszakitja a Tarczyval való csendes társalkodást és kezd odafigyelni, mire a kis unoka a csacsogó gyermekből egyszerre átesap a legmodernebb szendébe.

Ejh! mire való is az! Neki nem kell ideál, mert ő úgy hiszi, hogy egy lakodalom meglehet völégény nélkül is. Úgy-e bár, nem szükséges minden lakodalomhoz egy völégény? És naiv kíváncsisággal néz a szomszédaira. Ekkor már mindenki mosolyogva néz az ártatlan kis jószágra, a kinek sejtelmé sinez arról, a mit beszél.

— Úgy-e bár, a lakodalom arra való, hogy akkor kapjon az ember egy uszályos fehér selemruhát, egy fátylas koszorút, egy nagy, nagy bokrétát fehér kaméliából? Ezek mellett mi szükség van a völégényre? No, én a magam lakodalmát völégény nélkül ohajtom.

— És szende mosolylyal néz körül, a mi azt mondja: No, látjátok, mily ártatlan vagyok?

— És szó sinez róla, hogy ne lenne ártatlan, mert szép kis duzzadó ajkait férfajak még nem illette; de azért már nem tudatlan. És a férfiak nagyobb része fel szokott ülni az ilyen naivoskodásnak; minél komolyabb és tisztább érzésű egy férfi, annál inkább elhiszi az ilyen modern kis leánynak, hogy nem kell neki a völégény, csak a menyasszonyi koszorú.

— És Tarczy báró el van ragadtatva: még soha sem látott ily ártatlan gyermeket, hej! pedig sokszor gondolt arra, hogy ha majd egyszer eléri a maga elé tűzött ezelt és a kimerítő munka után felidülve, családalapításra gondolhat, csak egy olyan leánya lesz a párja, a kinek ő legyen az első szerelme...

De mára nagymamának nincs inyére az ilyen

A Vasárnapi Ujság regénytára 1896. évi 7. szám.

ártatlanság, ez a divatos, mindent csak felületesen érintő — de mindent megérintő — társalgás, és sérti az a modor is, melylyel a Zsombly fiúk és kis unokája egymással érintkeznek. Bizony, egy művelt öreg úrnól előtt nem is lehet valami gyönyörködtető az a fitymáló, egymást számba nem vevő lelkedés. A kinek a fiatal-sága visszanyúlt abba a korba, midőn a szív gyöngédsége az egymás iránti tiszteletben nyilvánult, midőn a nemes idealizmus hamvát nem törölték le durva kézzel, azt kellemetlenül érinti a Piri és Gecszyk modora. És ebben az ódon házban hadd maradjon is meg mindvégig a régi tisztesség, régi puritanizmus. Nagyon kellemesen lehetett ezek mellett élni hajdan. Ha külső csapások nem sujtották az embert, derült nyugodtság töltötte el a kedélyeket, míg most minden igaz ok nélkül idegesek és elégtelenek épen azok, a kiknek nincs okuk a sors ellen panaszkodni.

Ilona se nem ideges, se nem elégtelen és mégis ma este valami különös nyugtalanságot érez: édes apja onnan a homályos zugból mind-egyre rá irányozza lázas tekintetét és neki most fáj ez a tekintet. Érti, hogy valamit akar mondani, világosan érzi: ohajtaná is tudni, vajjon mi lehet az, és mégis, ha most feléje jönne, hogy elmondja, megfutamodnék... nem érti, nem érti!

Nagymama végig borzong és azt mondja, hogy már hívós van; erre a társaság búcsúzódni kezd, Zúdor feláll, édes anyjának nyújtja a karját és megjegyzi, hogy egy-egy ilyen tavaszi estben annyi a szépség, a ragyogó égboltozattól le a zöldülő pázsitig, hogy már csak ennyit is érdemes lenne élni. Aztán megbánja pillanati ellágyulását s mosolyogva teszi hozzá:

— Az én leányaim most azt hiszik, hogy apjuk nyomban lantot ragad és rímekbe szedve leltározza a tavaszt!

VI.

Pirosas sárga derengessel pislog a hálóterem mése; a függöny nélkül való ives ablakokon szabadon süt be a tele hold, a díofa árnya úgy vetődik a fehér falra, mintha mély redőkben omló kárpit hullna alá a magas boltívről, néha meg is lebben a gazdagon rojtozott fehér hullám és az ember szeretne beledölni abba a sejtelmé puha fehérségbe. Ha a ház asszonya engedte volna, hogy a falakat, padlókat kifessék, úgy most nem gyönyörködhetne egy-egy ilyen holdfényes est ezüstös szépségében. Ne, ne érintse ezt az ódon fehér termet a divat tarka szárnya!

Zúdor az ágy előtti karosszékhez vezet édes anyját, kezét csókol és a mint megfordul, végignéz a szobán. Ilona ott áll mellette, tekintetök ta-

lálkodik egy pillanatra és önkénytelenül megremeg mind a kettő; aztán az apa megindul csendes léptekkel az ajtó felé.

Hiába megy minden szó nélkül, de azért mégis fog ma valamit mondani! És a leány mintha érezné is, hogy ebben a sejtelmé fehérségben végig suhog egy hang és az oda ütődik az ő szívéhez... jöni kell valaminek, mert ez a rettenő szorongás nem lehet ok nélkül való: egy pillanatban oly gyorsan ver a szíve, hogy majd megfojtja, aztán egy darabig meg sem mozzan, mint valami hideg kő, úgy áll;... ok nélkül ez nem lehet így. Ez a rettegés az apa tekintetéből nyerte a tápot, az nevelte ekkorára.

Zúdor csendesen megy az ajtóig, ott megáll, visszafordul s leányára tekint. Erre megáll a leány szívverése is, arcából elfut a vér s márványfehérsége bele talál a terem szívébe.

Merőn néz az apjára, a ki most épen olyan, mint egy halott, csak sötét szemei égnek érzékeny lángolással. A két egymásba folyó tekintet kölcsönös fájdalomt okoz, de az apa összeszedi magát és egyszerűen csak annyit kérdez, hogy:

— Hol van Piri?

A leány nem felel, csak nézi tovább az apját és magában mind azt ismétli: most, most fog következni!

— Azt kérdeztem, Ilon, hogy hol van Piri?

— Feküdni ment, — válaszolja halkan.

— No, hát jó éjt, leányom! — és feléje nyújtja kezét.

Ilon apjához megy, és ekkor megered a szívverése olyan erővel, hogy hallható a dobbanása, s míg ajkával érinti a kezét, tisztán érzi, hogy

TEBALDEO ARCOCHÉPE. — Sanzio Rafaello festménye.

AZ ORSZÁGOS KÉPTÁR LEGÚJABB SZERZEMÉNYEI.

mely a magyarajku görög katolikusok számára 1868 óta külön püspökséget követel. A küzdelemre vonatkozó oklevelet és aktákat Farkas Lajos gyűjtötte össze, ki e küzdelemnek vezetője volt, bár az még e mai napig eredményre nem vezetett. A görög katolikusok száma hazánkban másfél millió s ezek közül háromszázezen tisztán magyar anyanyelvűek. Magában Budapesten mintegy 1500 gör. kath. és ezenkívül 700 görög keleti magyar van. Minthogy pedig a vallásos szertartás nyelve ez egyházban nem magyar, az elnemzetlenedés folyamata az egész vonalon, nemzetiségünk nagy kárára, napról-napra tért foglali. Különösen az a nagy terület van veszélyeztetve, mely a Tiszán túl Munkács vidékéig nyulik s alapjával Erdélyben, Bihar- és Szabolcsmegyében fekszik, központja Hajdu-Dorog városa, hol a legtöbb magyarajku görög katolikus lakik. Végül annak jogosultságát mutatta ki, hogy a magyar nyelv épügy oltári nyelvvé tehető, mint a hogy van orosz, oláh és szerb egyházi liturgia. — A jeles tanulmányt megjelentették s ezután dr. Pilya Jakab mutatta be dr. Pap Dávidnak «A telepítés-kérdésről» szóló dolgozatát.

A történelmi társulat. közgyűlése febr. 13-ikán ment végbe, gr. Teleki Géza elnökelete alatt.

Gr. Teleki Géza elnöki beszéde nyitotta meg a közgyűlést. A történetírás munkájáról szölt, melyet többé egyesek nem teljesíthetnek, hanem csak társulatok. Visszatekintett az elmúlt ezer évre, mikor a magyar nemzet Európa védbástyája volt a keresztény civilizáció ellenségeivel szemben. De a dicső-

azok szervezetét, a triviumot és quadriviumot, kimutatja, hogy Veszprémben egyetem nem volt, hanem igenis székesegyházi iskola. A közgyűlés ezután megejtette a választásokat, újra megválasztva mult évi tisztviselőit s jóváhagyta a választmány által már elfogadott évi költségvetését.

A magyar írók segélyegyletének alapítókéje az 1895. év második felében a néhai Kovács Ferencz és özvegye Kury Teréz (Hódmezővásárhelyről) 500 ftos és Gorove Istvánné 100 ftos adományával gyarapodott. Ellenben az egylet ez idő alatt 5860 frt segélyt nyújtott. Az egylet igazgató-bizottsága az alapítványért és segélyadományért hálás köszönetét nyilvánítja és kéri a társadalom szives áldozatkészségét a magyar irodalom eme régi jétkony intézete számára, hogy fokozott mértékben teljesíthesse humánus feladatait.

MI UJSÁG?

Az ezredévi ünnep. Az országos kiállítás területén egész télen szakadatlanul folyt a munka. Végezték az ácsmunkát, s a pavilonok belsejében fűtés mellett folytatták a kőművesek a magok dolgait. A kiállítás előkészületei annyira haladtak, hogy májusra biztosan kész lesz minden. Most már érkeznek a kiállítási tárgyak is, kivált a történelmi csoport számára, melynek festői és nagy épület-tömege teljesen kész, s belsejének stilszerű díszítését is elvégezték.

Neugrály Antal rajza.

A nagymama már a fehér ágyban van.

épen ez a pillanat az, a mitől oly régóta retteg. Egy forró kéz végig siklik a fején és apja mintha tréfálna, úgy kérdi:

— Mondd csak, kis leányom, téged nem érdekelné a lakodalmak annyira, mint a hurogot? Mit gondolsz, nem jó lenne-e a kis leányom örömet szerezni egy lakodalommal?

Tehát ez az! Most már érti, tisztán lát mindent; azok a különös nyugtalanító tekintetek azt kérdezték tőle, hogy: miért nem méssz már férjhez? Meghajtott fejét a leányos önértet határozott méltóságával emelte fel, bátran tekintett az apja szemébe:

— A hugomnak nem; de édes apámnak megszerézhetem ezt az örömet, ha parancsolja.

A férfi összeresztette: így még soha sem nézett a szemébe az a gyermek; mekkora mélység, mily megkapó kifejezés! s egy percze megfedkedezett betegségéről, gyöngéden magához szorította és meg is csókolta:

— Én csak a te boldogságot hajtanám, édes, kedves kis leányom!

Aztán megdöbben ellégyulálván, kárhóztatja magát a esőkért is, melylyel látha bele oltotta a mérges kórt! Eltaszítja magát és komoran néz rá; arcszíne olyan, mint a szürke márvány, kinzó fájdalom mutat minden vonása. A leány szívében mély részvét támad, érzé, hogy édes apja nagyon szenved és nincs az az áldozat, melyet odaadó készséggel rögtön ne teljesítene. Mindent, mindent, csak hogy ne szenvedjen az apja! Most már tudja, mit kíván tőle és az erős jellemek gyorsaságával határoz: jól van, férjhez fog menni! Ha édes apja ezt kívánja, akkor oka is van rá, nem kutatja, hogy mi, mert azt így sem tudná kitalálni... de megteszi... meg!

Míg szívétől, — a gyermeki szeretet kamrájából, — agyáig futott az elhatározás, addig már édes apja gyorsan távozott. Talán futott attól az ígéréstől, melyre minden reményét építette.

A leány utána nézett és feltört szívéből egy kiáltás: azt kívánja, azt kívánja!

— Nagymamám! Miért kívánja édes apa az én férjhezmenetelemet?

Az öreg asszony meghajtott feje előre bóbiskált, a megszólításra felriadt:

— Mi az?
— Apa azt kívánja, hogy férjhez menjek, miért kívánja azt?

— Nagy oka van neki arra...
— Nagy oka, nagymamám?

A nagymama felriad, szététkirt és megrázta ősz fejét: te vén fej, ismét elborultál! Aztán nyugodtan felel:

— Úgy van az, kis unokám, hogy néha az apró dolog is nagyon tetszik. Édes apád előtt mindig legszánandóbb sorsa volt egy magára hagyott vén leány, az attól retteg, hogy titeket is hátha ilyen sors ér, ha idejekorán le nem teszték a pártát. Tudom, hogy fiatalok vagytok, de épen ilyenkor kell árán a leány, úgy tartották régen. Ládd, ennyi idős korban én már rég asszony voltam.

Nem, nem ez az igazi ok! — gondolja a leány s míg gyöngéden vetkőzött nagyanyját, mélyen szánja édes apját: szegény jó apa! Egy pillanatig a régi voltál, vajjon mi tart vissza, hogy mindig az légy? Te sokkal jobb, nemesebb vagy, mintsem szeszélyből kívánj ilyet, és én sokkal inkább szeretlek, minthogy ne teljesíteném minden kívánságodat, mindent, még ezt is!

A nagymama már a fehért ágyban van és szép kövres keze nyugodtan pihen a régi himes paplan zöld brokátján. Az unoka leül az ágy szélére: — Nagymama!...

— Mi az kis unokám? Vagy úgy, a paplanom foszló selymét nézed? Biz az nagyon régi már, nem esoda, ha foszlik... tudod, még a kelen-

gyémből való; de nézd csak az aranyhimes virágokat, azok még most is tündöklők: minden, minden tartósabb volt régen: a kelme, az érzés, még az egészség is...

Hona pedig nem a takaró foszló selyméről akart kérdeni valamit; de azért az a kelengye szó megkönnyítette a dolgot.

— Mondja csak nagymamám, szerelemből ment férjhez?

— De hát ugyan mi másból, kis unokám!

— Aztán... aztán nagymamát is szerették, úgy-e? És ha szerették, akkor hogy adták azt a tudtára, nagymama vette észre csak úgy magától, vagy pedig megmondták?

Addig cirogatja a paplanon nyugvó kövres kezét, s addig kérdeget, míg a nagymama elkezd mesélni az aranyvirágok korából: az édes jó multból. Az unoka kellemes izgalommal hallgatja és a zöld selyem paplan aranyos bokréta mintha meglevenülnének és rezegve a holdfényben, föl akarnának röppenni a málló selyemről.

— Meséljen, nagymamám, tovább.

És a nagymama mesél. S hogy ezen a bűbajos tavaszi éjjelen a meséhez való hangulat hiányos ne legyen, oda künn a nagy diófán megszólalnak a fülmelek, — pedig most senki sem kéri őket összetett kézzel — és csattognak egész erjükből. És az édes meleg dalra egy leányszív dobban az ifju életerő teljes lüktetésével, s ebben a pillanatban a leány elfelejt mindazt, a mi hónapok óta nehéz sulylyal nyomta a lelkét: elfelejti az édes apja szenvedését, s csak azt érzi, hogy a szíve megmozdult: hátha még nem is lesz áldozat az a választás? Erre elpirul és a nagymama kitalál valamit: kitalálja, hogy van a világon még egy olyan szép, mint a pünkösztől róza, valami, a mi mindig szép lesz, míg a földön ember lesz, és az: — egy önmagában elpiruló fiatal leányaz.

(Folytatása következik.)

SENKI FIA.

REGÉNY.

Irtá

VERNE GYULA.

(Folytatás.)

Köztudomású dolog, hogy az angolszász faj igen szigorúan üli meg a vasárnapot. A protestánsok e tekintetben, a régi puritánok példája után indulva, nem ismernek megalkuvást és Irlandban a katolikusok az isteni tisztelet megtartásának és a vasárnap megünneplésének szigorában versenyeznek velük, noha számszerint az anglikán vallás különböző felekezeteinek követőit ötszörösen felülmulják.

Westportban semmi idegen nemzetbeli hajót nem lehetett látni. A különféle idomú hajók, bárkák, stb. a szárazon voltak, mert az apály már beállott. E járművek, a melyek Skótszág nyugati partjairól jöttek megakodva gabonával, — a mi Connaughtban leginkább hiányzik, — ismét el fognak távozni, mihielyt a rakományt átadták. A ki nagy hajókat akar látni, annak Dublinba, Londonderrybe, Belfastba vagy Corkba kell mennie, a hol a liverpooli és londoni hajózási vonalak nagy gőzösei állomást tartanak.

Thornpipe nyilván nem remélhette, hogy e dologtalan matrózok túszejéből fog néhány shillinget kicsikarhatni, és valóban, hivatása még a kikötő rakpartján sem talált visszhangra.

Megállt tehát talyigájával. Az éhes és a fáradságtól teljesen kimerült kutya elterült a homokon. Thornpipe egy darab kenyeret, néhány burgonyát és egy beszótt heringet vett elő tarisznyájából és elkezdett enni, mint a ki hosszú út után valahára falatozhatik.

A komondor ránézett és csattogtatta az állkapcsait, melyek közül a forró nyelve kilógott.

De úgy látszik, hogy nem ez volt az ő rendes étkezési ideje, mert végre a fejét előre nyújtotta az előlábai közt és behunytja a szeméit.

Egy mozgás, a mely a kocsi belsejében némi neszt idézett elő, mintegy felrázta Thornpipe-t a tompultságából. Felkelt és körülnézett, hogy nem látja-e őt senki. Aztán fölemelvén a pokrócot, a melylyel a marionetteket tartalmazó láda le volt takarva, egy darab kenyeret dugott alája és fenyegető hangon így szólt:

— Ha el nem hallgatsz!...

Mohó falatozás nesze hallatszott, mintha a ládában egy éhenhalállal küzdő állat lett volna eldugva. Thornpipe folytatta a reggelizést.

Csakhamar végezett a heringgel és a burgonyával, a mely a heringgel együtt sós vízben volt megfőzve, hogy jobb íz legyen. Végre aztán egy durva faragású csutorát emelt az ajkaihoz és nagyot húzott a savanyú tejből, a mely a csutóra tartalmát képezte és Irlandban a kedvelt italok közé tartozik.

E közben a westporti templom harangja megdöngött és jelezte az isteni tisztelet végét.

Az óra fél tizenkettőre járt.

Thornpipe egy korbácsútséssel felserkenté kutyáját és a kocsiával együtt gyorsan visszatért a sétatérre, azt remélvén, hogy sikerül megkerítenie néhány nézőt, a mint az ájtatoskodók a templomból kijönnek. Ama fél óra alatt, a mely az ebéd idejéig még hátra volt, talán lesz alkalma némi bevételre szert tenni. Vecsernye után majd újra kezdű és csak másnap fog útnak indulni, hogy a grófság valamelyik másik városában mutogassa a bábit.

A gondolat, magában véve, nem volt rossz. Shillingek hiányában be fogja érni copperssekkel is, de legalább a bábit nem fognak kamatoztatlanul heverni.

Újra hallatszott a hívogató:

— Marionettek... királyi marionettek! A királyi család képmásai!

Két vagy három perc alatt mintegy húsz ember verődött egybe Thornpipe körül. Túlzásba esnénk, ha azt mondanák, hogy ez a húsz ember a westporti lakosság színe-java volt. A többség gyermekekből állt, volt ezenkívül néhány nő és egy pár férfi; legtöbben a cipőiket a kezükben hordták nemcsak azért, hogy el ne koptassák, hanem egyszersmind azért is, mert hozzá levén szokva a mezteljárásához, így sokkal kényelmesebb volt rájuk nézve.

Kivételt kell azonban tennünk néhány westporti előkelőséget illetően, a kik szintén e bábész vasárnapi közönséghez csatlakoztak. Ilyen kivétel volt például a pék, a ki a nejével és két gyermekével a nézők közé állt, s egészben véve elég tisztességes külsőt mutatott. De hát nem kötelessége-e tisztességes öltözetben járni, mikor a boltját ez a hangzatos cím díszíti: *„Nyilvános központi sütőde”*. Hasonlóképpen a nézők közt volt a drognista is, a ki szereti a gyógyszerész címet bitorolni, noha a legközségesebb és a legegyszerűbb czikket se találhatók meg a raktárában, a melynek ajtaja fölött azonban mégis ott ékeskedik a *„Medical-Hall”* cím, oly pompás betűkben, hogy az embernek már csak a látásuktól is meg kellene gyögnülnie.

Meg kell még jegyeznünk, hogy egy pap is megállt a Thornpipe talyigája előtt. Öltözte igen tisztességes volt és kivált erősen a többi közül: selyem nyakkendő, sűrű gombos hosszú mellény, fekete szövetből készült bő kabát. Ő az egyházközség feje, és sokféle a teendője. Nem éri be azzal, hogy a hivatást megkereszteli, meggyöntatja, megesketi és eltemeti, hanem tanácsokat ad nekik minden dolgaikban, ápolja betegeikben és teljesen függetlenül működhetik, mert sem a hivatalánál fogva, sem a fizetése tekintetében nem függ az államtól. A természetben beszolgáltatott tized és a vallási szertartásokért járó tiszteletdíjak, tisztességes és gondtalan megélhetést biztosítanak neki. Ő az iskolák, szerethetők és egyéb jótékony intézetek természetes felügyelője, a mi azonban nem akadályozza meg abban, hogy a hajózási vagy lovaglári sport versenyein ne élhőkös-ködjék, valahányszor regatták, vagy akadályversenyek ünnepnapot szereznek a városnak. Híveinek családi körülményeibe teljesen be van avatva. Tisztelik őt, mert megérdemli, még akkor is, a mikor elfogadja a meghívást egy-egy kancsó sörre a koresma „söntés-ében.

Erkölcseinek tisztaságát soha senki se vonhatta kétségbe. És különben hogyan is volna lehetséges, hogy ne bírjon nagy befolyással e buzgó katolikus-vidéken, a hol, mint Bovet Anna kisasszony: *Három hónap Irországban* című kitéző könyvében oly helyesen mondja, az ir parasztot azzal a fenyegetéssel, hogy eltiltják a szent áldozástól, keresztül lehet kergetni a tű fókán is.

Volt tehát közönség a talyiga körül, és pedig kissé jövedelmezőbb közönség, — ha szabad e kifejezést használnunk, — mintsem Thornpipe remélhette volna. Mutatványainak valószínűleg volt némi kilitása a sikerre, miután Westport lakosai még soha sem részesültek ilyenmő látványosság szerencséjében. A komédiás még egyszer el is hangoztatta szokásos felhívását: — Marionettek... királyi marionettek!... A királyi család képmásai.

II.

Királyi marionettek!

A Thornpipe talyigája nagyon kezdetleges szerkezetű: egyszerű kordó, a mely elé a szilaj eb van befogva, megkülönböztetve kocsik két kerekre, így könnyebben húzhatja a kutya a grófság göröngyös útjain; hátul egy fogantyú van alkalmazva, a melynél fogva a járművet tolni is lehet; a kas fölött vászonból készült és négy erős vaspálczára kifeszített vászon-ernyő, a mely menedéklül szolgálhat, ha nem is a rendesen nem nagyon égető nap, de legalább a Felső-Irlandban uralkodó végnélküli esőzések ellen.

Az egész ama mozgó készülékhez hasonló, a melyeken az úgynevezett „önműködő fuvóhangszer szekrényeket” szokták körülhordozni a városokban és falukon. Csak-hogy a Thornpipe hangszere nem ilyen „önműködő” remekmű, a melyben a fuvó-lák éles hangja egybeegyül a trombiták harsogásával, vagyis inkább a Thornpipe szövevényesebb hangszere azok közé tartozik, a melyeknek találó neve köznyelven a „kintorna”, a mint a nézők csakhamar meg is győződhetnek róla.

A ládára egy tető borul, a mely egész magasságának mintegy negyedrészt képezi. Mihielyt ezt a tetőt a tulajdonosa felnyitotta, a nézők a láda belsejében a következő dolgokat látták, nem minden csodálkozás nélkül.

Mindazonáltal, az ismétlések elkerülése végett, azt tanácsoljuk, hogy az olvasó hallgassa meg a Thornpipe szokásos mon-dókáját.

— Hölgyeim és uraim!... Ennek a megszólításnak a változatlan cselja az, hogy meghódítsa a nézők rokonszenvét, még akkor is, a mikor egy falu leg-rongyosabb közönségéhez van intézve.

— Hölgyeim és uraim, ez a kép a nagy dísztermet ábrázolja az osborni királyi palotában, a Wight szigeten.

Csakugyan, a láda belseje egy miniatúr-termet ábrázol a láda négy fala közt, a melyekre függönyökkel díszített ajtók és ablakok vannak festve; itt-ott kártyapapírosból készült butorok, asztalok, karszékek és egyéb székek oly módon vannak elhelyezve, hogy ne feszélyezzék az előkelő egyéniségek, hercegek, marquis, grófok és baronetek szabad mozgását, a kiknek nemes hivestársaikkal egyetemben, szerencsésül volt megjelenhetni a hivatalos fogadtatáson.

— A terem egyik oldalán, — folytatá Thornpipe, — láthatják önök Victoria királynő trónját, az arany rojtokkal szegélyezett vörös bársony mennyezett alatt. Az, a melyet önök itt látnak, hű képmása annak a királyi székeknek, a melyen Ő Legkegyelmesebb Felsége helyet foglal az udvari szertartások alkalmával.

A kérdéses trón három vagy négy hüvelyk magas és noha a bársony mennyezet csak papírból készült és az arany rojtokat csakis egy ráfestett sárka csik jelképezi, mégis nagy hatást gyakorol ezekre a derék emberekre, a kik még soha se látták ezt a kiválóan monarchikus butordarabot.

— A trónon, — folytatá Thornpipe, — ott ül a királynő, híven eltalálva, díszjelmezében, vállán a királyi paláttal, fején a koronával és kezében a királyi pálczával.

A bábjátékos közönsége.

naughti herceg, Fife herceg és Battenberg herceg a nejikkel együtt képeznek félkört a trón körül. Annyi bizonyos, hogy e bábuk, — az élethű hasonlatosságért folyvást jótállás vállaltatik, — díszruhákban, szép pirosra kifestett arcaikkal és ünnepélyes magatartásukkaligen szabatos fogalmat nyújtanak az angol udvarról.

Aztán következnek az udvari főméltóságok; egyebek közt Sir Georges Hamilton főadmirál. Thornpipe nem mulasztja el mindegyiket megjelölni pálczával és különösen felhívni a közönség figyelmét, megjegyezvén, hogy mindegyik azon a helyen áll, a mely őt az udvari etiquette szerint rangjánál fogva megilleti.

A trón előtt tiszteletteljes mozdulatlanúságban egy magas terméttű és valódi angolszász előkelőségű úr áll, a ki nem lehet más, mint a királynő minisztereinek egyike.

Valóban egyike azoknak, és pedig a saint-jamesi kabinet elnöke; könnyen rá lehet ismerni a hátáról, a mely kissé meggörnyedt az állami ügyek sulya alatt.

Thornpipe tovább folytatta. — A miniszterelnök mellett ott áll a tiszteletreméltó Gladstone ur.

Ezenfelül következett egy másik sokkal váratlabb és igazán rendkívüli anakhronizmust képező meglepetés is, mert Thornpipe az eddigienél jóval emeltebb hangon egyszerre így szólt:

— Bemutatom önöknek, hölgyeim és uraim, nagy honfőtársukat: O'Connell, a kinek neve mindörökké visszhangra fog találni az irek szívében.

Igen! O'Connell ott volt 1874-ben az angol udvarnál, jóllehet már azelőtt huszonhat évvel meghalt. És ha valaki ezt az ellenvetést tette volna Thornpipenek, minden bizonynyal az lett volna rá a válasz, hogy a nagy agitátor még mindig él Irland fiaiak szívében.

Aztán helyenkint még egyes udvaroncok voltak felállítva, a kiknek a névük nem jut eszünkbe, természetesen mindnyájan csillogó rendjeleket és tarka rendszalagokat viseltek; majd a katonai és politikai kitüntőségek következtek, egyebek közt Ő Felsége a cambridgei herceg a néhai Wellington lord mellett és a néhai Palmerston lord a néhai Pitt Vilmos mellett; végre a felsőház tagjai, a kik nagyban fraternizáltak az alsóház tagjaival, mögöttük egy osztály lovastestőr, díszgyenruhában és — lóháton a királyi díszteremben, a mely körülményből tisztán látni lehetett, hogy ez oly ünnepély volt, a milyen az osbornei palotában is csak ritkán szokott előfordulni. A társaság mintegy ötven, rikító színekkel festett bábuból állt, a melyek méltóságtelessé merevséggel ábrázolták mindazt, a mi a legarisztokratikusabb, legelőkelőbb és leghivatalosabb az Egyesült Királyság katonai és politikai köreiből.

Sőt az angol flotta sem esett a feledékenység áldozatánál, és ha a Victoria and Albert nevű királyi yacht nem is füstölő a szemünk láttára, legalább hajók vannak festve az ablakokra, a melyekről a néző azt képzelheti, hogy a spitheadi révre nyílnak. Jó szemmel kétségkívül meg lehetne ismerni az Eucharanter nevű yachtot is, a melyen Ő kegyelmességeik, az admirális lordjai vannak egybegyűlve és a jobb kezükben valamennyien messzelátót, a bal kezükben pedig csésőt tartanak.

Meg kell vallanunk, hogy Thornpipe nem esalta meg a közönséget, mikor azt mondta, hogy ez a látványosság a maga nemében páratlan a világon. Valósággal, a néző meg-takaríthatja a Wight-szigetre való kirándulás költségeit. Ehhez képest nagy is volt a csodálkozás, nemcsak a gyermekek, de az élemedettebb korú nézők közt is, a kik soha sem lépték még át a Connaught grófság határát, sőt alig ismertek egyebet Westport környékénél. Lehet, hogy a lelkes kissé mosolygott magában, de a gyógyszerész-fűszerkereskedő nem tartzkodott kimondani, hogy az alakok hasonlatosságá meglegpő, noha az eredetieket soha se látta. A pék bevallotta, hogy a dolog minden képzelmet felülmúl és nem is volt hajlandó elhinni, hogy egy fogadtatás az angol udvarnál ily fényes, pompás és előkelő színezetű lehessen.

— Ej! hölgyeim és uraim, ez még mind semmi! folytatá Thornpipe. — Önök kétségkívül azt hiszik, hogy ezek a királyi és egyéb egyéniségek nem tudnak mozogni és minden tagletésre képtelenek... Tévedés! Ők élnek, elevenek, mint önök és én. Azonnal meg fogják látni. Megelőzőleg azonban lesz szerencsém, kissé körüljárni a tányérral és ez alkalmából ajánlom magamat minden egyes néző nagylelkűségébe.

A ritkaságok, különösségek és egyéb látványosságok mutatóira nézve az a válságos pillanat, mikor a tányér keringeni kezd a nézők közt. A piaci látványosságok nézői rendszerint két részre oszlanak: az egyik rész azokból áll, a kik odébb állnak, hogy a zsebükből ne kelljen nyulniok, a másik rész pedig azokból, a kik ott maradnak azzal a szándékkal, hogy mulatni fognak ingyen, — ne csodálkozzék senki, ha ezen utóbbiak többen vannak. Van még egy harmadik osztály is: a fizetők osztálya, de ez oly jelentéktelen, hogy nem is érdemes róla beszélni. És ez nagyon is nyilvánvalóvá lett, mikor Thornpipe elkezdett „tányérozni” az arczán oly mosolylyal, a melyet igyekezett nyújassá tenni, a mely azonban csak visszataszító vigyorgáshoz hasonlított. És valóban nem is mosolyoghatott másképp ez a bulldog-arcz, apró szeméivel és inkább harapásra, mint esőkre termett szájjal... Magától értetődik, hogy a nézők rongyos részétől még két coppers se birt kieszalni. Azok

pedig, a kik a komédiás hivatásaitól elesá-
bbitatva látni akartak, a nélkül, hogy fizetnének,
egyszerűen félrefordították a fejüket. Csak ötven
vagy hatvan szedtek elő néhány pénzdarábot a
tűszőjűkből úgy, hogy az összes bevétel egy shil-
ling és három pencere rögtön; ezt az eredményt
Thornpipe nagyon kicsinyül arczintorítással
állapította meg. De mit tegyen? Be kellett érnie
ennyivel is, a délutáni előadásig, a mely talán
jövendelmzőbb lesz és a programot végig beváltani
minden esetre czélszerűbb volt, mint a pénzt
visszaadni.

És ekkor a néma bámulat után a tüntető és
lármas bámulat következett. A kezek tapsolni,
a lábak dobogni kezdtek, az ajkakra ah! felkiáltá-
sok lebbentek el, a melyeket talán még a kikötőben
is lehetett hallani.

Thornpipe a pálezájával egy ütést mért a láda
alá. Az ütésre nyögés felelt, a melyre senki se
ügyelt. És egyszerre az egész láda, mondhatni
esodolatos módon megelevenedett.

Úgy rémlik, mintha a babák, a melyeket valame-
ly belső készülék mozgatótt, csakugyan élnek.
Victoria királynő Ő Felsege nem szállt le
a trónjáról, a mi ellenkezett volna az etiquette
szabályaival, sőt fel se kelt, hanem mozgatja a
fejét, úgy, hogy a koronás fejkötője is izeg-
mozog és hol felemeli, hol lebecsátja a királyi
pálezáját, mint akár egy karmester, — ki egy
polka ütemét jelzi. A királyi család tagjai ide-
oda forgolódnak és meghajlítják magukat, viszo-
nován az előttük elvonuló herczegek, marquisk
és baronetek tiszteletteljes üdvözlését. A minisz-
terelnök Gladstone, az utóbbi pedig a minisz-
terelnök előtt. Utánuk Ő Connel következik a
cambridgei herczeg kíséretében, a ki olyan fe-
szesen lépeget, mintha nyársat nyelt volna.
Végre a többiek is egymás után elvonulnak, sőt
még a testőrök is, a kiknek a lovaik toporzékol-
nak és a farkukkal jobbra-balra csapdosnak,
mintha az osbornei palota udvarában volnának,
nem pedig a királyi díszteremben.

— Elevenek! mondá egyik a nézők közül.
— Csak az ár, hogy beszélni nem tudnak!
jegyzé meg egy másik.
— Ne panaszkodjunk e miatt! viszonzá a
gyógyszerész, a ki szerette adni a demokratát.

Igaz volt. Szép volna, ha még a babuk is
tartának hivatalos szónoklatokat!

— Szeretném tudni, mi mozgatja őket, mondá
a pék.

— Az ördög! felelé egy öreg matróz.

— Igen! az ördög! kiáltá egy pár vén asszony,
a kik már félig meg is voltak róla győződve és
a lelkészre tekintettek. Az utóbbi figyelmesen
nézte a ládát.

— Hogyan férhetne bele az ördög ebbe a lá-
dába? mondá egy fiatal boltosinas, a ki ismer-
tes volt az együgyűségéről. Az ördög igen ma-
gas termetű...

— Ha nincs a ládában, hát akkor a ládán ki-
vül van! vágott vissza egy vén banya. Ő mutog-
gatja a babákat.

— Nem, viszonzá a fűszeres komoly arczettel,
hiszen tudjátok, hogy az ördög önmagában beszél
nyelven.

— Ez egyike volt azon igazságoknak, a mely-
ket Paddy ellenmondás nélkül elfogad. Kétség-
telen volt, hogy Thornpipe nem lehetett az ördög,
miután hamisítatlan ir tájszóval beszélt.

Ha tehát ördögösség nem volt a játékban,
akkor azt kellett feltételezni, hogy valamely
belső gépezet mozgatja a babukat. Azonban
senki se látta, hogy Thornpipe valamely óramű
kerekeit felhúzta volna. Sőt — és ez a körülmény
nem került el a lelkész figyelmét, — mihelyt
a marionettek járás-kelése lassulni kezdett, egy
korbácsütés a szőnyeggel leborított láda alá elég
volt ahhoz, hogy a mozgásokat gyorsítsa. Vajjon
kinek szólt ez a korbácsütés, a mely után min-
dig fájdalmas nyöszörgés hallatszott?

A lelkész végére akart járni a dolognak és
így szólt Thornpipehez:

— Ugy-e bár, kutya van a láda fenekén?

Thornpipe összeránczolta a szemöldökét, mér-
ges pillantást vetett a lelkészre és úgy látszott,
hogy szerénytelennek találja a kérdést.

— Az van ott, a mi van! felelé. Ez az én tit-
kom... nem vagyok köteles azt felfedezni...

— Igaz, hogy nem tartozik vele, viszonzá a
lelkész, de nekünk jognak van azt hinni, hogy az
ön bábuinak a gépezetét egy kutya mozgatja...

— Nos hát igen!... egy kutya, felelé Thorn-
pipe, egy kutya egy forgó kretreczben... Mennyi

időmbe és türelmembe került, míg meg tudtam
reá tanítani!... És mit kaptam a fúradásom-
ért?... Még a felét sem annak az összegnek,
a melyet a papnak szoktak fizetni egy miséről.

Abban a pillanatban, mikor Thornpipe ezt a
mondatot befejezte, a gépezet egyszerre elakadt,
nagy boszúságra a nézőknek, a kiknek a kíván-
csisága még korán se volt kielégítve. És minthogy
a komédiás készült a láda tetejét becsukni, azt
mondván, hogy vége az előadásnak, a gyógyszer-
ész a következő kérdést intézte hozzá:

— Hajlandó volna ön még egy előadást
tartani?

— Nem, — felelé Thornpipe nyersen, mert
észrevette, hogy mindenki gyanakvó szemekkel
tekint rá.

— Akkor sem, ha két shilling bevételt biztosí-
tanánk?

— Se két shillingért, se háromért! kiáltá
Thornpipe.

És ezzel távozni készült, de a közönség nem
látszott hajlandónak utat nyitni a talyiga előtt.
E közben az eb, a gazdája intésére, már induló-
félben volt, mikor a ládából zokogástól megsza-
kított hosszas jajgatás hallatszott.

Thornpipe dühösen felkiáltott:

— Elhallgatsz, kutya fajzatja!...

— Ebben a ládában nem kutya van be-
zárva! — mondá a lelkész és megragadta a
talyigát.

— De az! — vágott vissza Thornpipe.

— Nem... hanem egy gyermek!...

— Egy gyermek!... egy gyermek! ismétlék
a nézők.

Mily változás történt hirtelen a közönség ér-
zelmeiben! Többé nem a kíváncsiságuk, hanem
a szánalmuk nyilvánult ellenszenves magatartá-
sában. Egy gyermek, bezárva e ládában, a hol
alig vehetett lélegzetet és a kit korbácsal
ütöttek, mikor nem mozgatta többé a babákat,
mert nem volt már elég ereje mozogni a kretre-
ceiben!

— Lássuk a gyermeket!... lássuk a gyerm-
ket! kiálták a nézők közül többen erőyes hangon.

(Folytatása következik.)

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden
könyvkereskedésben kapható:

AZ EURÓPAI KÖZJOG

egy alkotmányos garantiája.

(ALKOTMANYJOGI ÉRTEKEZÉS)

Írta

gróf VIGYÁZÓ FERENCZ.

Ára fűzve 3 frt.

BUDAPESTI CZIM- ÉS LAKJEGYZÉK

HITELES ADATOK ALAPJÁN

szerkesztette

JANSZKY ADOLF.

Kilenczedik évfolyam 1896—97.

Ára vászonba kötve 6 frt.

Ezen IX. évfolyam a millenniumi kiállításra való tekintettel az előző év-
folyamoknál jóval bővebb és mintegy 28,000 új czímmel szaporodott.

Hogy e mű legújabb kiadása mily lelkiismeretesen van összeállítva,
kitűnik azon körülményből, hogy jelenleg 65 ív tartalommal jelenik meg,
míg IV. évfolyamában alig 34 ívből állott.

A gazdag tartalom a következő: Az utcák, utak és terek teljes jegyzéke
(fekvésük meghatározásával), a színházak nézőtereinek helyrajza, teljes
házjegyzék (a helyr. és házszám, valamint a tulajdonosok neveivel), tisztai
czímtár (a fővárosban székelő összes hatóságok, testületek, intézetek, isko-
lák, egyletek, fűrdők, gyógyintézetek, közlekedési vállalatok stb., hiteles
adatok alapján), a budapesti és újpésti bejegyzett összes cézgek (a cég-
társak, üzletnem és czím megjelölésével), gyárosok, iparosok, kereskedők,
mérnökök, orvosok, ügyvédek stb. jegyzéke foglalkozás szerint és betűrend-
ben, végül teljes lakjegyzék.

A főváros legszebb látványossága (az Andrassy-út végén)

Feszty Árpád óriási körképe:

a magyarok bejövetele.

Ez a kép három évig készült, s a magyar festőművészet legnagyobb
alkotása. Egy 1800 Cméternyi e czébra szőtt vásznon s a hozzá épített kör-
alaku palotában a magyaroknak a volőzei völgybe való beérkezését tünteti fel.

A kép szembetűnő részei:

1. Árpád és a vezérek. 6410
2. A harc a szláv had maradvékával.
3. Latorcz és a fogoly szlávok.
4. A fejedelem-asszony és a magyar nők bevonulása az
ókrös szekereken. Előttük a pogány oltár a rajta haldokló
szláv pappal. — 5. A nórablás.
6. A pogány magyarok fehérlő-áldozata. A táltos, a ká,

dár, tánczos leányok, bonczok, igriczek és dobosok csoportja.
7. Sátorverő magyarság.
A háttérben a beregi rónasság, Lovácska, a munkácsi várhegy, a Latorca-
folyó, az Istenhegy, Pálhegy, Szarkahegy stb. mérőfeldekre terjedő mesze-
ségben látható.

Látható délelőtti 9 órától esti 6 óráig. Este villamvilágításnál.

Belépő díj 50 krajczár.

bál fényét. Megjelentek Ottó és Lajos Viktor főher-
czegek is. A király 9 órákor érkezett és egy óráig
maradt ott.

A bálon jelen voltak az udvari méltóságok, Golu-
chovsky gr. külügyminiszter és neje, Krieghammer
közös hadügyminiszter, Kállay közös pénzügy-
miniszter és neje, Baden gr. miniszterelnök, Bilinski,
Glanz, Ledebur és Gutenberg miniszterek, Jósika
báró Ő felsege személye körüli miniszter és neje,
Kielmannsegg gr. helytartó és neje, Chlumeczy
báró képviselőházi elnök, a felseg személye körüli
miniszteriumnak főhivatalnokai, Apponyi Lajos
gróf magyarországi udvarnagy, stb. Az uralkodót
Jósika báró miniszter a bálbizottság tiszteletbeli
elnöke és a bizottság tagjai fogadták. A lépcsőnél Ő
felsegét Jósika miniszter neje fogadta, a kinek az
uralkodó azt mondta, hogy örönd, hogy szeretett
magyarjai közt megjelenhetett. Ő felsege ezután
Jósika bárónéval a karján a terembe lépett, a hol
viharos éljenzéssel fogadták. Ő felsege a háziasszo-
nyok emelvényére ment s hosszabb ideig cserclet
tartott. A király több urat és hölgyet szólított meg,
többek között gr. Apponyi Lajosné és a bálbizott-
ság számos tagját. Ő felsege egy órai időzés után
lelkessül ovációk között távozott a bálból, miután
előzőleg megelégedését fejezte ki a rendkívül szép
ünnepély felett.

A «Deutsche Zeitung» című bécsi lap lefogal-
tá «A magyarok bálja és a bécsi polgárság» című
közleménye miatt, mert ebben valaki keseredetten
felszólal a miatt, hogy Ő felsege, a ki azelőtt a
Zsófia-terem egy multságán sem jelent meg, most
elmegy oda a magyarok báljára és ezáltal idegenek-
nek tesz meg olyan kedvezést, a minőt nem tett
meg Bécs polgárságának. A beklődő előltti elkes-
redésében annyira ment, hogy 100 frtot adományoz-
zott a bécsi antiszemita alapnak.

A farsang végére maradt Budapesten a fővárosi
bál, melyet ebben a farsangban rendeztek először,
Bécs város báljának mintájára, a hol minden évben
az uralkodó is megjelenik. Budapest első báljánál is
számítottak a király megjelenésére, mert ugy hal-
latszott, hogy az udvar ez időtáiban itt lesz De
nem így történt. Ő felsege azonban e helyett a bécsi
magyar-egylet bálján vett részt.

Budapest bálja febr. 13-án gyűjtött nagy közönsé-
get a vidadó összes termeibe. Ott voltak a polgár-
terek, tanácsosok, Perczel Dezső, báró Fejérváry,
Darányi miniszterek, államtikárok, tábormok, a
tisztviselők egész világa. A háziasszonyi tisztet
három polgármesternő: Kammermajer Károlyné,
Gerlóczy Károlyné, Márkus Józsefné teljesíté. A ter-
meket pompával díszítették. A feljáróban egyen-
ruhás városi hajdúk állottak kivont karddal. A tánc-
rend szép bór tárczába volt foglalva, melyen a város
domború czimere látszott.

A Kisfaludy-társaság díszbédjén, melyet a
közgyűlés után az István-szállodában tartottak,
Gyulai Pál a királyt éltette és átnyújtotta az arany
serleget Zichy Antalnak, hogy a társaság első ha-
lotjáról emlékezzen meg. A föl hívásnak Zichy
Antal lelkes tapssal fogadott felkészítéssel felelt
meg. Jellemezte Kölcseyt, mint költőt, mint szónokot,
mint kritikust és aethetikust s közben fölemlítette
azokat, a kik Kölcsey nyomdokain haladnak. Majd
Szász Károly emelt poharat, éltette Gyulai Pált, az
elnököt, ki e napokban töltötte be 70-ik évét. Vargha
Gyula a távollévő Beöthy Zsoltot köszöntötte fel.
Kozma Andor a pályadíjat nyert Sebestyén Gyulát
éltette. Jakab Odón a nemzeti költészet, a magya-
ros irodalmi irány hiveitért ürítette poharát. Szász
Károly szóló ezután, s Lévy Józsefet éltette, a ki a
társulat tagjai között az egyetlen volt alispán.
Apponyi Albert gróf hosszabb, szép formájú szó-
noklatban a jobb jövendőről beszélt, s a régi
gárda hiveit s ezek közül Zichy Antalt, a ki ma
Kölcseynek emlékét újította meg, köszöntötte föl.
Baksay Sándor a társaság vendégeit: Kemény
János bárót, Festetics Andor grótot és Káldy Gyulát
éltette. Szontagh Pál gr. Apponyi Albertet, Ho-
gedüs István a kultuszminiszterium képviselőjét,
Zsilinszky Mihály államtitkárt köszöntötte fel.
Szilvási Kálmán Vargha Gyulát és Kozma Andort.

Egyetemi új tanárok. A király dr. Csengeri
János budapesti gimnáziumi tanárt s egyetemi
magántanárt, ki mint a klasszikai irodalom műfordí-
tója ismeretes, a kolozsvári egyetemre a klasszika-
filológia rendes tanárává nevezte ki. — Böhm
Károly, a budapesti evang. gimnázium igazgatója
és filozófiai író pedig ugyancsak a kolozsvári egye-
tem filozófiai tanára lett. Az evang. gimnázium
tanári kara, az ifjuság és az egyházi tisztviselők
bucsunépepélyt rendeztek tiszteletére, melyen az új
igazgató, Góbi Imre üdvözölte.

Az országos képtár igazgatójának, Pulszky Ká-
rolynak ceete már napok óta izgatottságra tartja a
közvéleményt, foglalkoztatja a parlamentet, sőt egy
pár nap óta már a bíróságokat is.

A képviselőház ellenzéke azt sürgette, hogy par-

lamentum bizottság tartson vizsgálatot; a kormány-
nak bizalmatlanságot szavazzon a ház. Wlascics jo-
lenlegi, gr. Csáky Albin volt közköztudatügyi mi-
niszter, b. Bánffy miniszterelnök mondták el
Pulszky Károly megbízatásának körülményeit,
Wlascics Gyula hosszabb beszédében szólt a parla-
menti bizottság kiküldése ellen, miután a minisz-
terium úgy is minden adatot teljes nyíltsággal a
képviseelőház elé terjeszt; egyszersmind részleteket
is közölt a házzal a vizsgálatok eredményéről,
melynek egyik következménye, hogy Pulszky Ká-
roly ellen a királyi ügyészség bünvádi följen-
tést tett. Pulszky Károlyt e hó 10-ikén este
az országos tóbydából átvitték a törvényszék
épületébe, hol törvényszéki orvosok figyelik meg,
egyszersmind a vizsgálóbíró ki is hallgatta. Pulszky
nagy közönyt és érzéketlenséget tanusít, s határo-
zottan tagadja, hogy sikkaszott volna, a mint ez

Gr. Zichy Jenőt febr. 19-ikére várják haza
kaukázusi útjából. A gróf kíséretével együtt már
Odesszában van néhány nap óta.

Új színház a fővárosban. A népszínház igazga-
tója, Evva Lajos, az Erzsébetvárosban, a szövetség-
utczában 70,000 frtért 350 négyzetölményi telket vett
egy új színház számára. A színházat «magyar
színház» című társaság fogja építeni, énekes és
bohózi művek számára. A telek szabadon áll, s a
színházat 900—1000 néző számára tervezik.

A felfalusi református templom. Az erdélyi
felfalusi reformátusok azzal óhajtkák megülni az
ezredéves ünnepet, hogy templomot emelnek. A köz-
ségbeli református lakosság összegyűjtött eddig
8000 koronát, de ez nem elég. Az egyházközség
lelkésze, a költő Szabolcska Mihály és gondnoka,

FONÓ ASSZONY. — Michelangelo da Caravaggio festménye.

AZ ORSZÁGOS KÉPTÁR LEGÚJABB SZERZEMÉNYEI.

szerinte a vizsgálatból ki is fog derülni, hogy pedig
eddig be nem számolt, azt az idő rövidségével
menti, mert hiszen csak a mult év végén jött haza
olaszországi útjából. Védője Nagy Dezső ügyvéd,
ki a vizsgálati fogság ellen fölebbezett, hivatkozva
Pulszky elmebeli állapotára, de a törvényszék a
vizsgálati fogságot szakértőkkel vizsgálta végig a
Pulszky által megvásárolt műtárgyakat. A vizsgálat
kiterjed az országos képtárra is, mely most zárva
van, s ajtait lepecsételték. Az országos képtár ideig-
lenes igazgatójává Than Mór, a múzeum ideig-
lenes igazgatója nevezetett ki.

A képviselőház febr. 14-iki ülésében történt meg
a szavazás gr. Apponyi Albert azon indítványa felett,
hogy az országos képtár ügyében parlamenti bizott-
ság küldessék ki. A ház 174 szóval 150 szó ellen,
tehát 24 szótöbbséggel elvetette gr. Apponyi indit-
ványát, s elvetette Ugron Gábor és gr. Szapáry
Gyula határozati javaslatát is. A vallás- és közok-
tatásügyi miniszterium költségvetésének részletes
tárgyalását a ház febr. 15-ikén kezdi meg.

Baki András most «minden jó szivhez» kérelmet
küldött szét, a melyben többek között így szólak:

«Egyik jogczimünk a segítségkérés az, hogy mi
itt oláh és szász nyelvű hazánkiai között semmi-
térten sem akarjuk egymaj magunkat. Mert mi egy-
házközségünk minden szempontból úgy tekintjük
itt, mint ama nagy fölségnek, az ezer esztendő
magyar államnak leghűbb testőrgárda ezredéből
való őrszemet. Kétszeresen szent lesz a mi templo-
munk, mert bástyafala is lesz az itt mindenkor a
leghűbb magyarságnak, a református székely-ma-
gyarságnak.» A felfalusi templomra szánt adomá-
nyokat Szabolcska Mihályhoz Szász-Régenbe czi-
mezve kell küldeni.

Egy meteor pusztítása. Ritka természeti tüne-
mény okozott sok kárt és nagy rémületet Madrában
e hó 10-ikén délelőtt. A város fölött egy nagy me-
teor robbant szét hatalmas dördüléssel. A légrázkó-
lás kéményeket, falakat döntött le, bezárta az abla-
kokat. A veszedelmet az idézte elő, hogy a mély

rázkódásra mindenki fölindulást képzelt, rémülten rohant ki az épületekből, s e közben sok szerencsétlenség történt. Egy dobánygyár lépcsője a nagy tolongásban leszakadt, sokan megbesebültek, egy pedig meghalt. Az iskolákban is számos baleset történt a menekülés alatt. A meteor több darabja hullt be a városba. A tüneményt Toledoban, Quadalajában, Walladolában és Saragossában is látták.

x— Zongorákat és pianókat vásároljunk ott, a hol minden tekintetben megnyugtató garanciát kapunk. Mint ilyen előrendelt beárusítási forrást ajánlhatjuk Keresztély mintá-zongoratermeit Budapesten, Váci-körút 21. sz. alatt. (Ipar-udvar.)

A belvárosi takarékpénztár-részvénytársaság ma tartotta a közgyűlését, Mimmich Aurél dr. előlétele mellett. Az igazgatóság jelentését Székely Ferenc vezérigazgató terjesztette elő. E szerint a tiszta nyereség az elmúlt üzletévben 204.759 frt 97 krajczár, melyből alapszabály szerinti jutalékokra esik 32.517-99 frt. A fennmaradó 172.241-88 forintra nézve az igazgatóság azt indítványozza, hogy abból 137.500 forint osztalékra fordítsák és így a szelvény 5 és fél frttal javulassék be; az általános tartalékalap 30.000 frttal javaldalmazassék, 3000 frt a társulati alkalmakkor nyújtandó jutalmak szavazassék meg és a megmaradó 1741 frt 83 kr. új számlára tétessék át. A közgyűlés az igazgatóság összes indítványait elfogadta és a felmentvényt megadja. Az igazgatósági és felügyelőbizottsági tagokat, valamint a kilépő választmányi tagokat újabb megválasztották.

HALÁLOZÁSOK.

UDVARDI CSERNA VINCEZ, debreczeni kir. főügyész, 56 éves korában meghalt Debreczenben, hol közíntelemben élt. Ifjabb éveiben a szépirodalommal is foglalkozott s «Cserna Vincez» név alatt frt elbeszéléseket is. 1865-ben «Diesőség és szerelem» cím alatt két kötet elbeszélést is jelent meg tőle. Majd jogi munkákat frt a büntető eljárásról. Iskolái bevezetésével mint fejtörőjei aljegyző kezdte el pályáját. 1868-ban megyei alügyész és a bíróságok államtisztviselőjeként működött. 1871-ben Budapest vidéki kir. ügyészség lépett elő, honnan a kir. tábla decentralizálásakor a debreczeni főügyészség élére állították.

THOMAS AMBROISE, a hírneves zeneköltő, e hó 12-én elhunyt Párisban. «Mignon» és «Hamlet» operái nálunk is igen kedveltek. A 85 éves korában elhunyt mester 1811-ben Metzben született.

Elhunyt még a közelebbi napokban: SÁROGY ANTAL, m. kir. pénzügyminiszeri tanácsos és országos kataszteri felmérési igazgató, életének 66-ik évében, Budapesten. — DANI JÓZSEF, Szeged város egyik népszerű embere, a Károlyiak volt jóság-igazgatója, a Mindszent-apátfalvi Tisza-szabályozó társulat elnöke. — PELCZER KÁROLY, volt cs. kir. magyar nemes testőr, huszárkapitány, Zólyom és több vármegye táblabírája, 1848/49-iki lovas nemzetőr-őrnagy és honvédszázados, 92-ik évében, Párkányban. — PÁSZTÉLYI KOVÁCS TIVADAR, porosz lőgő. szert. kat. lelkész. — FRIEDRICH FERENCZ, egykor híres vívómester, ki még a pozsonyi országgyűlés követéit és ifjúságát is tanította kardforgatásra, s Kossuth és Széchenyi István is tanítványai közé tartoztak, legutolsó tanítványa pedig a királyné volt gödöllői tartózkodása alatt. — SCHLESINGER ANTAL, a horvát kereskedelmi bank igazgatója, a félhivatalos «Agrar Zeitung» tulajdonosa és főszerkesztője, ki mint magyar hírlapíró az «Ellenőr»-nél kezdte pályáját s 1874 óta élt Zágrábban. — DR. BERKOVICH ZSIGMOND, Nagyvárad egyik kedvelt orvosa; ugyanott RIMLER PÁL, régi honvéd, gróf Apponyi nyug. főtisztje, ki gazdasági műveket is írt továbbá Mocsány Nándor, ügyvéd, Mocsány Sándor akadémiai tagnak és a nemzeti muzeum órének öccse, 51 éves.

Özv. Brassói ERNYETER FRIGYESNÉ, szül. Gaál Julianna, 73 éves korában, Aradon. — BALOGH MIKLÓS, szül. Dubay Viktória, Dubay Miklós fővárosi orvos nővére, Kis-Létán. — Özv. LESKÓ GYÖNGYINÉ, 66 éves korában, Kassán. — ROTH ANNA, Lőcsén, élete 42-ik évében. — KARDOS ALBERTNÉ, szül. Szobotka Paula, 25 éves korában, Szegeden. — DOMÉNY JÁNOSNÉ, szül. Somogyi Mária, községi főbíró felesége, Párdon. — STADLER KÁROLYNÉ, szül. Biasini Julia, cs. és kir. miniszteri tanácsos özvegye, 66 éves korában, Kolozsvárt. — TREBITSCH IMMA, Trebitsch Sámuel és neje Simon Ilka 16 éves leánya, Pécsen.

Szerkesztői mondanivalók.

Szegény Simsi. Elbeszélés. Egyszerű szomorú történet, mely mint látszik, nem a képzelet szüleménye, azonban mégis úgy van elmondva, hogy a történet sokat veszt természetességéből s olyan szavak és kifejezések vannak a szegény néposztályhoz tartozó szereplők szájába adva, melyeket azok soha sem használnak. Különbösen is épen az ilyen egyszerű, hétköznapi történetek feldolgozása követeli meg a leg-nagobb művészetet, hogy képes legyen az olvasóra hatást gyakorolni, annak érdeklődését felkelteni és mindvégig ébren is tartani.

Ha ősz szél... Alkonyi dal Velenczében (Geibel). Az eredeti egy kissé kímért, hideg. Talán a választott forma teszi ezt, melyben nagyon nehéz természetesen megszokni. A fordításban vannak sikerült sorok; de általában nem adja vissza az eredetnek sem hangját, sem értelmét. Már az is baj, hogy a fordító nem tartotta meg az ólász stanzát; de még nagyobb hiba, hogy az eredeti vers festékénél finomabb árnyalataiból semmi sem maradt meg, pl.:

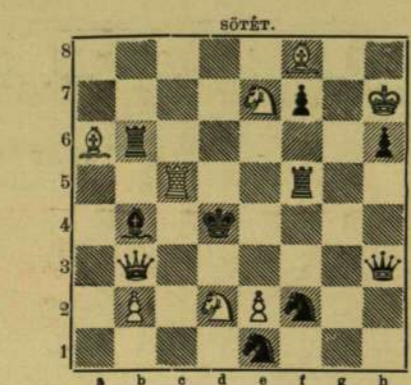
«Oh heil'ge Andacht, welche jedes Herz Mit leisen Schauern wunderbar durchdringt! Oh sel'ger Glaube, der sich himmelwärts Auf des Gebetes weissem Fittich schwingt!»

«Szent ájtatosság! mely minden szívet Békén és nyugalom között talál! Örök hit! a mely minden jó hitvet Imára készít és az égbe száll.»

Hogy ki van ebben forgatva az eredeti; a virágnak alig maradt meg a kórója.

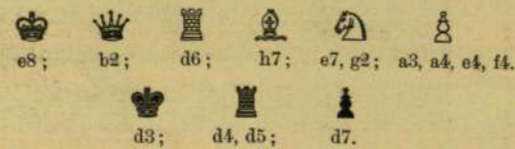
SAKKJÁTÉK.

1936. számú feladvány. János 0-tól.

Világos indúl s a második lépésre matot mond.

1937. számú feladvány. Marin V-től.

Világos indúl s a második lépésre matot mond.

KÉPTALÁNY. A «Vasárnapi Ujság» 5-ik számában közölt képtalány megfejtése: Szvillai borbély.

Heti naptár, február hó. Table with columns for Nap, Kath. prot. naptár, Görög keleti naptár and dates from 16 to 22.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Henneberg-selyem selyem csak akkor valódi, ha közvetlen gyárából rendelik — fekete, fehér és színeseket 35 krtól 14 frt 65 krig méterenként — sima, csikos koszkázott, mintázottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban stb.) a megrendelt áru postabér és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat postaföldutalval küld: Henneberg G. (cs. k. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. Svájcba címzett levelekre 10 kros, és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 6570

Legjobb és leghíresebb pipere hólgypor: a La VELOUTINE Különleges Rizspor BISMUTTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATZERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

UNGHVÁRY JÓZSEF gyümölcsfaiskolájában Czegléden (posta, távirtda és vasut-állomás), ez év tavaszán nagyobb mennyiségű 1-2-3 éves nemes gyümölcsfa és egyéb csemete kerül eladásra és pedig: körte, alma, szilva, ősz barack, kajszin barack, cseresznye, meggy, eper, bolvili körte, azarol galagonya, birs, lasponya, mandula, dió, kőszméte, ribiszke, málna, földi eper (szamóca) és nemes fűzfa csemeték; ezek árai azok erőssége szerint, 15 20-25-30 krajczár. Ugyancsak igen nagy mennyiségben kapható 1-2 éves vadoncz csemete a következőkből: körte, alma, birs, doucin, paradicsom alma, ősz barack, sárga barack, besztercei szilva, sajmegeggy (Prunus mahaleb), fekete meggy, cseresznye és eper csemeték: ezek árai azok erőssége szerint 100 drb 60 krtól 1 frt 60 krig, 1000 drb 5 frttól 15 frtig. Nemes csemeték: ősz barack és földi epernél (szamóca), vadoncz csemeték: sárga barack, sajmegeggy és epernél nagyobb rendeléseknél árengedmény adatik. Tessék árjegyzéket kérni. Rendeléseket elfogad. Ungváry József kertészete Czegléden.

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár XXIV. rendes közgyűlését

1896. évi február hó 22-én, délután 4 órakor, az intézet helyiségében (IV., Deák Ferenc-utca 7. szám. I. emelet) tartja meg.

NAPIREND:

- 1. Az igazgatóság jelentése.
2. Zárszámadosok előterjesztése, a felügyelő-bizottság jelentésével.
3. Mérleg megállapítása, nyereség felosztása és kifizetés iránti határozathozatal.
4. Két igazgatósági és három választmányi tagnak választása.

Azon t. részvényesek, kik ezen közgyűlésen részt venni szándékoznak, sziveskedjenek részvényeiket az alapszabályok 23. §-a értelmében* f. é. február 19-ig d. e. 12 óráig az intézet pénztáránál letenni, mely alkalommal a mérleg is rendelkezésre állandó.

Az igazgatóság.

* 23. §. Közgyűlésen részt vehetnek mindazon részvényesek, kik három nappal a közgyűlés megtartása előtt a le nem járt szelvényekkel együtt oly részvényt tesznek le a társulatlál, mely legalább két hóval iratott a letevő saját nevére.

Chicagoan kitüntetve a Leichner-féle zsirpuder és a Leichner-féle hermelinpor. A legjobb és egyetlen, ártalmatlan arcpor, nappali és esteli használatra, mely a miut ismeretes, a bőrt az agykorig puhán és hajlékonyan megtartja, s annak gyöngéd, rózsás, fiatalosn üde színt ad. A beporozást nem lehet észre venni. Kapható a gyárban: Berlin, Schü tenstr. 31, s más illat-észere zetekben, zárt szelenczékben, melyeknek fenekén a czég és védjegy van benyomva. Mindig Leichner zsirpuderje kérendő. Leichner L., a kir. színházak szállítója.

Legujabb találmány! Még soha sem volt! Nagy érdekű a hölgyekre nézve! Cs. k. szab. Málna-paszta és Jázmin-tej.

Málna-paszta. Az arcznak rózsás, fiatalos, friss külsőt ad; pórsnések, foltokak s egyáltalán a bőr minden tisztálanságát eltávolítja; megvéd a korai megöregedés ellen.

Jázmin-tej. Minden puder fölött előnyben részesítendő, mintán a fehérség az arczról nem hagyja magát letörölneni. A bőrt fehérré, finomáá s hajlékonyáá teszi. A málna-paszttal összekötésében, ezen szer csodás hatású; csak egy kísérlet teendő, s a hatásról meggyőződhetünk.

Birsalma-kenecs. Azon tulajdonsággal bír, hogy a korpaképződést megszünteti, melynek képződése csupán csak a hajgyökér szárazságától származik, s a haj növeését is akadályozza. A birsalma-kenecs táplálja a hajgyökert, miáltal korpaképződés nem származhatik. Együttel megóv a korai megöszülés ellen, gyorsítja a hajnöveést s a hajnak szép fényt ad.

Valamennyi czikk kapható Bécsben, a készítőnél: ZIMMERL JÓZSEF, XVIII., Währingergürtel 61; továbbá a gyógyszerárban a római császárhoz, L.; Wollzeile 13., a gyógyszerárban «az arany kereszt»hez, Mariahilferstrasse 72; Budapesten, Török József gyógyszerárban.

EZREK MENNEK CARLSBADBA, hogy rossz gyomrukak kireperálják és újra jól emészenek és erre alköltenek — néha hiába, egy vagyont; pedig ezt a szűl ottthon könnyen-ben, kevés költséggel, kevés fáradsággal, kevés idővel meg lehet csinálni. A «PEPSIN-BOR» emésztést segít és a gyomort rövid időn tökéletesen helyreállítja. — Az én pepsinborom kedves íze, és hatása ki nem marad. Egy üveg ára 1 frt 30 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt.

Rozsnyay Mátyás, gyógyszerész, művegyészi laboratoriuma Aradon. Kapható Budapesten: Török József ur gyógyszerárban és minden magyarországi gyógyszerárban.

3 arany, 15 ezüst érem. 12 dísz- és elismerés okmány. Kwizda Ferencz János Kwizda-féle Restitutionsfluid os. és kir. kiv. szab. mosóvíz lovaknak Egy palaezkkal frt 1.40 o. é. 30 év óta udv. istállóokban valamint katonai és polgári nagyobb istállóban is, használatban; nagyobb erőfeszítések előtt és után erősítendő; továbbá ficzamosások, rándulások, az inak merevsége s más ily alkalmakkor; képesti a lovat kiváló teljessémmenyekre idomításnál. Fő-letét: Kerületi gyógyszerár Korneburgban. Valódi minőségben gyógyszerárban és droguistaknál kapható.

Akacia arczcrème pár heti alkalmazása egészen új, finom és idegyermekkedt arcbőrt idéz elő, eltávolít szőpöt, májfoltot és atkákak (mitesszer). Egy üveg ára 1 forint. A Krieger-féle „Akacia szappan” kellemes habzásra rendkívül kelyes illata és nagy tartósságánál fogva ma a legkedveltebb pipere-szappan. 1 darab ára 50 kr. Kapható a legtöbb magyarországi gyógyszerárban. Főraktár: Budapest, Kálvin-tér „KORONA” GYÓGYSZERTÁR.

Salgó-Tarjáni kőszénbánya részvénytársulat meghívja t. cz. részvényeseit a folyó évi márczius hó 3-ik napján délelőtt 11 órakor Budapesten, V., József-tér 14. sz. házban lévő központi irodájában megtartandó XXVIII. rendes évi közgyűlésre, melynek tárgyai: 1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1895-iki évről. 2. Az 1895-iki évi mérlegének előterjesztése és határozathozatal az osztalékról. 3. A felmentvény megadása az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére, az 1895-iki évre vonatkozólag. Budapest, 1896 február hó 7-én. Az igazgatóság. Megjegyzés: Felkérjük az ezen közgyűlésen résztvenni akaró t. cz. részvényeseket, hogy részvényeiket az alapszabályok 19. §-a értelmében legkésőbbén bezárólag f. hó 24-ik napjáig vagy a társulat fent megjelölt központi pénztáránál (V., József-tér 14.) vagy pedig a k. k. priv. allg. österr. Boden-Credit-Anstaltnál Bécsben (L. Teinfaltstrasse 6.) tegyék le. Az alapszabályok értelmében 25 részvény egy szavazatra jogosít. Az alapszabályok 52. §-a értelmében az évi mérleg és az évi jelentés 1896 február 24-iki napjától kezdve nyomtatásban t. cz. részvényeseinknek társaságunk központi irodájában rendelkezésre állanak. (Ütányomás nem díjaztatik.)

Verne Gyula A JANGADA Nolecszáz mértföld az Amazonon. Fordította VISI IMRE. Második, egyedül jogosított képes kiadás. Ára füzve 1 frt 80 kr. Diszes vászonkötésben 2 frt 40 kr.

MATTONI-FÉLE GIESSHUBLER TERMÉSZETES SAVANYU-KÚT Dr. Suin de Boutemard zamatos fog-szappana az egyetlen, eddig utol nem ért valódi jó szer a fogak és foghús tisztítására és fenntartására, valamint a száj felhírtésére, a legelőrehaladottabb korban is. Egy csomag 35 kr. Dr. Borchardt illatos növény-szappana

Dr. Hartung növényhajkenőse, legjobbnak elismert hajerőítő s hajkihullást gátló hajkenőcs, tege-lyekben 85 krajval. Dr. Hartung kinahéj-olaja, a haját erősítő olaj, mely annak puháságot s fényt kölcsönöz. 85 krajval. Dr. Lándes tamar növényi rudacs hajkenőse, eredeti darabokban 50 krajval. Balzsamos olajbogyó-szappan 35 kros csomagban. Dr. Béringuier zamatos korona-szesze, az Eau de Cologne quintessentiája, eredeti üvegekben 1 forint 25 kr. és 75 kr. Dr. Béringuier fügyökér-hajolaja, üvege 1 frt. Leder testvércé balzsamos földi dióolaj-szappana, egy drb 25 kr., 4 darabos csomag 80 kr. Valamennyi föntebb elősorolt szab. czikk valódi minőségben kapható: Budapesten: Török József gyógyszerár, király-utca 12. szám alatt. Továbbá: Kochmeister Frigyes utóda, Neruda Nándor és Thallmayer és Seitz gyógyszerészeknél, valamint Magyarországi legtöbb nagyobb gyógyszerárban, illatsz. és gyögyfűszerkereskedésben.

ÓVÁS! Hamisítványoktól, nevezetesen a dr. Suin de Boutemard-féle fogpasta és a dr. Borchardt-féle illatos növény-szappan gyakran előforduló hamisítványaitól mindenkit óvunk. Számtalan hamisító és hamisítások elárúsító sújtattak már eddig is Bécsben és Prágában törvényileg, érzékeny pénzbírsággal. Raymond és társ., cs. kir. szabadalom-tulajdonosok Berlinben. Lesóványodásra s egyidejűleg az egészség erősítésére 2 hónapig veendő a dr. Blyn s dr. Duchesne-Duparc klin. tanár, becsültrend lovagja — meggyőlése után Boisson gyögy. által készített «perza-pilula», vesiculinosinnel előállított növ. készítmény. Egy 3 frtos nemzetközi posta-utalvány küldésével bér-m. szállít egy palaezkkal: M. BOISSON, 100 rue Montmartre, Paris.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŐ ÓRAÜZLETE. Alapítatott 1847. Brausweller János Szegeden & Co. ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZLETFIZETÉSRE. Vépés árjegyzék bérmenten. Javítások pontosan eszközöltetnek.

CHINA SERRAVALLO vassal, kitünő ízű s azért gyermekek és asszonyok szívesen veszik be. Egy literes üveg 2 frt 20 kr., 1/2 literes 1 frt 20 kr. Nélkülözhetlen gyenge testalkatúknak s üdülőknek. Melegen ajánlva a bécsi egyetem orvosi tekintélyei által. Többszörösen kitüntetve. Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, VI. ker., Király-utca 12. szám. Minden gyógyszerárban kapható.

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLMÁNYOK szabadalmását esköki mind. államban **Réthy János** nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája, Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház mellett). Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

FÖLDVÁRY IMRE férfitúró- és fehérnemű-raktára. **BUDAPEST,** IV., Koronaherceg-utca 11. sz., a főposta mellett és VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett. Saját szabászat. — Telefon. — Arjegysék bérmentve. Specialis készítője jó szabású férfi ingeknek.

Rom, likőrök készítéséhez való híres kivonatok **WATTERICH A.-nál** Dohány-utca 5. kaphatók. Kezelési könyv ingyen.

27 éven át v. állami kórházi igazgató orvos gyógyít gyorsan, discretül és biztos sikerrel minden férfi és női bajt. Czim: Kardos **specialista,** Erzsébet-körút 34. I. em. ajtó 12/b. Rendel: d. e. 7-8, 11-3, d. u. 6-7-ig. Levélben is.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadó-hivatalban, Budapest, IV., egyetem-utca 4. sz. a.

CALDERONI ÉS TÁRSA látványos. Látványos raktára Váci-utca 30. szám. Tan- és műszerek és fényképezési készülékek raktára. Kis hid-utca 8. szám. **BUDAPESTEN.** Arjegysék kívánatra bérmentve, ingyen.

LATZKOVITS A. **BUDAPEST,** IV. kerület, Váci-utca 22. szám. Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros ajánlja **uri divat- és fehérnemű-ujdonságait.**

MARGIT-ORÉME hírneves, az elegáns hölgyek által használt arczermé (nem zsíros kenőcs) rövid idő alatt ifjítja és szépi az arcot, eltávolítja az arczról minden nemű börtisztítóanyagokat. Egyedüli arcz szepítő, májfoltok, pattanások, bőrtka (mitesser) ellen. Bámulatos hatás abban rejlik, hogy a bőre kenve az által rögtön fölvetetik és ez okozza azon csodás átalakulást, hogy szepülőt vagy májfoltokkal teljesen fedett arcz 3-4 nap alatt alabástrom fehérré lesz. Mivel nem zsíros — nappal is alkalmazható, — a crémével bekenet bőrön a hölgyor remekül tapad. Ára 50 kr. 1 frt. **Margit-szappan ára 35 kr. — Margit-hölgyor, fehér, rósa és crém színben ára 60 kr. — Margit-fogpép 50 kr.** **FÖLDES KELEMEN** gyógyszerháza, Aradon, Deák Ferenc-utca 11. sz. Főraktár **BUDAPESTEN,** Török József, Király-utca.

Hőfehérke már nem mese! Hőfehérke már nem mese!

Tény, hogy a hőfehérke tolettel-cikkék hatása mai napig páratlan. Hőfehérke-crémé biztos hatású szer a bőr minden börtülségének, u. m.: bőrpattanás, bőrtka, szepő, májfoltok stb. eltávolítására. Egy doboz ára 1 frt. Hőfehérke-szappan felhőmóhatatlan enyhe tolettel-szappan 1 dft. 50 kr. Hőfehérke-arczviz (tojékony pondre) 1 üveg 1 frt. Hőfehérke-poudre, a legjobb eddig használtban levő poudre ártalmatlan és láthatatlan marad a bőrön, kapható fehér, rósa és crém színben, egy doboz ára 1 frt. Hőfehérke-hajszesz, legjobb szer hajkiváltás és korpa, valamint más bőrbetegségek ellen, elősegíti a haj és szakall növeését, 1 üveg ára 1.50. Hőfehérke-hajfiftó, a megcsellit haj és szakállnak az ezédelt színt adja vissza, ártalmatlan és biztos hatású szer, kapható fekete, barna, szőke és vörös színben. 1 üveg ára 2 frt. Hőfehérke-fogpor, a legjobb fogtisztító szer, a fogak szománcát nem sérti. Hőfehér fogsort eredményez ezen fogpor használatá, kitűnő illatú, ára egy doboznak 50 kr. Csak azon készítmények valódiak, melyek fenti védjeggyel vannak ellátva. Kaphatók minden gyógyszerháza, illatszer- és gyógyfűkereskedésben vagy **KLEIN S. gyógyszerésznél Lugoson 43.**

ZILAHY ÁGNES-féle **Gazdasszonyok Naptára** ára 50 kr. **Megrendelhető a 'Patria' társulatnál** Budapest üllői-ut 25. Tartalmából kiemelendő, hogy van benne: **Szakácskönyv** (egy évre szóló étlap, a hozzávaló utasításokkal együtt). Szépirodalmi közleményeit és irányezkiket irták: Dr. Jókai Mór (Nők a tűzhely mellett — 10 egész oldal), Herczeg Ferenc, Zempléni Árpád, Bródi Sándor, Bárony István, Zilahy Ágnes, Czike Valéria, Ambrus Zoltán, Tóth Béla, Gárdonyi Géza, Heltai Jenő.

Villámhárító Villámhárító

Kitűnő szerkezet, szolid kivitel biztosítva, mindennemű czérra szolgáló távbeszélő és telephon, valamint villanyvilágítás-be-
rendezésnek és erőátviteli munkáknak olcsón eszközöl **DECKERT és HOMOLKA** Gyár: VI., Isabella-utca 88. **BUDAPEST,** V., Dorottya-utca 8. Raktár: Prospektusok, költségvetéseket és képes katalógusokat ingyen.

Schicht-féle szabadék. SZAPPAN törvényesen bejegyzett védjegy

osztrák-magyar szabadék

a legjobb, ruhamosásra a egyéb házi használatra; egyesíti a legnagyobb mosó erőt a legnagyobb enyhé-
séggel; vakító fehér, szagtalan fehérneműt állít elő; ajánlatos kivált a pamukneműekre; kitűnő mint kézi- és fürdő-szappan is, nagyok és kicsinyek számára. **Egy kísérletet senki sem fog sajnálni.** Oly vidékre, hol ez a szappan kereskedésekben még nem kapható, szállít az alábbi czég 1 postacsomagot 5 kilogr. Össz-súlyban bérmentesen, utánvétel nélkül, 2 frt 40 kr.-ért.

SCHICHT GYÖRGY, Aussig a/Elbe, szappan-, olaj- és gyertya-gyára. **A maga nemében legnagyobb gyár a kontinensen.** Budapesti képviselő: **Deggeller Károly V., akadémia-u. 9.**

VASÁRNAPI UJSÁG

8. SZÁM. 1896. BUDAPEST, FEBRUÁR 23. 43. ÉVFOLYAM.

Külföldi feltevések: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 12 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG 8 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK 4 frt. egyszékre 5. — Kétféle előfizetés: a postai-
meghatározott viteldij is csatolandó

FERDINÁND FEJEDELEM SZEMLEJE. módon szokták megülni. Különösen fényesek szoktak lenni azok a katonai ünnepek, amelyek a fővárosban, Szófiában mennek végbe. Itt a katonai parádék alkalmával képviselve van minden fegyvernem és a szemlék alkalmával az összpontosított katonaság rendesen négy harezvonalat alkot. A külsőséget illetőleg megjegyzendő, hogy eddig a bolgár hadsereg az osztrák-magyar hadsereg szabályzatait utánozta hűségesen. A beosztás, a felvonulás, a felállítás minden hűségesen megfelel a mi katonai alakzatainknak. A szófia katonai szemlék nemcsak azért fényesek és szépek, mert a fővárosban nagy a katonai létszám, hanem mert itt vannak a hadapród-iskola, tiszt tanfolyam, vezérkar, hadügyi

miniszterium és az udvar, melyek ily alkalmakkor mind a lehető legnagyobb pompa mellett vesznek részt. Ferdinánd fejedelem nagyon szereti a hadsereget, melyet uralkodása alatt teljesen átalakított. A jelenlegi tisztikarban csak igen kevés azoknak a száma, kik még Sándor fejedelem alatt szolgáltak. Ennek két főoka van. Először a bizalmatlanság, melyet az új fejedelem az olyan tisztikar irányában érezhetett, mely vagy közvetlenül vagy közvetve részt vett a Sándor fejedelem ellen elkövetett árulásban; másodsor és főként a hadsereg újabb szervezése alkalmából sokkal nagyobb követelményekkel állanak elő a tisztai rang betöltésénél, mint annak előtte. Lassanként tehát elbocsátották a régi elemet a

FERDINÁND BOLGÁR FEJEDELEM KATONAI SZEMLÉN. — ADJUKIEVICZ FESTMÉNYE.

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen **RÉTHY-féle pemetefű-czukorka,** mely ezen bajokat gyorsan megszünteti. Kapható minden gyógyszerháza. Egy doboz ára 30 kr., 5 dobozzal 1 frt 50 kr-ért bérmentve küld **Réthy Béla gyógyszerész** Békés-Csabán. Főraktár **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerháza Budapest.

Minden háziasszonynak kísérletet kellene kiténő szereinkkel tenni. Nincs oly **Hölgy** ki azt mondaná, hogy a Dr. Spitzer-féle arczkenőcs által (a valódi csak zöld ezédulával Dr. Spitzer sajátkezű aláírásával) nem szép arcbört **Kap** a kézpasta, félhold védjeggyel, csoda hatása; 3 nap alatt tőle a kéz hófehér lesz és csakis egyedül **Nálunk** lesz gyártva. Tanácsoljunk minden esetre **Egy** üvegét 60 kr megkísérteni, mert ezáltal minden nő **Férjet** kap, annyira tetszeni fog. Csak ezen aláírással **Dr. Spitzer** valódi zöld ezédulával. **Raktárak Budapest:** Török gyógyszer. király-utca. Egger nádor-gyógyszertára Váci-körút, Neruda Kossuth Lajos-utca. Detsinyi Váci-körút, Detsinyi fürdő utca, Mondicht király-utca, Molnár és Moser koronaherceg-utca, Kortschmaroff Kerepesi-ut, Petrovics Bécsi-utca, és minden gyógyszerháza és drogeriában. A hol nincs, küldünk díretele. — Gyár és postaküldés **ROSENFELD ÉS BALÁS** okl. gyógyszerészek, illatszergyár Budapest, Dávid-utca 9. szám.

Migraenin-Tabletták a legjobb szer harmonio fejfájás ellen

Egy üveg ára 1 frt 20 kr. Főraktár: Török József gyógyszerháza Budapest, király-utca 12. sz. Azonkívül kapható minden gyógyszerháza és drogeriában.

Uj fényképezési műterem! Van szerencsém a mélyen tisztelt közönséget tisztelttel értesíteni, hogy **Budapest, IV., koronaherceg-utca 5. a Haris-bazár átellenében** a mai kor magaslatán álló, legtekéletesebb berendezésű **fényképezési műterem** nyitottam, hol a legjobb módszer szerinti eljárással tekintet nélkül az időjárásra, a legmagasabb igényeket kielégítő felvételreket pillanat alatt oly módon eszközök, hogy feszélyes beállítás nem szükséges, s a fényképezés mintegy társalgás közben történik. **A Mertens és Társa** valamint **Strelisky műterem** mint művezető 10 éven át szerzett tapasztalataim és képeségeim azon helyzetbe juttattak, hogy a modern eljárású fényképezéseket a legjobban és legjutányosabban eszközölhetem. — Mély tisztelettel **MÁRTONFFY GYULA** fényképész.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.)